

**Analecta medica ex libris mss. / primum edidit Fridericus Reinholdus Dietz.
Fasciculus primus.**

Contributors

Dietz, Friedrich Reinhold, 1804-1836.
Ibn al-Bayṭār, 'Abd Allāh ibn Aḥmad, -1248.
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Lipsiae : Sumptibus Caroli Cnoblochii, 1833.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/gtgapc6b>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

8 H. d. - 3

ANALECTA MEDICA

EX

LIBRIS MSS.

PRIMUM EDIDIT

FRIDERICUS REINHOLDUS DIETZ

MED. ET CHIR. DOCTOR, MEDICINAE PRACTICAE IN ACADEMIA
PRUSSORUM ALBERTINA PROFESSOR EXTRAORDINARIUS, NOSOCO-
MII, QUOD IBI EST, CLINICES MEDICAE MEDICUS DEUTERURGUS,
PAUPERUM PARTIS REGIMONTHII PALAEOPOLITANAE EJUSQUE
SUBURBIORUM ARCHIATER.

Fasciculus Primus,

In quo Insunt:

1. Elenchus materiae medicae Ibn Beitharis Malacensis secun-
dum codices Mss. Arabicos Escorialenses, Matritenses,
Parisiensem, Hamburgensem. Pars prima.
2. Catalogus codicum Mss. de re medica Sanscritorum Lon-
dinensium.

LIPSIAE.

SUMPTIBUS CAROLI CNOBLOCHII.

MDCCCXXIII.

ANNALECTA MEDICA

RX

LIBRIS MSS.

PRIMUM EDITION

FRIDERICUS REINHOLDUS DIETS

ED. ET CUR. DOCTOR, MEDICINAE PRÆCEPTOR IN ACADEMIA
HEIDELBERGENSIS, PROFESSOR EXTRAORDINARIUS, MEDICINÆ
ET OBSTETRICÆ, CLINICUS MEDICINÆ MEDICINÆ DENTITIONIS,
PATER FAMILIÆ REGIÆ PALATINAE KINGSBURG
SUPERIORUM ARCHIDUCIS.

Fasciculus Primus.

In quo habentur:

1. Fasciculus medicæ medicæ Ioh. Baptistæ Waserensis accepi-
tum codicum MSS. Arabicorum, Persicarum, Indicarum,
Persicarum, Habsburgensium, Pars prima.
2. Catalogus codicum MSS. de re medica Habsburgensium Bon-
oniensium.

LIPSIÆ

SUMPTIBUS CAROLI ERNSTI
MDCCCXXIII

AD

HENR. FRID. LINKIUM.

LINKI, perenni nomine nobilis,
Quem Chloris olim sacricolam suum
Dulcis vocavit, nunc Eois
Cingeris ex foliis corona.

Beitharis ingens suspicit heu! labor
Clarum patronum. Sume lubenter,
Quae fert Arabs, quae dona Ganges!
Tempora sacra TIBI vetusta.

Jam nos reliquit morte Rudolphius
Ereptus eheu! Plangit Halensium
Sprengelii Manes juvenus!
Gloria sola TUA est superstes!

AD

HENR. FRID. LINKIUM

LINKI, perenni nomine nobilis,
Quem Chloris olim sacricolam suum
Dulcis vocavit, nunc Eois
Cingris ex foliis corona.

Reitharis ingens auspicit heni labor
Clarum patrum, sume iubenter,
Quae fert Arabs, quae dona Gangesi
Tempora sacra tui vetusta.

Jam nos relinquit morte Rndolphus
Ereptus eheu! Plangit Halensium
Sprengelii Manes juvenis!
Gloria sola tua est superstes!

Elenchus materiae medicae

Ibn Beitharis Malacensis.

Pars prima.

Ex quo ars medicina est inventa, majora in dies cepit incrementa remediorum undique coacervata conditataque farrago tantaque medicamentorum, quem vocant, adparatum nova quotidie locupletavit copia, moles tam indigesta — proh dii immortales! — struesque tam rudis, tam informis rerum salutarium perpetuo oppressit ac plane obruit thesaurum, ut ex tanta rerum inutilium utilissimis intermixtarum colluvie, quae medicorum scribendi oestro tactorum praestigiis et vano gloriae aut novandi studio anilique jactationi et vaniloquentiae valde velificatur, neque emergere neque emersi portumque circumspectantes securum possimus enatare. Quae simplex adhuc Hippocratis temporibus vocari poterat materia medica, floribus, herbis, radicibus, succis, oleis, resinis iisque non ita multis, paucis lapidibus ac metallis, paucioribus ex animalibus petitis copiis condita constructaque, ¹⁾ Pamphili et Xenocratis Aphrodisiensis superstitiosis de periaporum et veneficiorum virtute narratiunculis ceterisque Aegyptiis id genus deliramentis in tantam tamque nauseosam excurrit excrevitque medicam culinam penum-

1) Gal. de simpl. med. facult. VI init.

que, ut Dioscorides Anazarbaeus, qui omnem hanc materiam quinque libris est complexus, nugas istas ineptiasque sane quidem circumcideret, tamen iis usu quotidiano tritis vulgique credulitate sancitis omnino supersedere nequiret. Periaptorum enim passim injicere mentionem (v. c. IV. 75. 76.) erat coactus aequae ac philtorum, et quae ipse repudiaverat Aegyptiaca et Babylonia, symbolica mysticaque herbarum nomina, sequiores ipsius operum διασκευασταὶ scribaeque non solum obtruderunt, verum etiam Tusca, Illyrica, Gallica, Dacia adperserunt. Itaque lites illae inter viros criticos sunt coortae, genuinane sint barbara ista apud Dioscoridem synonyma vocabula, an ab ejus textu aliena a scribis justo officiosioribus nimiaque eorum imtransscribendo sedulitate proficiscantur, nullo alio modo componendae nisi ope graeci codicis Alexandrini (Cod. Paris. 2179. Membranaceus, literis majusculis, uncialibus seculo IX exaratus.) omnium antiquissimorum versionumque Arabicarum; a quibus quum absint, insuper miserrime corrupta et mutilata, pro subditiciis habita atque in imas ablegata paginas erunt e textus tenore exterminanda. Ne vero nimis vetustissimo illi Alexandrino codici videar confidere atque immerito recentissimo Dioscoridis editori, beato Sprengelio, vertere vituperationi, non ita quod lectionibus inde delibatis caruerit, quam quod codicem, quo Salmasius δ πᾶνν et Goupylus summo cum fructu erant usi, adunco suspenderit naso paucasque lectiones et nomina magni pendendas ex eo secum communicatas (Dioscor. ed. Spreng. praef. p. XX.), id quod Parisiis sciscitanti mihi factum esse negaverunt, fastidiose despexerit, obiter inpraesentiarum tantum moneam, non solum locis innumerabilibus vitiatis et subaeratis Alexandrinum mederi codicem, sed etiam mirum in modum in

omnibus fere lectionibus cum metaphrasi congruere Arabum, plerisque graecis codicibus antiquiore. Unde ad tempus bonis Dioscorideis indicibus (Index locupletissimus, manuscriptus, a Paulo Renealmio confectus duobus spissis voluminibus extat in bibliotheca Parisiensi. Cod. 3. Supplement. Hasii ad Codd. Graec.) destitutus vel duo nova Dioscoridi hoc codice restitui capita existimavi.

Namque inter tripolium et adiantum, quas libri quarti capite CXXXIII et CXXXIV persequitur plantas insertum legitur *Κῆμος διδάκτυλον*. Ἔστι βοτάνιον ἔχον φυλλάρια στενὰ, ἰσχυρὰ, ὡς τεττάρων δακτύλων καὶ τριῶν τὸ μῆκος, δασέα, εὐωδέστερα τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ καὶ ὑπόλευκα· ἐπ' ἄκρων δὲ τῶν καυλίων κεφάλια ὡς τετρημένα, ἐν οἷς ὁ καρπὸς δυσθεώρητος διὰ τὸν περικεχυμένον χνοῦν· ῥίζα μικρά· φασὶ δ' αὐτὴν εὐχρηστεῖν εἰς φίλτρα. Plane eadem habet Stephanus Syrus (Estéfan. Abdallat. de Sacy p. 495 et sqq.), qui Dioscoridem in Arabicum transtulit sermonem, eodem loco et Ibn Beithar; qui quum et ipsi plantam non habeant agnitam, nihil nisi Dioscoridis verba vertunt, servato ipso Graecorum nomine *قيص*. Ibn Beithar Dioscoridis librum quartum ubi laudavit (in litera ق № 141.), porro pergit *هي عشبة* est herba etc. Graecumque scriptorem ad verbum reddit. Codex Alexandrinus Graecus, quem Arabs eruditus manibus trivit et vernaculae synonymis instruxit, margini adpictum habet *قيص رومي* Kimos Rumi i. e. *κῆμος* Graece. Ex quo iterum claret, Arabicum hujus plantae non extare nomen. Et apud sequiores scriptores Graecos hanc herbulam nunquam scito hoc nomine commemorari. Est autem cemos loco leontopodii apud Plinium XXVII. 8. „eadem ex causa (i. e. quum sit usus ejus ad ama-

toria tantum) et cemos silebitur a nobis.“ Atque ipse quidem Marcellus in optimis graecis codicibus, quos in potestate habuit, et in latino exarato literis Longobardis (quod exemplar nunc in regia bibliotheca Monacensi adservatur) capiti de leontopodio praefixum titulum fuisse de cemo asserit. Cemos igitur Gnaphalii arenarii antiquius genuinumque fuisse nomen Dioscorideum auctoritate fretus codicum graecorum optimorum, antiquissimae latinae versionis, Stephani arabicae metaphraseos, Ibn Beitharis ipsiusque Plinii conjecerim illique nomini postea demum leontopodium esse subditum, quod ab allegatis codicibus, versionibus ac scriptoribus omittitur.

Altera est, quae Dioscoridis textu intercidisse videri possit, planta inter Osyrin Smilacemque asperam (IV. 141. 142.) in codice Alexandrino posita, ἐχῖνος, a Stephano Syro eodem loco descripta nomine أخينص. Ibn Beithar eandem plantam أو أخيون, echium sive echinum, adpellat, quo nomine apud Galenum de simpl. medic. fac. VI. 5. 26. Oribasiumque Synagog. XV. insignitur. Oribasius vero ejusdem operis libro XI, quem ex Dioscoride delibavit, echinum adpellat erinum, mirifica hercle sane in eodem opere inconstantia, ut Sardianum Juliani imperatoris archiatrum parum curae in plantarum nominibus distinguendis ipsisque plantis accuratius definiendis posuisse jure nostro incusemus. Namque eandem plantam duobus locis vituperabili discrepantia modo echinum secundum Galenum, modo erinum secundum vulgatos Dioscoridis codices nominat. Pro erino etiam pugnat Plinius XXIII. 7. qui, postquam de caprifico (ἐριβεός) exposuit, propter nominis gentilitatem herbam nostram erineon nuncupatam addit easdemque ei vires medicas

in oculorum epiphoris auriumque doloribus sanandis impertit, quas Dioscoridis communes codices atque omnes editiones erino (IV. 29.) tribuunt.

Quae quamvis Alexandrini codicis differentiam a reliquis publicatis libris manuscriptis haud ita in Dioscoridis textu constituendo atque eliminando repudiandam affatim ostendant, nihilo tamen secius lectiones aliquot ejusdem codicis aliunde nondum in lucem protractas, ut ei auctoritas injusto derogata denuo concilietur, bonae malaeve harum lectionum notae pro tempore incuriosus apponam. Diosc. III. 24. Absinthium marinum ἐν τῷ κατὰ (Cod. A.) Καππαδοκίαν Ταύρω ὄρει γεννᾶται καὶ ἐν Ταφροσίρει τῆς Αἰγύπτου, ὃ ἀντὶ θαλλοῦ οἱ Ἰσριακοὶ χρῶνται] ἐν τῷ (!) Βουσίρει τ. Αἰγ. (بوصيرين بلاد مصر Steph. Syr.), ὃ οἱ οἰκετῆρες (أهل ملك Steph.) ἀ. θ. χρ. — Plin. XXVII. 7. tuetur vulgatam lectionem.

III. 35. βρωμώδι] ἔμβρομα A.

III. 48. ἐν Κυρήνη] Μύκη A. Vulgatam habet Oribasius.

III. 52. ἐν μέσῳ δὲ μικρόν τι (male om. Sprengel.) πορφυροειδὲς (μύκητι ἑοικὸς om. A. Orib.) καὶ οἶον ἐκροκίζον] πορφ. οἶον ἐκροκίδιον. A. Orib. Optime. Cod. 2226. Paris. πορφ. καὶ οἶον ἐκροκίζον. Serap. de simpl. c. 265. Daucus habet capitella similia capitellis coriandri; habet florem album et ibi semen asperum quasi pilosum minutum.

III. 74. ἵνα — ἀφιδρώσαν ἐκβάλλη] ἐξιπόση τὸ κόμι.

III. 82. πρὸς ὀδονταλγίαν] μυαλγίας Constantinop. μυλαλγίας A. Optime.

- III. 84. βρώματα] βάμματα. gara sive muriae.
- III. 86. κατὰ Μαυρουσιάδα Ἀτλαντι] Ἀὐτομολία
A. في البلاد موروشيا في الموضع
(أوطومولياس) Steph.
- III. 94. ὀμφαλόκαρπον] ὀμφακόκαρπον A.
- III. 95. ὀσφρανθὲν] ὀφθὲν A. Salmasius, qui bonas lectiones Dioscorideas ex hoc codice deprompsit.
- III. 144. χρυσίζοντα ἄνθη] λευκὸν καὶ χρυσίζον
ἀνθύλλιον (ἀνθήλιον Const.) ἔχοντα. A.
- III. 146. ἐξελθεῖν τῆς μάκρας πινόμενον add. A.
- III. 149. ἰσχνότερα μέντοι καὶ γλυκέα τῇ γεύσει
καὶ τὰ φύλλα δὲ ὅμοια τοῖς τῆς ζέας add.
A. et Oribas. et Stephan Syr.
- IV. 6. ἀπὸ τῆς ῥίζης γινόμενον] ἠνωμένα A.
- IV. 22. θυλακίοις, κνάμοις ὅμοιους, στρογγ. ἐρυθρός
θυλ. σικύοις ὁμοίοις, στρ. μέλας. A.
- IV. 22. μετὰ γλυκέος τεθλασμένη] τεθαλασσωμέ-
νον. A.
- IV. 41. ἀργεμώνην] Spreng. conj. ἀρτεμισίαν Codd
vulg. ἀργεμώνιον A. أرغامونيون Steph.
- IV. 42. ἀγνείας καὶ αἰμοῤῥαγίας] ἱερουργίας A.
- IV. 43. ἀγχύνωπα A. Salmas. Orib.
- IV. 52. εὐριπικὴ] τρίτη A.
- IV. 60. μονόκλωνος] μονόκλαδος A.
- IV. 64. ἀπόζεμα δ' αὐτῶν προσαντληθὲν A.
- IV. 65. ἐν τῷ διηθεῖσθαι] διῖεσθαι A. Salmasius
ad oram codicis notavit, ita sibi videri le-
gisse Plinium, XX. 18.
- ibid. πρεσιῆρος) πιεσιῆρος A. Optime.

IV. 69. ὄρχεις πεφυσσωμένους] πεφυσσημένους A.
ibid. μαστοὺς ἐν τοκετῷ] πυρετῷ A.

IV. 76. νώριον] μώριον A. موريون Steph.

IV. 98. λευκὸν] οὖλον A. Andr. Lacunae Cod.

IV. 108. τιλθείσας] ἐλκυσθείσας A. Andr. Lac.

IV. 112. βάλλουσιν εἰς ἀρτοποιίαν] ἀλοῦσιν εἰς ἀρ.
A. Optime.

IV. 113. διάπυκνος] διαποίκιλος A.

ibid. διεῤῥηγμένος] διαρερηνημένος A.

IV. 152. λιγυστικοῦ] αἰγυπτίου A. Lac. Steph.

IV. 168. θολοειδῶς τεμνομένης] ἐκρομβιζομένης A.

IV. 185. ἐν ἀρχαίοις πρέμνοις, μάλιστα δρυῶν] ἐν
τοῖς γερανδρύοις πρέμνοις ἐπὶ τῶν βρύων
A. Optime.

V. 10. πραιπουτιανὸς] πρεπυτιανὸς A. بريوطيانوس
Steph.

V. 84. ἐμπήγνυσθαι] ἐκπιέζειν Vulg. ἐπιῖζειν A.

V. 87. ἐκ τῶν ναυλύτων ἥλων συντιθ A.

Mirum ni paucis his lectionibus ex accuratissima mea codicis Alexandrini collatione forte coagmentatis in usum praesentem ejus discrepantia probetur saepius haud spernenda. Totam variarum lectionum hujus codicis messem Oribasii Synagogis propediem superaddam.

Plinius, Galenus, Oribasius, Paulus Aegineta, Aetius materiam medicam a Dioscoride acceptam servarunt eaque contenti nova medicamenta in libros suos retulerunt paucissima vel propter oscitantiam epitomatoribus propriam vel propter veram ignorantiam scriptorumque veterum summam unicamque auctoritatem, donec Arabum imperium, continuis victoriis ortum, auc-

tumque et firmatum cum graeca cultura commercium in Syria iniret. Ita Graecorum scientiis Arabicis faces sunt accensae et, si cui alii Graecarum doctrinarum, potissimum medicamentorum cognitioni lucem fenerati sunt Arabes, Asiae Africaeque partes Graecis inaccessas pervagati artiumque et literarum amore pariter aestuantes. Arabum medicinae a sequioribus saeculis modo laudibus nimis elatae, modo immerito neglectae spretaeque tantus semper habitus est honos, ut, nullam medicam disciplinam ultra Graecorum medicorum limites terminosque protulisse quamvis in universum crederetur, tamen materiam medicam innumerabilibus novis medicamentis ditasse omnium consensu diceretur. Jam inde ab decimo aerae nostrae saeculo in Geoponicis et Hippiatricis, Symeonis Sethi de alimentorum facultatibus libello, Actuario et Nicolao Myrepsico non solum nomina remediorum graecobarbara legimus, quae graeci sermonis puritatem sensim et annorum lapsu et novis Graecorum cum exteris gentibus negotiis pessumdatam esse luculenter affirmant, sed etiam aperta deprehendimus vestigia atque indicia clarissima, Persarum, Agarenorum et Indorum (Sym. Seth. in praefat.) libros de medicamentis illo jam tempore a Graecis scriptoribus fuisse adhibitos novaque medicamenta v. c. caryophyllos, nucem moschatam, camphoram etc. in Graeciam esse invecta. Quid quod in Actuarii methodo therapeutica Arabum medicorum formulas haud raro medicamentorum compositionibus antiquis Graecis reperimus adnexas, in quibus Arabica vocabula ne translata quidem, sed graecis tantum literis exarata aut Graeco ore corrupta ideoque vitiose calamo excepta sunt v. c. ζιγγίβερ, ζαδούαρ, κουμπέπερ (sive κουβέβε), μάκερ, ἄμπαρ, ζαρναβᾶ, μπελίλιζ, ἔμπλιτζι, νούφαρα etc.

Casus tulit, ut in schedis meis Oxoniensibus elenchum eorum medicamentorum ab ¹⁾ Ibn Cholchole compositum reperirem, haec quum scriberem, quae a Dioscoride quidem omissa, Arabicis vero tunc temporis medicis cognita erant. Codex enim Bodleyanus DLXXIII. Catal. Uri. bombycinus, sat bonae notae, (Hydeanus XXXIV) Dioscoridis septem librorum versionem continet Arabicam a Stephano elaboratam et ab Honeino, Isaaci filio, Bagdadensi, emendatam (كتاب ديوسكوريدس ترجمه اصطغن واصلاح حنين بن اسحق البغدادي).

Cui versioni liber octavus additus est de medicamentis, quorum nullam fecit mentionem Dioscorides quorumque usus est in medicina et utilitas. [مقالة ثامنة] مذكر فيها ما قصر عن ذكره في كتابه فيما يستعمل في صناعة الطب وتنفع به. Hujus igitur libri, cujus fini Ibn Cholcholis auctoris nomen est subscriptum, elenchum hic adponam, ut quae Arabes Hispani decimo seculo, quo Ibn Cholchol vivebat, Dioscoridi adjecerint quibusque remediis medicamentorum struem adauxerint, hoc exemplo perspiciatur.

Elenchus medicamentorum

secundum Ibn Cholchol, quae omisit Dioscorides.

- 1) الأهلبيج الأصفر Myrobalanus citrina. Medicamentum indicum.

1) Vitam Ibn Djoldjolis ex Ibn Osaibia vertit de Sacy Abdallat. p. 495. et sqq.

- 2) الأهلبلج الكابلي Myrobalanus Cabulica. Medicamentum, quod advehitur ex terra كابل et India.
- 3) الأهلبلج الأسود Myrobalanus nigra.
- 4) لب الخيار شنبر Pulpa Cassiae Fistulae. Species sunt Aegyptiaca et Indica.
- 5) التمر الهندي Tamarindi.
- 6) البليلج Myrobalana Bellerica. Bellirici. Medicamentum Indicum.
- 7) الأملج Myrobalani. Emblicae. Med. Ind.
- 8) الخولنجان Galanga. Idem quod Casarudara Aromatis genus. Med. Ind.
- 9) القاقلة الكبير Cardamomum majus. Med. Ind.
- 10) الجوز بوا Nux muscata, myristica. Med. Ind.
- 11) الكبابة Cubebae.
- 12) القرنفل Caryophylli.
- 13) الزرنباد Zerumbad. Zedoaria. Med. Ind.
- 14) الدرونج Doronicum. Med. Ind.
- 15) البهمن الأبيض Radix Behen alba (similis raphano.)
- 16) البهمن الأحمر Radix Behen rubra.
- 17) البوزيدان Buzeidan. Radix alba, dura, similis behen albo. Med. Ind.
- 18) الطباشير Materia alba, pulverulenta; est medicamentum Indicum, de cujus natura discrepant. Sunt, qui dicant esse farinam ossium.

elephantis; et sunt, qui dicant esse radicem cannae (قنى), quae est arundo Indica (القصب الهندى). — Cf. Channing ad Rhazis librum de variolis p. 62. Apud Graecos sequiores σπόδιον vocatur. — Saccharum Bambu.

- 19) الفوفل. Faufel. Avellana Indica. Med. Ind.
- 20) التنبول. Tembul. Betel. Folia arboris Indicae, quae Indi semper masticant.
- 21) الامير باريس. Amirberis. Berberis.
- 22) الهرنوة. Hernue (apud Avic.) Semen ex terra Slavorum (صقالبة) advectum, piperi simile.
- 23) الغليفلة. Semina piperis speciei, diverso a pipere colore.
- 24) المحلب. Mahaleb. Semina pericarpio rubro nigrove oblecta, nucleo esculento albo interno.
- 25) جوز الهندى. Nux Indica, Coccus, quae etiam النارجيل, Nârchil, vocatur et رانج, Rânech.
- 26) النارنج والليمون. Pomum Aurantium et medicum (Limonium), duae species Indicae citri (الانترج).
- 27) بستان ابروز. Pers. Horti decus. Amaranthus. Leucoium purpureum. — Herba foliis cucumeris quoad longitudinem.
- 29) البلاذر. Balâdor. ap. Serap. Anacardi. Nascitur in India aliisque regionibus et est castanea

(قسطل) nigro colore, cordis referens figuram atque in interna ejus parte res edulis inest velut amygdala. Graece hic fructus Anacardia vocatur.

29) الزرنب. Zarnab. Crescit in India aliisque terris et est lignum colore croceo (curcumae), fragrantissimum, quod cor et stomachum roborat.

30) الياسمين. Jasminum.

31) الخيزران. Chizrân. Arundo farta, flexilis. Species sunt Indica et Andalusia, foliis myrtoosis, arundinaceis. Indica quidem est ligno albido, flaventi; Andalusia vero viridiori. Interius lignum si ab imo ad summum discinditur, aqua in eo reperitur collecta etc.

32) الكافور. Camphora Indica. Succus arboris Indicae, quae pini est altitudine, in qua camphora invenitur.

33) المسك. Moschus sive Muscus. Med. Ind.

34) العنبر. Ambarum. Ambra.

35) دهن الترنج. Oleum Citri.

36) دهن الكاذي. Oleum Kâdsi arboris, quod ex palmae floribus destillat.

37) الشيبان (Conjicio الشيبان). Sanguis draconis, (ايدع). Est Gummi arboris Indicae.

38) الصندل. Lignum Sandalum. Tres hujus ligni Indici sunt species, rubra, lutea, alba.

- 39) البقم. *Lignum Baccam. Arbor Indica, radice ramisque rubicundis, foliis amygdalinis, laete virentibus.*
- 40) السدج. *Malabathrum. Lignum Indicae arboris, foliis magnis, longis.*
- 41) الموش الداربندی. *Mush Eldârbendi. Similis Myrobalano Kabulicae. (Unguentum ophthalmicum.)*
- 42) الموز. *Mauz. Arbor.*
- 43) الخيار. *Cucumeris species.*
- 44) قرن أفعى (?) *Cornu viperae* (قرن أفعى) *Inferitur a Constantinopoli in Aegyptum.*

ذكر اجمار لم يذكرها سس

Elenchus minerarum,

quas omisit Dioscorides.

- 1) البياقوت. *Hyacinthus. Quatuor numerantur hujus gemmae species secundum colorem, alba, rubra, flava sive citrina, sapphirina sive caerulea. Invenitur in insula Taprobane (سرنديب). Optima est rubra (rubinus).*
- 2) الماس. *Adamas. Lapis Indicus. Duae ejus sunt species, alba et citrina.*
- 3) حجر باذر. *Pers. Lapis Bâzoar, qui inter omnes gemmas venenis omnibus est contrarius et confert venenis calidis et siccis, coloris cro-*

cei. Dicit Abu Abdallah Elsacli, (الصقلي) se hunc lapidem vidisse in monte Cordubensi Natharet (ناظرة).

- 4) حجر البهت. Lapis Buht. Colore est rubro. (Lapis aquilae Ibn. Beith.)
- 5) حجر الخل. Lapis aceti. Qui si aceto injicitur, celeriter exsilit. Invenitur apud nos in Andalusia atque est apud Ibn Haithem (هيثم)

Corollarium.

- 1) القنبيل. ? Conjicio القنبيل. Semen quoddam arenosae regionis rubedine coopertum. Gigg. Vid. Avic.
- 2) الحوز حندم. Nux Hendem. Apud nos vocatur التربة (i. e. in Andalusia) et est condimentum mellis.
- 3) شجرة الكف. Arbor, quam Stephanns in versione sua apud Dioscoridem in libro quarto descriptam praetervidit.
- 4) الريباس. Roob Ribâs. Hunc Syrupum memorant Razes ceterique medici Bagdadenses.
- 5) الجلبان. Pisa. Cicerculae.
- 6) الباذنجان. Melongena.
- 7) الماش. Phaseolus.
- 8) الاسفاناخ. Spinachia.
- 9) الطرخون. Dracunculus hortensis. (Estragon.)

0) حب الزلم. Grana Zelem. Indice حنجرية. Vocatur etiam piper Aethiopum, frequentissimum in Aegypto ibique editur.

1) الووس. Elvars. Planta Arabiae felicis, tinctoria.

2) الكركم. Curcuma. Est aromatica radix Indica, quam Iracenses Curcumam et Syri Hord (هرد) appellant.

Septem pagellis totum hoc Ibn Cholcholis opusculum continetur, quod alterum excipit ejusdem auctoris, aliunde nondum notum et in Oxoniensi catalogo, nisi fallor, silentio praetermissum, de theriaca (ترياق).

Haec, ab argumento nostro haud aliena, Ibn Beitharis, medici Malacensis, operis celeberrimi كتاب الجامع الكبير في الادوية المفردة (Collectio magna de simplicibus medicamentis) elencho praefigere e re esse judicavi.

Ibn Beitharis duplex vita extat apud Casirium (I. p. 276. et sqq.), ex Abulfedae Historia altera excerpta, primum ibi nobiscum communicata, altera e Leonis Africani de viris illustribus libello desumta, quae a veritate saepius recedit. Equidem ab aequali Beithari viro conscriptam vitam, Ibn Osaibia, tertiam primus literis hoc loco mandabo, ut novo hoc argumento Leonis errores confutentur. Codex Osaibiae, olim Richianus Bagdadensis, nunc est Musei Britannici № 7340. de vitis et scriptis medicorum, ex quo hanc Beitharis vitam, Capitis decimi quarti de classibus medicorum clarorum Aegyptiorum ultimam i. e. quinquagesimam octavam.

Vita Beitharis

ex Osaibia edita et translata.

صيا الدين بن البيطار هو الحكيم الاجل
العالم ابو محمد عبد الله بن احمد لما لقي
ويعرف بابن البيطار اوجد زمانه وعلامة وقته
في معرفة النبات وتحقيقه واختباره ومواضع
نباته ونعت اسمائه على اختلافها وتنوعها سافر
الى بلاد الاغارقة واقصى بلاد الروم ولقى جماعة
ممن يعانون هذا الفن واخذ عنهم معرفة نبات
كثير وعائنه في مواضع واجتمع ايضا في
المغرب وغيره بكثير من الفضلاء في علم النبات
وعاين منابته وتحقق ماهيته وانتقن دراية كتاب
ديسقوريدس اتقانا يبلغ به الى ان لا يكاد
يوجد من بحارية فيما هو فيه وذلك اننى
وجدت عنده من الذكا والفتنة والدراية في
النبات وفي نقل ما ذكره ديسقوريدس وجالينوس
فيه ما يتعجب منه واول اجتماعي به كان
بدمشق في سنة ثلاث وثلاثين وستماية ورايت
ايضا من حسن عشرته وكمال مروته وطيب
اعراقه وجودة اخلاقه وكرم نفسه ما يفوق
الوصف ويتعجب منه ولقد شاهدت معه في
ظاهر دمشق كثيرا من النبات في مواضع وقرات

عليه أيضا تفسيره لاسمها ادوية كتاب ديسقوريدس
فكنت اجد من غزارة علمه ودرأيته وفهمه
شيا كثيرا جدا وكنت احضر لدينا عدة من
الكتب المولفة في الادوية المفردة مثل كتاب
ديسقوريدس وجالينوس والغافقي وامثالها من
الكتب الجليلية في هذا الفن فكان يذكر
اولا ما قاله ديسقوريدس في كتابه باللفظ اليوناني
على ما قد صححه في بلاد الروم ثم يذكر
جمل ما قاله ديسقوريدس من نفسه وصفته
وافعاله ويذكر ايضا ما قاله جالينوس فيه من
نعتة ومزاجه وافعاله وما يتعلق بذلك ويذكر ايضا
جملا من اقوال المتأخرين وما اختلفوا فيه ومواضع
الغلط والاشتباه الذي وقع لبعضهم في نعتة
فكنت اراجع تلك الكتب معه ولا اجد
لغادر شيئا مما فيها واعجب من ذلك ايضا انه
كان ما يذكر دوا الا ويعين في اى مقالة هو
من كتاب ديسقوريدس وجالينوس وفي اى عدة
هو من جملة الادوية المذكورة في تلك المقالة
وكان في خدمة الملك الكامل محمد بن
ابى بكر بن ايوب وكان يعتمد عليه في
الادوية المفردة والحشائش وجعله في الديار ريسا
على ساير العشايين واصحاب البشطات ولم ينزل
في خدمته الى ان توفى الملك الكامل — رحمه

الله — بدمشق وبعد ذلك توجه الى القاهرة
ثم خدم الملك الصالح نجم الدين أيوب بن
الملك الكامل وكان خطيا (Conj. حظيا) عنده
منتقدا في أيامه وكانت وفاة ضياء الدين
العشاق — رحمه الله — بدمشق في شهر
شعبان سنة ست وأربعين وستماية فجأة وله
من الكتب كتاب الابانة والاعلام بها في
المنهاج من الخلل والالهام شرح كتاب أدوية
ديسقوريدس كتاب الجامع في الأدوية المفردة وقد
استقصى فيه ذكر الأدوية المفردة واسماها
وتحريرها وقواها ومنافعها وبين الصحيح منها
وما وقع الاشتباه فيه ولم يوجد في الأدوية
المفردة كتاب أجل ولا أجود منه وصنفه للملك
الصالح نجم الدين أيوب بن الملك الكامل كتاب
المغنى في الأدوية المفردة وهو مرتب بحسب
مدواة الأعضاء الائمة كتاب الأفعال الغريبة والخواص
العجيبة

V e r s i o .

Dhialeddin Ben Elbeithâr. Fuit vir sapiens,
illustris atque eruditus Abu Mohammed Abdallah Ben
Ahmed Malacensis, vulgo cognitus nomine Ibn Elbei-
tharis, aevi sui facile princeps propter scientiae copiam
reique herbariae amplam cognitionem, in plantis distin-

guendis, eligendis earumque locis patriis definiendis
neque versatus, qui earum nomina secundum genera
speciesque digessit. Itinera fecit in Graeciam extre-
nasque Asiae regiones multosque convenit viros, qui
eandem doctrinae partem illustraverant, atque accepta
ab iis multarum herbarum notitia, quas in locis natali-
bus ipse viderat, iter porro perrexit in Africam alias-
que partes, ubi iterum familiaritatem contraxit cum
multis iisque de re herbaria meritissimis viris, de plan-
tis earumque natura atque indole propriis observatio-
nibus edoctus. Et ita quidem fuit versatus in interpre-
tando Dioscoridis opere, ut quae intellectu difficilia
obscuraeque expressa insunt, omnia enodaret. Atqui
equidem ipse ingenii ejus acumen atque experientiam
herbarumque cognitionem et in vertendis iis, quae Dio-
scorides et Galenus tradunt, facultatem maximopere sum
admiratus. Primum autem eum conveni Damasci anno
533, summam affabilitatem, magnam auctoritatem, exi-
miam magnanimitatem, perfectam indolem animique
nobilitatem hujus viri ita expertus, ut laudibus omni-
que admiratione longe superior esse mihi videretur.
Saepenumero interfui ejus excursibus in vicina Da-
masci et collegi unâ cum eo multas, quae ibi prove-
niunt, herbas. Benevole vero ab eo sum instructus in
explicandis nominibus medicamentorum, de quibus
Dioscorides instituit sermonem in opere suo, ut non
possem, quin scientiae ejus copiam, doctrinam et tot
tantarumque rerum singularem peritiam mirarer.
Erant enim apud nos libri manuscripti de simplicibus
medicamentis similes operibus Dioscoridis, Galeni,
Gafeki, aliorum, qui in hac doctrinae parte primas
tenent, plurimi iique praestantissimi. Primum autem
(videl. in collectione magna.) affert, quae Dios-
corides in libro suo sermone graeco scripsit secundum

ea, quae in Asia emendavit: deinde ea omnia, quae Dioscorides ipse docet, remediorum qualitatibus et virtutibus adjectis; postea memorat, quae Galenus habet et descriptiones et proprietates et vires et quae huc pertinent; porro laudat verba auctorum posteriorum et de quibus inter se discrepant, allegatis ita locis auctorum controversis et contrariis ut similibus; talis enim differentia auctorum in descriptionibus saepius reperitur. Quos libros quamvis cum eo saepius evolutaverim, tamen nunquam in laudatis locis quemquam deprehendi ab eo commissum errorem, ut admirationem justam mihi moveret. Praeterea in enumeratione tantorum multorum medicaminum ea tantummodo recensuit, de quibus in operibus Dioscoridis et Galeni atque in tantis librorum de medicamentis simplicibus abundantia mentionem factam legerat. Vixit autem in aula principis Elmalek Elkâmel Mohammed Ben Abi Bekr Ben Ajub, quae eique suum de medicamentis simplicibus et plantis librum composuit. Ab eodem rege praefectus in Aegyptio reliquis herbariis Fustâtique magistris in ejus ministerio usque ad mortem regis Elkâmel — cui misericordiam deus praestet — quam oppetiit Damasci, permansit. Paulo post Cahiram commigravit ibique operam dedit regi Elsâlah Nechmeddin Ajub, filio regis Elkâmel, qui eum favore amplectebatur uniceque diligebat. Dhialeddin herbarius tandem diem obiit supremum — sit ei Deus misericors — Damasci mense Shabân anno 646 (April 1248.) de improvviso. Hi sunt ejus libri: De erroribus et opinionibus futilibus operis Minhâch commentarii. — De medicamentis Dioscoridis. — Collectio medicamentorum simplicium. In hoc opere complectitur omnia medicamina simplicia et eorum nomina et indolem, vires atque utilitates. Itaque omnibus partibus numerisque hoc opus est absolu-

um, ut alterum de medicamentis simplicibus perfectius
atque integrius inveniri non possit. — De causis liber,
quo nullus est praestantior. Dicavit hunc librum regi
Sâlah Nechmeddin Ajub, filio regis Elkâmel. — De usu
medicamentorum simplicium. Quod opus est digestum
secundum morbos corporisque partium dolores. — De
viribus singularibus mirisque proprietatibus. —

Superest, ut Ibn Beitharis rationem paucis perse-
quamur in opere condendo, cujus particulam propter
aedirosa scriptorum plurimorum testimonia atque auc-
toritates ad nauseam iteratas maleque saepissime dis-
positas in solorum paene vocabulorum elenchum redac-
tam et in paucarum adnotationum ex tanto auctorum a
Malacensi medico exscriptorum numero cooptatarum
tumulam compulsam modo sumus tradituri. Rarius,
quam quis speret, auctoris nostri ipsius verba legimus
interposita. Tota ejus fides est suspensa ex auctoribus
et Graecis et Arabibus. Dioscorides primas apud eum
tenet ejusque verba summa cum fide ad Graecum ex-
pressa sermonem medicamenti nomen ejusque synony-
ma statim excipiunt, tametsi semper ita sunt distincta,
ut quae medicamentum adumbrant ejusque naturam
atque indolem exponunt ab iis, quibus vires medelaeque
rationes illustrantur, sint divulsa. Dioscoridis adum-
brationem descriptio sequitur Galeni ex ejus libris de
medicamentorum simplicium temperamentis et faculta-
tibus fere semper petita, eodem prorsus modo verbis,
quae ad historiam medicamenti naturalem spectant,
disiectis atque ab iis, quae vires morbosque sanandos
enumerant, distractis. Praeter Dioscoridem et Gale-
num paucissimi iique perraro laudantur Graeci auc-
tores, Aristoteles, Oribasius, Paulus, Ruphus, alii.
Dein Arabum scriptorum, si qui sunt, qui de eodem

tractant remedio, testimonia adjungit, Avicennae Razi-
 zique, testibus locupletioribus, habito principatus ho-
 nore. In synonymis medicamentorum nominibus ven-
 tilandis aliorumque herbariorum erroribus perstringen-
 dis ipsum Beitharem quandoque disserentem deprehen-
 dimus jure nostro mirati, eum tandem aliquando silen-
 tii fuisse pertaesum ausumque suum interponere judi-
 cium. Historia naturali in auctoribus laudandis per-
 functus eundem alterum servat Graecorum Arabumque
 ordinem in viribus eorundem medicamentorum secun-
 dum auctores dilucidandis. Suis quisque loquitur ver-
 bis pro more Arabum. Nonnunquam aliquot verba de
 populari remedii cujusdam usu, de quo peregrinabun-
 dus aut fando audiverat aut a tribubus medicis certior
 factus fuerat, adpersit ipse Ibn Beithar, ut medicinam
 eum factitasse Aegyptique fuisse archiatrum nisi ali-
 unde (Casir. I. p. 276.) compertum haberemus, rhizoto-
 mus herbariusve tantum credi posset. Qui post Ibn
 Beitharem extiterunt de eadem materia inter Arabes
 scriptores, magnam ejus collectionem tanquam jugem
 fontem thesaurumque ad unum omnes adierunt indeque
 in proprios libellos scaturigines rivulosque naviter
 derivarunt. Unde tantus ei tributus est honos itaque
 ejus nomen per insequentia saecula etiam inter He-
 sperias gentes nationesque est concelebratum, ut omnes
 ultimorum saeculorum medici antiquitatum historiaeque
 artis medicinae studiosi exoptarent votaue facerent,
 ut tandem aliquando Ibn Beitharis apparatus medica-
 minum e bibliothecarum cancellis descenderet opusque
 tam celebre tantaque fama propagatum cum omnibus
 communicaretur. At non defuerunt inter ipsos Arabes,
 qui Ibn Beitharis laudes ejusque de re medicamentaria
 summa merita temperarent vituperiis vitiaque atque
 errores carbone notarent. E quorum numero est Bei-

tharis epitomator Mohammed Ben Ahmed [Cod. Oxoniens. Huntingdonian. 167. Jusof Ibn Ismael Ibn Elias Algiovaini, *الاجويني*, — a regione Persiae secundum Jacuti Lexicon geographicum; — Cod. Oxon. Marshall. 280. Gemaleddin Jusof Ben Ismael Ben Elias Bagdadensis; Herbelot. Joseph fils d'Ismael al Giouni, dit, Ibn Alkebir (!)] vulgo adpellatus Ibn Alcotbi Shafeita (*الكتبي الشافعي*), qui in ¹⁾ operis sui manuscripti in plerisque omnibus Europae bibliothecis reperiundi — *ما لا يسع الطبيب جهلة*, Quod medicum ignorare dedecet — praefatione ita fere loquitur: „Certissimum quidem esse, doctissimos atque eruditione ingenioque excellentissimos medicos de medicamentis pariter atque alimentis plurima composuisse opera, eorumque numerum esse tam magnum, ut memoriam et recensioem propemodum excedat; esse inter illos, qui de solis egerint alimentis, esse quoque, qui solis medicamentis operam dederint digerendis; praecipiti gressu artem scientiamque medicam evuluisse honoresque hodie medicis tribui non pro doctrinae atque eruditionis copia, verum pro vestium splendore palliorumque luxu regali, servorum multitudine; se tantum

1) Adhibui cod. Arab. Oxoniens. 174. Catalog. Nicoll. nondum publicati (Hyde. 38.) bombycinum, fol. 308. saec. XV. De Malajesa vide Hotting. Promptuar. p. 215. Herbelot. p. 539. Liber est compositus anno Heg. 711. Chr. 1311. Alii ejusdem operis codices Oxonienses cod. 563. Uri (Hunt. 167.) 568. Ur. (Marsh. 280.) 618. Ur. (Pocock. 231.). Bodleyan. 415 — 420 (Nicoll. 184 — 189) apographum Henrici Wild Norwicensis, cui Hunt sua manu ex aliis citatis codicibus lectiones adscripsit variantes. Parisienses 1029. 1030. 1072. Lugdunenses 806. 810. 816. Nannian. 103. (?) Asseman. Catal. Hamburgens. Chartac. Fol. 270.

non omnia de alimentis remediisque legisse opera, tum ea, quae summatim ac breviter, tum ea, quae fusius ac copiosius hanc doctrinae partem pertractant; nec quodquam praestantius ampliusque sibi videri Beithariss Magna Collectione de medicamentis simplicibus neque utilius; nec tamen hunc ipsum sibi ex omni parte placere: vel nimis longum esse ejus sermonem, ut facile in errorem inducat lectorem taediumque ei licet patientissimo adferat, vel nimis brevem, ut sint, quae parum recte desiderentur, vel ambiguum atque ancipitem, in errorem pronum, eaque menda omnia vel obtuso pinguique in oculos cadere ingenio; deinde maximam ejusdem operis partem esse destitutam ratiociniis atque argumentis auctoremque saepenumero ea, quae maxime sunt necessaria, praetermisisse, velut mistiones medicamenti, qualitatis gradum, dosin porrigendam; omisisse remediorum plurimorum vires in corpus humanum et quae sumptum medicamen sequantur signa: quomodo et quando eorum usus aptus atque idoneus sit; prolixius exposuisse nimisque accumulasse nomina medicamentorum synonyma eaque confusa aut falsa, haud raro incomperta, aut minus pervagata tritaque, utilitatem vero nobilemque quandam eamque privam virtutem neglexisse; quas ipse sibi posuerit leges in nominibus medicaminum enumerandis, esse praetergressum itaque parum sibi constitisse; peregrina nomina haud rarer non consignasse oblitumque esse eorum, quae vulgatissima sunt et notissima; saepe et agreste vel sylvaticum per montanum et aquaticum per marinum reddidisse; in referendis virorum doctorum sententiis composuisse judicia inter se hiantia maximeque contraria in eundem sermonis tenorem coaluisse; in laudandis locis frequentissime lapsum et undique compilatis synonymis iterum iterumque eadem

repetivisse, quae jam aliquoties aliis operis locis legantur rerumque scitu dignissimarum nullam fecisse mentionem. Veruntamen propitius favensque sit ei Deus! Erat vir praestantissimus et in interpretando et in colligendis remediis et explicandis rebus permultis, quae herbariis antea videbantur esse obscurae. Et has quidem Beithari maculas se abstersurum esse pollicetur, — equidem igitur, deo fautore, decorticavi corticem et in omnium oculis posui ejus medullam; omisi nomina virorum doctorum et resecai repetitiones, — opusque suum, Beitharis nihilo minus pedissequum et satellitem, in duas divisurum partes de medicamentis atque alimentis simplicibus et de compositis, duodecim capitibus generalis communisque argumenti praemissis. Ordinem literarum in simplicibus remediis recensendis sequitur Ibn Alcotbi. Nec quisquam de toto Ibn Beitharis opere, si ad umbilicum usque pervolutaverit, rectius fideque dignius et quod ab omni studio et malevolentia sit magis alienum, faciet judicium. Equidem Alcotbii judicio addictissimus sum adstipulator.

Notior Ibn Beithar quam nobis fuit Italis medicis et metaphrastis, qui ubi monimenta antiquitatis typis exscribi coepta sunt, et ipsos Arabes medicos celebriores in latinum translatos sermonem prelo committebant, Simoni Januensi, Andreae Bellunensi, Gerardo Cremonensi, aliis. Postea medicina Arabica est derelicta solique lexicographi, imprimis Golius, Ibn Beitharis opus in usus suos compilarunt. Et memorat quidem Tournefortius et post eum Casirius (I. p. 276) et Amoreux in historia medicinae Arabicae, inutili plane libro, a Gallando Ibn Beitharem latine fuisse translatum. Quod si quando factum fuerit, id quod in dubitationem vocaverim, hodie certe versio illa deperdita est, quum Parisiensium Mss. catalogi semper si-

luerint et bibliothecae praefecti ne fando quidem de ea acceperint. Casirius autem, magniloquus spoliorum Arabicorum Escorialensium laudator, qui immortalitatem eorum catalogo publicato meruit, alios quoque viros eruditos Hispanos ad Arabica studia fovenda et promovenda institutione sua impulit, Antonium Conde, Joannem Amon, Banqueri. Quorum Don Juan Amon versionem totius materiae medicae Beitharis Hispanicam elucubravit, quae tribus voluminibus composita atque ad literae Σ initium usque perducta in bibliotheca regia Matritensi extat.

Beithar, Traduccion Castellana de la coleccion de materia medica por Don Juan Amon. Gg. 16 — 18. Primo versionis Hispanicae volumini praefixa haec sunt: Version Castellana de la obra intitulada Coleccion magna de los medicamentos simples, compuesta por el celebre medico Botanico El-Beithar Malagueño, por Don Juan Amon de San Juan, por concluir. Llega este traduccion hasta la letra Zain en el principio. Tres tomos. Hac versione usus esse videtur Banqueri in notis conscribendis ad Ibn El Awami Hispalensis librum agriculturae (Libro de Agricultura. Su autor el doctor excelente Abu Zacaria Jahia Aben Mohammed Ben Achmed Ebn El Awam Sevillano. Madrid 1802. 2 Voll. Fol.) Fluxit haec versio, locis innumerabilibus manca, e codicibus Arabicis Beitharis Matritensibus, quorum duo ex libris clarissimi D. Augustini de Montiano y Luyando in publica bibliotheca post ejus mortem sunt repositi. Casirius illorum codicum mentionem injicit l. p. 280. Hi sunt Beitharis codices Arabici Matritenses:

- 1) Beitar o Beithar. Coleccion grande de materia medicinal. obra completa. Fol. año 770 de la Hegira. Gg. 55. Montiani.

- 2) Item. 2 Voll. con tratado sobre las enfermedades de caballos. Gg. 56. 57.
- 3) La misma coleccion. año 966 de la Heg. Gg. 58. Montiani.
- 4) Item. Capia moderna (a Joanne Amon scripta). Gg. 19 — 21.

Adhibuerunt Beitharis codices Reiske, Channing, Silvestre de Sacy, alii. Arabica Beitharis exemplaria eaque optima frequentia sunt inter thesauros Mss. Oxonienses Codicibus vero Pocockianis (Codd. 402 et 403. Poc. 542. 543. Uri.), qui totum opus duobus continent voluminibus, meliores nusquam vidi. In Germania unicum, quantum sciam, est exemplar in bibliotheca publica Hamburgensi, duabus distinctum partibus atque a pluribus exaratum manibus, haud raro vitiatum, e quo partem botanicam transferendam atque illustrandam jam diu sibi sumpsit eruditissimus Linkius, qui codices Hamburgenses sibi in eum finem commodatos benevolentissime mecum communicabat proxima aestate, quum Berolini commorarer, ut elenchum meum in bibliothecis Hispanicis, Escorialensi et Matritensi, inchoatum, Parisiis emendatum e Codice 1071, cujus orae Graeca synonyma literis majusculis manus rudis Syriaca cum notis Syriacis addidit, cum patrio quoque codice conferrem.

L i t e r a E l i f.

1. السِّن. *ἄλυσσον*. Alyssum.

Nomen graecum. Dios. III. 95. Galen. de simpl. med. VI. 1. 24. — Legitur in medicamentis, quae mor-

bis sunt contraria, secundum Democratem (في الأدوية المتقابلة اللادوا عن ديمقراطيس en el formulario preparatorio para los medicamentos de Democrates. Amon.) hanc plantam similem esse prasio; (الفراسيون) florum tantum tempore asperior-rem et spinosior. Mihi narrarunt Andalusii aliquot, hanc plantam, quam Graeci ἄλυσσον vocant, apud ipsos cognitam esse nomine قارة karat, de qua Beithar litera 11. dicit قارة est herba, quae graece vocatur سطاخيس σταχυς.

2. الطريلال Atarilâl.

Nomen berbericum sive Afrum, quod translatum e Berberorum sermone significat pedem (Atar) avis (Ilâl) sive Aegyptiorum lingua pedem corvi. (شيت). Similis est planta anetho (رجل الغراب). Antea hujus herbae vires medicinales erant incomper-
tae, senibusque tribus solius Shoaib (شعيب), quae prope Bachajat (بجاية) (Bagam Procop. Vagam Ptol. Oppidum maritimum Africae.) habitat, exploratae, donec palam fierent. Potio e seminibus facta leprae et morphaeae medetur. Autor est El-Sherif, (شريف) semina cum foliis rutae serpentumque exuviis mista leprae conferre. Semen contusum et in pulveris formam redactum sternumentum abortivum. El-Zahra-vi, (زهراوى): Semen potui additum dolores mitigat colicos. Sherif mihi retulit, hoc medicamentum alius plantae esse semen, quam Graeci Daucum (δαυκον) (دوقس) nominant. Quod falsum esse assevero, quandoquidem utramque habeo cognitam. Inter herbarios sunt, qui dicant esse semen plantae elaphobosci (راعى الأيل); cui opinioni pariter refragor, quum secundum

Dioscoridem Elaphobosci caulis sit nodosus sive geniculatus, Atarilali vero rotundus. — Daucus aureus sive erinitus. Desfont.

3. الكثار Aakthar.

Nomen berbericum. Abulabbas Elnabati: (النباتي) in remotis Orientis urbibus notum est hoc remedium, quod in Africa Barcae et Cyrenaici (عرب برقة و) adpellant belutat. (البلعوطه) Radice vescuntur in deserto, quae pastinacae haud absimilis est; flores anetho similes quidem, sed albi. Semen parvum, amarum. In montibus et arvis. Apud nos in Andalusia sponte crescit in montibus Zebdae (زبداء Esc. زبداء Hamb.) ejusque vicinia et in vallibus Carmonae (أقرمونة Esc. أزمونة Hamb.), passim in agro Hispalensi. Equidem eam quoque inveni prope Damascum, ubi زرة, zurat, vocatur. Sherif Aledrisi (الأدريسي): Colligitur a Berberinis annis summae caritatis, qua placentas cum butyro comedendas faciant. Calculos vesicae renumque conterit, vermes fugat. Panis, cui أيواني nomen est, soporat. Est in tumoribus pedum inflammatoriis pro cataplasmate.

4. الرغيس Aargis. Cortex Radicis Berberidis.

Nomen berbericum. Primo gradu calefacit, secundo exsiccatur. Liber experientiae: Decoctum faucium orisque gargarisma, epiphorae anique fistulis convenit. Elgafeki (الغافقي): Radix Berberidis (برباريس) vino acetove cocta hepatis morbos dispellit. Ego: Aegyptii medici ea in oculorum morbis utuntur curandis loco Mamiran. Cf. Avic. I. 211. ed. Arab.

5. **أامليلس** Aamliles. *Quercus montana*.

Elnabati: Nomen berbericum arboris in Occidente notissimae, quae morbo regio et hydropi conducit. **Elgafeki:** Arbor virum altitudine adaequans, foliis myrto similibus, suavioribus, fructu rubro, ligno duro, interna parte flavida. Radicis cortex aqua superfusus alvum evacuat icterumque curat.

6. **أقشروا** Aaksharva.

Liber Rahlat (رحلة; Esc. رحلة; Par. رحلة; Hamb.) Est nomen berbericum, cognitum Ceutae (سبتة), Occidentis urbe. Potus et Cataplasma hernias in scrotum illapsas sanat. Inter herbarios Hispanicos sunt, qui hanc plantam pro Centaurio minore (القنطاريون) habeant, in quo errant. Crescit ad ripas fluminum.

7. **أبهل** Abhul. *Sabina*. βράδυ Cod. Par. 1071.

Omnes medici sabinam esse juniperum falsi arbitrantur. **Isaac ben Amran:** Pertinet ad genus Juniperi. Diosc. I. 104. Galen. VI. 15. Avic. I. 128. **Is. b. Amran:** herbae Sabinae fructus cum saccharo penidio (فانيذ Pers.) et butyro conditus atque epotus haemorrhoides juvat. **Sherif:** fructus contritus melique et butyro commistus asthma debellat. **Machhul** (ماجهول): cum aceto tineam exsiccat. Cf. Abu Mansur, ed. Seligm. p. 30.

8. **أبرسيم** Ibrasim. (أبرسيم; Par. أبرسيم; Hamb.) Pers. form. Sericum.

Avicenna in medicamentis cardiacis: Sericum crudum melius cocto. **Alminhach** (المنهاج): Seri-

cum in pulverem redactum ustumque ad aquam oculis instillandam sumitur. Vestis serica minus calida est bombycinâ. Avic. I. 136. Sericatum pediculi haud infestant. Samhun: (سمحون) Fuit Mosih Ben Alhakem (مسيح بن الحكم), qui primus sericum cum moscho ad usum internum praescripsit. Razes: Sericum uri vetat et a plurimis medicis conscindi molique asserit unâ cum margaritis لولو, succino, كهرز, et corallo, بسد. Cf. Abu Mans. p. 33.

9. *ἔβενος*. Ebenus.

Dios. I. 129. Gal. VI. 5. 2. Ibn Masuja, ماسويي: ad epiphoram et pustulas circa palpebras pollet. Mosih: calida in tertio gradu; ebeni ramenta caesariem nasci densioremque faciunt. Avicenna: Ebeni calor interdum exstinguit sanguinis calorem. Elchuz, الخوز: renum calculos comminuit et psorophthalmiam sanat. Minhach: adusta juvat. Sofaian Andalusius, سفين: oculos visumque roborat. Avic. I. p. 134. Abum. p. 36.

10. *ἰπποφάεις*. Spina fullonia. Lappago. (ابوقابس) (Par ابوقابس) (Alex. Gr. mg.) شوك القصار.

Hac planta Itali vestium maculas poliunt, quas ejus radice lavant. Vidi plantam lotionesque vestium ea institutas. Simili modo Damasceni radices Arthanithae, عرطنيثا, adhibent ad pannos laneos mundandos. Diosc. IV. 159. Avic. I. 229. de artanitha cum Dioscoridis Cyclamine confusa. Abumans. p. 34.

11. *ἰππόφαιστον*. Hippophaestum.

Dios. IV. 160.

12. ابن عرس. γαλή κατοικίδιος. *Mustela domestica*.

Diosc. II. 27. Galen. XI. 39. Razes in Continente: mustela simulac cibos venenatos conspicit, horrent ipsius pili.

13. أبار. Abar.

Plumbum ustum ita vocatur, quod collyriis adjicitur. Cf. رصاص الاسود plumbum nigrum. Avic. I. p. 131. Abu Mans. p. 34.

14. أبار القطة.

Tunetanis atque Africae incolis hoc nomine insignitur *Sempervivum minus*. Olus est. ζανκαλίζ Marg. Paris. Cod. cf. al. loc.

15. أبرة الراعى *Acus pastoris*.

Species herbae secunda, quae graece γεράνιον, geranium, adpellatur. Dios. III. 121. Elgafeki: Multae herbae hoc nomine (acus pastoris) gaudent, quae, posteaquam defloruerunt, rostrata atque acuminata emittunt semina.

16. أترج *Mῆλον μηδικόν*. *Citreum malum*.

Abu Hanifa: Arbor in Arabiae plantariis frequens, secundum Arabes per viginti annos fructifera, foliis juglandi, floribus narcisso similibus, aculeata. Diosc. I. 166. Galen. VII. 12. 19. Ishak ben Soliman: Mali parenchyma ex duabus partibus constat, altera insipida, quae frigida est atque humida in tertio gradu; ventriculum roborat, hepatis calorem sedat, ciborum appetentiam excitat, sitim depellit, impetigines aufert. Avicenna in medicamentis cardiacis:

in palpitationibus ardentibus, scorpionum crabronum-
que morsu ejus usum commendant. Idem dicit in se-
cundo capite, hoc malum morbo regio convenire et ocu-
lorum obfuscationibus illitum, pulmone nervisque no-
cere; coctum cum aceto epotumque hirudines assump-
tis enecare. Ibn Redvan, **رضوان**: Inveni in libro
de alimentis, acetositatem citri stomachi calori esse
contrariam cibique facere appetitum. Ishak ben
Amran: In febribus citri decoctio hepatis ardorem
temperat. Liber experientiarum: temperat ali-
menta calida, appetitum victus facit furibundis, confert
melancholiae. Ibn Masuja: frigidior est citrus
quam humidior. Is. B. Amran: Citrus difficulter di-
geritur. Avicenna: Medulla carnosae gignit flatum;
conserva citri mellita minus noxia. Is. B. Amran:
Mali cortex esus sitim ciet. Avicenna: bonum red-
dit oris odorem; coctus vomitum incidit; corticis succus
perarum morsui contrarius; citri odores aerem cor-
ruptum et pestilentem emendant. Elisraïli: est an-
tidotum. Sofaien Andalusius: sitim pituitosam
olvit pariter ac syrupus citri. Machhul: cortice
citri vinum statim acescit. Eltabari, **الطبري**: cor-
tice deglupto potus citri cum aqua tepida mixtus scor-
pionum morsum juvat vulnusque eodem liquore adspersum
curatur. Is. B. Soliman: Citri semina emolliunt apo-
plemata, gingivas roborant; folia stomachica. Avic. I.
33. Abu Mans. p. 18.

7. **أثل** Athl. *azaxalis* Paris. Cod. mg. Tama-
x orientalis Forsk. p. 206. Acacalis similis
Tamarisco. Amon.

Is. B. Amran: Arbor excelsa, foliis viridibus,
pyracinosis similibus, amaris, adstringentibus; corolla
nulla (exigua Desfont. I. p. 269.); fructus ramorum

nodis altissimis adnatus, cicerum forma, ex flavo fus-
cus, qui Junio mense colligitur. Dios. I. 118. Ibr.
Elchezar, الجزار: Radix cum vino acetove cocta he-
patis dentiumque morbis confert; cineres tubercula sive
condylomata exedunt. Alius (anonymus): Fructus
hujus arboris vocatur كزمازك, kizmazak, sive
عذبة, Odhbat. Paulus, بولس: Galla (κηξίς) es-
styptica, vomitum cruentum et haemorrhoides in potu as-
sumpta et affusa cohibet. — Tamaricis gallae cum galli
quernis confunduntur. — Maserchuya, ماسرجوية
Virtus hujus fructus ad gallarum (العفص) vim accedit
magis; autem adstringit. Mosih: ulcera carne putra
et supercrescente vallata et dentes juvat; morphaeam
albam tollit. Razes: alvum fluxusque sanguinolentus
compingit dentesque firmat. Is. B. Soliman: Fructus
aqua infusus utilis in morbo regio, chlorosi morsus
que araneorum. Utilis eadem sorbitio phthiseos initio
postea lac vaccinum butyro liberatum propinatur cum
mucilagine tragacanthae panisque albi juscule; robur
addit stomacho, fluxiones ventris continuas sistit, men-
strua pellit. Conficitur e fructu et saccharo syrupum
qui alvum aperit. Nonnulli Afri medici et ciniflones
hodie tamaricis fructu utuntur ad crines componendas
qui ex finibus Numidia et Segelmessa adfertur; gingi-
vas roborat et rheuma arcet. Biaduc, ببادوق: Huius
jus baccae succedanea sunt galla et cortex granati
Sherif: Suffumigationes variolis conferunt. Prosp.
Alpin. de pl. Aegypt. cap. 9.

18. اثميد Ithmid. στίμι. Stibium.

Dioscorides (Aristoteles Hamb. أرسططاليس Recto
Itaque jam Aristoteles stibium memorat. Diosc. Spreng.
II. p. 644. A Serapione vel Pythagoras allegatur): Huius

pis continet plumbum ideoque argento adpositum
 ud frangit. Nascitur in Asiae finibus. Is. B. Am-
 an: Nascitur Isfahanae. Diosc. V. 99. Galen. IX.
 29. Aristoteles, Maserchujā, Razes: ocu-
 : inspergitur atque illinitur hebetibus. Mohammed
 en Elhassan: occidit pediculos. Avic. I. 129.
 ou Mans. p. 32.

19. أثوا *aiθvía*. Mergus.

Ibn Cholchol, حلاج: Est avis notissima, in
 andalusia quoque apud nos indigena. Dios. II. 50.

20. أثرار Athrar.

Abuhanifa: Est idem frutex, qui أنبربارس, An-
 rbaris, Berberis, vocatur.

21. أحاص Ichas. *κοκκύμηλον*. Pruna.

Andalusii hunc fructum vocant bovis oculum (عين
 الب). Is. B. Soliman: Prunorum duplex genus,
 grum et album. Vera pruna sunt nigra; alba vocan-
 r شاهلوج, Shahaluch. Galen. VII. 10. 35. Diosc.
 174. Is. B. Soliman: Pruna optima sunt car-
 sa, cuticula tenui inclusa, acidula. Razes: temperant
 dores febriles bilisque morbos. Liber experien-
 arum: febribus biliosis conveniunt. Elchauz:
 unorum jusculum menstrua provocat. Liber agri-
 lturae, كتاب فلاحة: Prunorum sylvestrium nu-
 ei nimis adstringunt. Avic. p. 134. Abu Mans. p. 17.

22. أهداق المرضي Ahdak Elmardi.

Est Bihar, bupthalmum, et apud Syros vocatur
 عين اغلا. cf. bihar.

23. احرىض Ihrid.

Est secundum Abu Hanifam عصفور, Osfor, Cathamus tinctorius. Cf. osfor.

24. اخيون ἔχιον. Echium.

Adpellant hanc plantam caput serpentis, quia ejus semina viperæ capitis formam referunt. Diosc. IV. 2.

25. اخينس ἐχῖνος. Echinus.

Ita legit Ibn Beithar cum codice graeco Alexandrino hujus plantae nomen exaratum, quae in vulgatis Dioscoridis libris ἐρίνος, Erinus, audit. Male arbitrat̃ur Golius, interpretes Arabes χ pro ρ legisse. Diosc. IV. 29. Galen. VI. 5. 26.

26. اخرساج Achrasâch.

Liber agriculturae: Crescit haec arbor calidis terris locisque desertis et sterilibus; virum altitudine exaequat; lignum molle et fragile veluti ficulneum; folia ficulneis similia, majora, sapore austero tactu laevia. Arboris hujus virtus tunc demum cognoscitur, quum manditur atque os ventriculi corroboratur. Ramis racemosi fructus insident albidis inclusi membranis; quae ubi deciderunt, racemis accolae vescuntur. Decoctio foliorum fructuumque dolores membrorum arthritide confectorum consopit.

27. اداد Adâd.

Nomen berbericum plantae, quae arabice اشخيس Ishchis, Chamaeleon albus nuncupatur.

28. ادريس Idris.

Nomen berbericum plantae, quae graece θάψια thapsia vocatur et ab Arabibus Occidentibus درياس dirjâs.

29. أذخر Idschir. *σχοῖρος*. Schoenus.

Abu Hanifa: Radix profunda. Culmi breves. Male olet, junco, *أسل*, similis, effusior. Spicae arundinaceae. Nascitur in campis et regionibus pe-
 losis. Is. B. Amran: Schoenus optimus Meccensis; Italicus atque Africanus deteriores. Diosc. I. 16. —
Nabataea. Steph. Syr. *أباطا*. Superscriptum *أنطاليا*.
 Italia. Unde Ibn Beithar vertit, optimus Italicus. Gal.
 lin. XXI. 18. Laudatissimus ex Nabataea. Gal.
 III. 18. 49. Mosih Damascenus: Calidus et
 ccus in secundo. Razes: Schoeni unguentum indu-
 ctiones hepatis discutit. Avicenna: Dolores ute-
 ros mitigat. Machhul: Potus caput gravat som-
 numque adlicit. Liber experientiarum: Urinam
 et, menses pellit atque inflationes omnium partium
 solvit potus atque illitus. Ego: Scito, Razem in
 continente eumque sequentes alios multos medicos
 hanc schoenum confudisse propter similitudinem cum
 schoeno *الاجامى* arundinaceo Galenumque in hoc
 errore allegasse auctorem. Doctissimus vero Galenus
 eumque Schoenum luculenter distinguit. Schoeno
 nim nostro adjicit schoenum arundinaceum (VIII.
 . 50.), quem Arabes *أسل* junco, Aegyptii *سومان*
summân, Afrique reliqui *دنس* Danes vocitant, ex
 eo strata, sportas cratesque texunt. Hujus schoeni
 species duplex, laevis et nodosa. Utraque est notis-
 sima, quas sub *أسل* persequar. Ergo cave, ne in
 eundem incidas errorem. Accuratius de hoc errore
 in locutus in opere meo *كتاب المنهاج* (de los
 equivocos que hay sobre las plantas particulares.
 non.) Avic. I. p. 127. Abu Mans. p. 29.

30. أذريون Adsriun.

Is. B. Amran: Est species parthenii (قحوان Okhavân), flore luteo, alius speciei rubro. Ibn Chah nâh, جناح: flore aurato, orbiculo discove nigro. Ibn Cholchol: Planta cubitalis, foliis digitum longa, lanuginosis, flore chamomillae simili. Elgafekî: Dicit auctor libri de agricultura, florem esse caeruleum, inodorum, cum sole se circumagere nocturneque contrahi; a gravida manibus contrectatam hanc plantam foetum abigere; suffumigationes fugare mures et lacertas. Alius: Succus radicis dentium dolori est remedio et foeminis sterilitatis medicamentum. Avic. I. 129. أذريونة. de Sacy Chres. Arab. III. p. 458.

31. أذان الفار البستاني Adsân Elfâr Elbostânî
ἐλξίνη Paris. mg. Male ἀλσίνη Diosc. IV. 87.
Sprengel. edit. II. 214. Myosota hortensis.

Dios. IV. 87. Sprengelius in librum secundum hoc caput transposuit, adversantibus interpretibus Arabibus, Stephano Syro et Beithare, atque Alexandrino graeco codice, qui ἀλσίνην inter ephemeron et parietariam libro quarto inserit. Galen. VI. 1. 25. — Avic. I. p. 134. Abum. p. 30.

32. أذان الفار البري Adsân Elfâr Elbarri.
Μυὸς ὤτις. Myosotis sylvestris.

In Africa huic plantae nomen est عين الهدهد Ain Elhudhud, oculus upupae. Diosc. II. 214. μυὸς ὤτις. Gal. VII. 12. 27.

33. أذان الفار آخر برى *Myosotis sylvestris*
altera. *ἀναγallis* Paris. mg. (?)

Elgafeki: Arbustum, quod in terris sabulosis nascitur, ramis humi diffusis, foliolis myosotae hortensi similibus. Totius plantae succus Venerem stimulat fatigatam jamque senio marcentes ad coitum excitat. Crescit prope Cahiram et Alexandriam.

34. أذان الفار آخر *Myosotis alia.*

Razes in Euporistis (فى كتاب على من لم): *اليتنوع*, Herba similis tithymalo, (يحضره طبيب), foliis myosotidi similibus, lanugine alba obductis. Alius: Foliorum decoctio cum salsamentis lumbricos ejicit.

35. أذان الارنب *Adsân Elarnab.* Aures
leporis. *Cynoglossum* Gol.

Elgafeki: In Berberia nominatur أذان الشاة *Aures ovis* sive أذان الغزال *Aures dorcadis*. Flores coerulei aut albidis, similes lino; radix similis elleboro, (خربق), externa parte nigra, interna alba. Decoctio pulmoni convenit. Altera est species minor floribus purpureis.

36. أذان الفيل *Adsân Elfil.* Aures elephantis.
Colocasia. Arum.

Dicunt, esse hanc plantam قلحاس *colcás*, colocasiam (Prosp. Alp. de pl. Aegypt. c. 33.) sive *لوف القبطى* Aegyptiam, quas conferas.

37. أذان الجدى Adsân Elchadi. Aures haedi
Plantago.

Damasci atque in ejus vicinia vocatur لسان الحمل lingua arietis, quam adeas.

38. العنتر Hamb.? Num العنتر?
Aures caprae sit scribendum?

Est fistula pastoris منزمار الراعى ex medicamentis simplicibus Sherifii.

39.	القسيس
Aures presbyteri.	} Κοτυλη-
δών.
	أذان القاضى
Aures judicis.	

In Andalusia hoc nomen indunt herbae, quae graece vocatur cotyledon.

40. أذان الدب Adsân Eldobb. Aures ursi
Verbascum.

Est herba, quam Graeci φλόμον appellant atque est البواسير Elbavâsir, quasi herba haemorrhoidica. (Gol.)

41. أذان الحيوانات Adsân Elhaivânât. Aures animalium.

Razes in Continente: Difficiles sunt concocturae propter tenuitatem et siccitatem.

42. أرز Aroz. Oryza. arróz. Hispan.

Diosc. II. 127. Galen. VIII. 15. 16. Ibn Masuja: Nutribilior milio, tritico atque hordeo. Coctura

um lacte, amygdalis dulcibus et saccharo magis ad-
 que alit. [Haec consuetudo etiam hodie apud His-
 panos obtinet eique summopere indulsi, quum per
 res fere menses Escorialensi fruerer solitudine li-
 ris heluans manuscriptis.] Coquitur quoque cum
 aqua et oleo amygdalino. Quem victum si minus
 appetat aegrotus, carthami substituas medullam. Mâ-
 erchujâ: ulceribus urethrae conducit. Send-
 ashâr, سندھشار: semen auget. Masuja: Indi
 optimum alimentum habent oryzam cum lacte vac-
 cino coctam. Mosih: Aptius coquitur cum lacte ca-
 rino quam ovillo et vaccino. Honein, حنين:
 vlinus nutrit tritico alvumque sistunt rubrae glumae.
 s. B. Soliman: Decoctio ulcera cutemque abster-
 git. — Avic. I. p. 138. Abum. p. 16.

43. أراقوا ἄρακος. Cracca.

Galenus (de aliment. facult. I. 27.): Sunt se-
 mina rotunda duraque, quae in lente nascuntur.
 Liber de agricultura: Nascitur inter lentes her-
 ba, quae habitu ac siliqua lenti simillima; siliquae
 semina nigra insunt et rotunda, quae contusa cum
 aceto sexque horas in sole posita duos emolliunt
 tumores.

44. أرقطيون ἄρκτηιον. Arctium.

Diosc. IV. 104. Galen. VI. 1. 58.

45. أرقطيون آخر ἄρκτηιον Dios. edit. ἄρκτηιον
 Cod. Alex. graec. Personata.

Diosc. IV. 105. Galen. VI. 1. 59.

46. أرمāk Armāk. —

Juhannâ Ben Masuja: Medicamentum (cor-
 tex) Indicum caryophyllorum (قرنفل) odore. Elbasri

(Basrensis): Lignum cinnamomo (قرفة) simile, bene olens, quod ex Arabia felici adfertur. Eltabari: Eadem habet. Razes: Oris morbis utile. — Avic. I. p. 135. Abum. p. 32.

47. ارتدبرید (Artdberid Hamb. Artdberid Avic. I. 138. Gigg.) Eridberid. Pers, Gol.

Medicamentum Persicum, quod ex Sechestana (سجستان) adfertur et caepae scissae formam refert, haemorrhoidi utile. Elbâlsi (البالسی): Coc-tum menstrua suppressa violenter pellit.

Elgafeki eandem hanc plantam esse asserit cum دلبوب, دلبوس Hamb. Neutrum cujusquam est significatus. Unde hariolor, esse legendum دلبوث dalabuth, quod Giggaeus et Freytag secundum Camusium herbam aliquam interpretantur, secundum Beitharem tamen sub hac voce est Iris sylvestris, ξυρίς. Diosc. IV. 22.

48. ارمین (Armin Hamb.) ὄρνιθον. Horminum.

Diosc. III. 135. Ibn Cholchol: Est planta, quam vocant قلقل kilkil (planta, cui granum nigrum, suaveolens, durissimum Cam.). — Quod vix probabile sibi videri Beithar existimat; Kilkil enim esse arborem Mesopotamiae. — Serap. de simpl. medic. c. 225. granum culcul.

49. أرحقنة Arhikanat.

Abulabbas Elnabâti: Inter coriarios notum est أرحقن, quod ipsis adfertur ex Occidentis

urbe Baga (بجاية); melius, quod circa Satifam (سطيف) nascitur. Sanat hydropes et icterum coctum cum oleo et melle; sapor ejus acer sicut radicis cardui edulis (حشوف alcachofa Hisp.). Tota planta similis est pino, latioribus tantum foliis, trunco humili, cujus summitati capitula aliquot rotunda inhaerent, in quibus flores lutei, croco similes. Elsharif: Plane eadem dicit atque inflammatis partibus imponit pulvem ex eo et farina compositam.

50. أراك Arbor quaedam spinosa.

Abu Hanifa: Arbor punicae forma similis, quae provenit in montibus et vallibus Arabiae Petraeae, bene olens, racemifera, baccis ciceris magnitudine, dulcibus, nigris, quae uvarum instar veneunt. Arâk et ipsae vocantur baccae, quarum peculiare est nomen برير berir. Radice ramisque dentes fricant. Ibn Redvân (رضوان): Baccae stomachum roborant alvumque sistunt. Ibn Cholchol: Urinam cient et vesicam purgant.

51. ارتكان Artékân. ὄχρα. ὄχρα Par.
mg. Ochra.

Vocatur hic lapis et ارتكن et Graece اجرا ὄχρα. Ibn Elchazâr: Sunt lapilli flavi rufique;usti evadunt rubri. Diosc. V. 108.

52. أرغاموني Argemone. *Ἀργεμόνη*.
Diosc. II. 208. Galen. VI. 1. 54.

53. أرخوان Archavân. (Syringa persica? Gol.)
Elnacasi (التبقاى Eскур. نقاسى) Hamb.) in

libro suo de praestantia lignorum (فضل الحطاب) dicit, Archavân esse vocabulum arabicum, radicem vero persice appellari أرغوان Argavân. Arbor Persica floribus balaustiorum colore; unde Arabes Archavân omnia ea dicunt, quae ejusdem sunt ruboris; frequentissima in vicinia Ispahanae, floribus pulcherrimis, inodoris, dulcibus, quibus vescantur. Cineribus feminae fuco utuntur. Radicis cortex vomitum ciet. Frequens haec arbor esse dicitur in paludibus Fârikinis فاريقين vineisque montium Cordubensium.

54. أرنب بری *Λαγὼς χερσαῖος*. *Lepus terrestris*.

Diosc. II. 21. Elgafeki: Caro leporis assata convulsiones solvit; totum animal combustum atque in pulverem redactum renum calculos comminuit. Alius: Jusculum arthriticis aptum balneum atque enuresi medetur. Galen. de aliment. III. Razes de simpl. c. 9. — Galen. de simpl. XI. 7. Avic. I. p. 135.

55. أرنب بحرى *Λαγὼς θαλάσσιος*. *Lepus marinus*. *Aplysia depilans*.

Avic I. p. 135. Diosc. II. 20. Galen. XI. Diosc. de venen. c. 30.

56. أرجان Archân. *Oleaster spinosus* Mauritaniae. *Elaeodendron Argan*.

Nomen berbericum. Arbor Mauritaniae spinosa, fructu amygdalae simili, unde vocatur Amygdalus berberica (لوز البربرية), quam conferas. — Hoest Nachrichten von Marókos p. 304.

„Argan, **أركان**, ist eine Art von Oliven, woraus die Mauren das Oel pressen, welches sie selbst essen, oder auch nach Europa verkaufen, woselbst es bloss in Manufacturen oder Fabriken verbraucht wird. Die Mauren verstehen es solchergestalt auszubrennen, dass es geniessbar, insonderheit zu gebratenen Fischen ist. Die Frucht gleicht grossen Oliven, mit einem grossen stein inwendig. Der Baum sieht wie ein Dornbusch aus, und ist Cassia nicht unaehnlich; öfters wird er ziemlich gross und alsdann zu Bauholz gebraucht. Man findet ihn überall in den Wäldern, besonders von der Stadt Marókos ab und nach Südwesten zu. Ein jeder kann sich davon benutzen. Olivenbäume habe ich nicht wild gesehen.“ — *Archan in regni Maroccani partibus australibus frequentissima esse mihi dicebatur a Schousboe, Danemarkiae anno 1830 consuli Mauritánico, qui in horto suo extra muros Tingitanos sito hanc arborem diu coluerat; Tingitana enim provincia utilissima hac arbore caret. In horto Suecici consulis Tingitani, equitis illustrissimi de Ehrenhoff, apud quem Tandchae per mensem Octobr. 1830 liberalissime exceptus fui, plantis Africanis aliisque omnis generis ditissimo hanc arborem videre parum recte nunc memini. Schousboe Beobachtungen über das Gewächsreich in Marocco p. 89. et sqq.*

57. **أرسلوخيا**. Aristolochia.

Cf. **زراوند** zerâvend.

58. **أرطاماسيا**. Artemisia.

Cf. **برنجاسف** berenchâsef.

59. اربيان Irbian. Bupthalmum.

Elbakri, البكري: Aegyptii et Damasceni hoc nomen chamomillae speciei tribuunt, quae apud Syros (فندج) (juncus) et graece بكميلمن (bupthalmum?) audit. Planta est aromatica. Cf. بهار. Gol. Lex. p. 64.

60. آزاد رخت Azadiracht. Melia Azedarach.

Ibn Samhun, سمحون: Perniciosum est venenum, quod celerrime interimit; est vero etiam medicamentum. Ahmed Ben Abi Chaled, خالد: Arbor ramosissima fructu racemoso mespilis aroniis (زغرور) haud dissimili, qui syncopen et vomitum facit. Maserchujā: Semina avellanarum magnitudine interimunt. Feminae iis utuntur ad capillos reddendos longiores. Razes de simpl. c. 28. — Avic. I. p. 132. آزاد رخت Abu Mans. p. 33.

61. ازرود (Hamb.) Asrur.

Nomen Berbericum in Africa loti herbae (هندقوفا hendakuka), quam videas.

62. اسارون ἄσαρον. Asarum.

Diosc. I. 9. Galen. VI. 1. 63. Elsherif: Cum melle semen auget. Machhul: Omnes, qui in domo sunt, scorpiones enecat. Liber experientiarum: Urinam ciet et calculos renum conterit. Ibn Samhun: Est etiam in Andalusia indigena planta. Elgafeki: Asarum Andalusium non est genuinum, quamvis sit haud dissimile. Asarum

genuinum nascitur in Graecia. Sunt autem duae
liae species asari in Andalusia, quae ad genus
ristolochiae (زراوند) pertinent, quarum altera vi-
erarum morsui medetur, altera haud multum distat
irtute sua a genuino asaro. Diosc. V. 68. de vino
sarite. Succedaneum asari est وج vach, acorum. —
Avic. I. p. 127. Abum. p. 26.

63. استوخودوس στοιχός. Stoechas.

Elchazâr: Arabice appellatur ضرم et signifi-
cat „cohibens spiritus“ (ممسك الأرواح) Diosc.
II. 28. Gal. VIII. 18. 39. Oribasius, أريباسوس:
Cum melicrato eos juvat, quibus cerebrum est commo-
tum. Diosc. V. 52. de stoechadite. Avic. I. 130.
Abum. p. 25.

64. اسفاناخ (اسفاناخ Pers. Hamb.) Spina-
chium.

Liber de agricultura: Planta notissima,
spithamam alta, foliis lanuginosis; alvum inflat.
Speciei sylvestris folia minora. Avicenna: Mor-
bis pectoris anginisque conducit. Razes: Atriplice
melius nutrimentum. — Ninivitae in Babylonia hyeme
atque aestate spinachium colunt, quum saepissime
anginis pulmonumque morbis laborent. — Avic. I.
p. 136. Abum. p. 17. Sprengel. hist. rei herb. p. 270.

65. اسطر اطيقيوس ἀστὴρ ἀττικός. Aster
atticus.

Ibn Vâfed, وافد, Idicit, esse eryngium
(قرصنة kersaannet); in quo fallitur. Diosc. IV. 118.
Gal. VI. 1. 69. — Avic. I. p. 137. اطر اطيقيوس.

66. *أسل* Asal. *σχοῖνος ἐλεία*. Juncus.

Ex eo plectuntur storeae istique errant, qui cum schoeno (Nr. 29.) juncum confundunt. Abu Hanifa: Est kaulân (كولان), papyrus herba, scapis tenuibus, sine foliis, laevibus; in aqua radices agit. Adhibetur ad funes plectendos atque in Babylonia et Chaldaea ad cribra texenda. Diosc. IV. 52. Gal. VIII. 18. 50.

67. *أسقليباس* *ἀσκληπιάς*. Asclepias.

Honein in operibus suis hanc plantam dicit esse connâbara (قنابري), genus oleris sylvestris, spinosi, hyemalis. Sed fallitur. Namque illa planta vulgatissima est apud Damascum ac viribus penitus discrepat ab ea, de qua nunc est sermo. Diosc. III. 96. Galen. VI. 1. 64.

68. *أسليخ*. Asolaich. *πελεξῖνος*. Paris. mg. (*ἡδύσαρον?*)

Abu Hanifa: Herba foliosa, caulibus longis, flaventibus, quae in sabulosis provenit, rutae sylvestri similis. Elgafeki: est ليروت (lairut?) tinctorum; cum aqua cocta vulnera juvat. Latine vocatur zanial (زنيال).

69. *أسطراغالس* *ἀστράγαλος*. Astragalus.

In Andalusia ab herbariis aliisque vocatur محلب العقاب الأبيض. Diosc. IV. 62. Gal. VI. 1. 68.

70. *أس* As. *μυρσίνη ἡμερος*. Myrtus hortensis.

Abu Hanifa: Frequens in campis Arabiae, semper virens, arboris altitudine, floribus albis odo-

is, fructu nigro, leviter dulci, amaro, qui قنطس,
contos, audit. Diosc. I. 155. Galen. VII. 12. 31.
ubi etiam loquitur de mantirabo (منظير أبون), man-
idabon Serap. c. 92. μυρτίδαρον Dios. I. 156. μυρτὰς
Gal. loc. cit.). Masuja et Is. B. Amran: Fluxum
anguinis ex matrice retinet. Avicenna: Syrupus
ussi confert. Razes: Annulus ex ligno myrteo
iridi circumpositus digito auriculari dolores muscu-
orum compescit. Diosc. V. 36. de vino myrtite. —
Avic. I. p. 126. Abum. p. 21.

1. *Μυρσίνη ἄγρια*. *Myrtus sylve-*
stris. *Ruscus*.

Apud Damascenos adpellatur بقفس (بقفس
conjicio. buxus.) atque in Andalusia Chaizorân
(خيزران). Diosc. IV. 144.

72. *Eshafân*. (Hamb.) *أسحق*.

Abu Hanifa: Herba, quae in modum restium
umi diffusa serpit, foliis colocynthidi (حنظل)
similibus, minoribus. Sanat coxendicis dolorem.

73. *Asius lapis*. *Αἶθος ἄσσιος*. *أسيوس*.

Veteres medici Cahirenses hunc lapidem vocant
lactylum Sinensem (بلح الصين) medicique Afri
ârud (بارود). Diosc. V. 141. Galen. IX. 2. 9.
Ego: Ejus utilitatem sum expertus in gingivarum
haemorrhagia.

74. *Isfidâch*. *ψιμύθιον*. *Cerussa*. *أسفيداج*.

Diosc. V. 103. Gal. IX. 3. 39. Mosih: Fri-
gida in secundo gradu. Aristoteles: Equorum leu-

comati conducit. Chaled: Succedaneum est plumbi scoria. — Avic. I. p. 134. Abum. p. 33.

75. أسرنج Esrench. Sandyx. Minium factitium ex cerussa tosta.

Arabes hanc mineram vocant Salikun (سليقون) sive Zarkun (زرقون), Graeci Sidufos (سيدوفس).

Conjicio (سندوقس). Razes: Est plumbum nigrum, sale adjecto exustum, donec rubuerit. Diosc. V. 103. Gal. IX. 3. 27. Ibn Samhun: Unguentum sandicis exsiccat. — Serapion. cap. 367. ed. Argentor. 1531.

76. أسفنج البحر Isfonch Elbahr. Spongia marina.

Abulabbas Elnabâti: Jam sumus facti certiores, spongiam nasci in cautibus maritimis, neque esse animal neque animali simile aliquid, etiamsi virtutem habeat animalis. Origo spongiae haud dissimilis integumento piloso, quod in magnis maribus adhaeret saxis. Et jam aliquoties diximus, fibram unamquamque minores et tenuiores emittere fibras, quae inter se junctae coalescunt in coagulum, sicuti notum est — laudetur creator Optimus Maximus. Ac sunt quidem duae spongiarum species, altera in lapidem mutata, mollis altera, quae ubi maturuit, ab undis in littora ejicitur in modum coralliorum ceterorumque corporum similium. Diosc. V. 137. Galen. XI. 2. 11. — Avic. I. p. 131. Abum p. 32.

77. إسرار Isrâr.

Abulabbas Elnabati: Arbor, quae in extremis littoribus Meccensibus nascitur. Equidem eam

peri prope Kafâfât (كفافة) peregrinabundus in
a urbis Elanae (أيلة Ailat). Foliis, flore et fructu,
i avellanae est magnitudine, laurum refert. Resi-
em emittit, quam Arabes Shurat (شورة) vocant,
ontra dentium dolores commendatam. Plerumque in
sa aqua haec arbor agit radices.

78. أسرب Usrub. Pers. Plumbum.

Cf. رصاص.

79. أسفست Isfast. Pers. Medicago.

Cf. Fassa (فصة) et Fasfassa (فصفصة) et
thbat (رطبة). Diosc. II. 176. — Bocchar. Hie-
r. I. p. 301.

80. أسد Asad. Leo.

Thabet Ben Corra (ثابت بن قرة): Adeps
ninus est unguentum praestantissimum conjugum,
a Venerem stimulat. Inungito costas, ventrem,
uina, penem, anum. Abenzohar: Leo fugit
allierem, cui menstrua fluunt, etiamsi sit famelicus.
cocodilus illico moritur, simulac leonis rugitum
ilivit etc.

أسد العدس Asad Eladas. Leo cicerum.

Cuscuta?

Perimit sive suffocat legumina. Est Orobanche
Diosc. II. 171.

82. أسد الأرض Asad Elardh. Leo terrae sive humilis. Chamaeleon.

Sunt, qui مازريون (Mezereum, Chamelaeam) esse perhibeant. At errant isti. Est enim leo terrae hirbaa (حرباء) i. e. Chamaeleon animal. Error ortus est ex prava literarum scriptura mancaque distinctione. Etenim chamelaea est خاملا et Chamaeleon خاملاون. Alii affirmant, esse eam plantam, cui apud Graecos Chamaeleoni albo (مشخيص Ishchis) nomen est, quem adeas.

83. أشجاراة Ishachârat.

Apud Graecos appellatur ἐρύσιμον (روسيمون Erysimum.). Eltamimi, التميمي: Folia cocta cum oleo et sale Damasci comeduntur.

84. أشق Oshak. 'Αμμωνιακόν. Gummi Ammoniacum.

Synonyma sunt زراق الذهب et وشق et أشج (Chrysocolla). Immerito vocatur Gummi Tarsensis (صرتوث). Diosc. III. 88. Galen. VI. 1. 37. Hobbaish: Carnem putrem exedit, tumores duros emoluit, purgat et leucomata oculorum sanat. Mâserchujâ; Lumbricos enecat. Avicenna I. p. 130. — Abum. p. 35.

85. أشترغار Ushtorgâr. P. Spina cameli. μαγύδαρις ἑτέρα.

Nomen Persicum, quod Arabes transferunt

شوك الجهم. Appellatur et أنجدان Enchudân.
Diosc. III. 94. Ibn Abdun, عبدون: Est radix
plantae, quae in Chorasana nascitur et aliorum aro-
matum instar cum carne coquitur. Virtus eadem cum
أنجدان. Avic. I. p. 130.

3. أشنة Ushnat. βρύον. Muscus arborum.

Aliud nomen est شيببة العاجوز Shaibat Ela-
muz, canities aniculae. Diosc. I. 20. Gal. VI. 2. 19.
Ibn Samhun: Musci vires differunt secundum ar-
bores, quibus innascuntur. Mosih Damascenus:
Decoctio cuti robur addit. Abdalla Ben Saleh,
صال: Musco puellae utuntur pro odoramento pro-
pter suavitatem odoris. Ahmed Ben Ibrahim:
Mifusus cum vino rubro stomachum roborat. Avic. I.
128. Abum. p. 28.

7. أشخيص Ishchis. Χαμαιλέων λευκός. 'Ιξία.
Chamaeleon albus.

Nomina ejus Andalusia شوكة العلك et
شكراس, berbericnm أداد. Diosc. III. 8. Galen. VIII.
2. 6.

8. أشنان Ushnân. Herba Alkali ejusque
cineres.

Abu Hanifa: Plurimae sunt hujus herbae spe-
cies. Nostra illa est, quam ad lintea abluenda ad-
hibent. Elbakri: Est planta sine foliis, caulibus
racilibus, nodosis, succulentis. Lignum uritur.

89. اشنان داود Ushnân dâved.

Est Zufa jabes (زوفایابس), Hyssopus.

90. اشراس Ishrâs.

Persice Serish (سریش). Est glutinis sutorii genus praestantissimum, quod conficitur ex radicibus herbae, quam plerique cum asphodelo (خنثی Chantha) confundunt. Sed illius folia latiora sunt et ad figuram rotundam magis vergunt; caulis longior, qui florem album fert nonnullo rubore tinctum. Fructus inde provenit rotundus, qui acrimoniam habet cum austeritate conjunctam. Radix longior et durior quam asphodeli et rubrior, quae aquae injecta viscosum reddit humorem. In frigidis locis Syriae et Mesopotamiae nascitur, siccataeque radices mola in farinam conteri solent et exportari. Abulabbas elnabati: Herba in Asia notissima, quae e Chorasana advehitur. Radix, asphodeli radici similis, molitur farinâque utuntur bibliopecti ad chartas glutinandas. Radicis enim farina cum aqua manibus trita vel tabulas conglutinat.

91. اشقون Hamb. (أصفون Matrit.) Ashkun. 'Ισόπυρον. Isopyrum.

Diosc. IV. 119. Gal. VI. 9. 7.

92. أصابع صفر Asâbia Sufr. Digiti 'citrini.

Elgafeki: Herbarii Andalusii hanc plantam nominant manum Ishatae (عیشه) et manum Mariae. Ramos habet longos et tenues, flores purpureos; radix forma manum infantis refert. Provenit

littoribus arenosis. Elmachusi, ماجوسي:
 morsui animalium venenosorum convenit. Pytha-
 goras, بذیغورس: Succedaneum proponit compo-
 situm. — Avic. I. p. 131. Abum. p. 30.

3. أصابع فرعون Digiti Pharaonis. Coral-
 lium?

Mutati in lapidem adferuntur e mari Meccensi,
 digitali longitudine. Conveniunt recentibus vulneribus.

4. أصابع هرمس Digiti Hermae. Hermo-
 dactyli.

Sunt hermodactyli سورنجان, Surechân, sive
 (ش. ش. Beith. in lit. شنبليل) شبليل —
 Avic. I. p. 138.

95. (Hamb.) أصابع العذاري

Sunt racemi, fructibus glandium magnitudine,
 in nonnullis Andalusiae partibus uvae bovillae
 vocantur.

96. (Hamb.) أصابع الفتيات

Abu Hanifa: Est herba bene olens فرنجمشك,
 racimum caryophyllatum, quod vide.

97. Asaf. Capparis sive ejus radix.

Cf. كبر, Kabar.

98. Istoflin. σταφυλῖνος. Pastinaca.

Cf. جزر Chasar.

99. Istorak. στύραξ. Styrax.

Cf. مبيعة يابسة Miat jabisat. — Avic. I. p. 129.

100. أضراس الكلب Adsrâs Elkalb. Dens
canis.

Est بسبانج, Besbânech, polypodium, quod vide.

101. أطرمالة Atarmâlat.

Elgafeki: Planta altitudine hominis, foliis
cannabinis (شهدانج, Shahdânech), sed breviori-
bus, spicata, fructu avellanae simili, flore luteo. To-
tius plantae superficies succum exstillat viscosum,
melligenum. Semina ad collyria contra psorophthal-
miam adhibentur.

102. أطرية Atrit.

Avicenna: Est genus decoctionis, factum ex
azymo, quod cum carne et sine carne coquitur etc.
Avic. I. p. 139.

103. أطباء الكلب Atbâ Elkab. Ubra canis.

Est سبستان, Sebestan. Cordia Sebestana.
Spreng. hist. rei herb. p. 215.

104. أطا Atâ. 'Ιτέα. Salix.

Cf. غرب Gareb. — Avic. I. p. 138.

105. أطباط Atmât. Avellana Indica.

Nabathaeis رته Retta, Indis فارج Fârech,
Arabibus بندق هندی bunduk Hindi adpellatur,
ubi videas. — Avic. I. p. 138.

106. اظفار الطيب Atsfâr Eltib. "Ὀνυχες.

Ungues odorati. Strombus lentiginosus.

(Blatta Byzantina.)

Hali Ben Ahmed: Est res aliqua aromatica, nigra, unguibus similis. Ibn Redvân: Animalculum multigenere, cujus species aliquot in mari Arabico, aliae in mari Bassorensi, aliae in insulis Persicis et in Aegypto. Diosc. II. 10. — Avic. I. p. 128. Abum. p. 31.

107. اعين السراطين Oculi (lapides) cancrorum.

Cf. سناجسبوية, Sanchasbujat, grana quaedam arboris nigra.

108. اغيرطن (اغيرطن) 'Αγήρατον. Ageratum.

Diosc. IV. 59. Galen. VI. 1. 6.

109. اغنس "Αγνος. Vitex.

Cf. بناجكشت, Benchakesht.

110. اغيرس Αἰγειρος. Populus graeca sive nigra.

Cf. حور رومي, Haur Rumi.

111. اغرسطس Ἀγρωστis. Agrostis.

Cf. نجم Nachm et ثيل thil.

112. اغالوخن (اغالوخي sive اغالوجي Matr.)

'Αγάλλοχον. Agallochum. Lignum Aloes,

Cf. عود. — Vocatur et lignum Indicum et lignum suffitus (بخور). — Avic. I. p. 129.

113. أغليقى *Γλεῦζος*. Vinum coctum.

Persice ميباختج, Maibachtech.

114. أفيتمون *Ἐπίθυμον*. Epithymum.

Sunt, qui hoc vocabulum graecum et qui syriacum habeant. Diosc. IV. 176. Gal. VI. 5. 14. Abu Choraich Elráheb, خريج الراهب: Optimum est rubidum et bene olens, quod ex insula adfertur Cretensi (أقريطس). Hobaish: Biliosis et melancholicis humoribus opponitur. Elsherif: Confert spasmis. Elgafeki: Lumbricos quinque vel decem drachmae ejiciunt. Paulus: Alia est epithymi species, quae eodem modo purgat thymbraeque circumvolvitur. *ἐπίθυμβρον*. Ego: Epithymum, quod olim atque hodieque adhibent medici, e Creta advehitur. Etc. — Avic I. p. 130. Abum. p. 24.

115. افسنتين *Ἀψίνθιον*. Absinthium

(خرق Arab.)

Elsherif: Planta lanuginosa, altitudine propemodum arborea, foliis albidis, flore parthenio similimo, minore, albido, orbiculo luteo. Abu Obaid Elbakri: Planta foliis cineraceis, flore luteo, altitudine arborea. Ego: Haec species, quam Elbakri descripsit, Cahirae cognita est nomine دسيسة, dasisat, frequentissima; certiorque sum factus, Thebaidos incolas potionem hujus plantae habere remedium probatissimum ad morsus scorpionum. Diosc. III. 23. Abu Choraich: In plurimis reperitur regionibus: plerumque adfertur ex Persia et monte لكام Lakkâm. Absinthium Syriacum opti-

num est. Gal. VI. 1. 75. Ruphus, روفس: Absinthium calefacit, levat, solvit, exsiccatur caput, visum acuit, colorem faciei meliorem reddit lotiumque optime tingit. Sed multi absinthii usui adversantur. Hobaish: Potio biliosis convenit humoribus. Machhul: Haemorrhoides palpebrasque induratas curat. Ahmed Ben Abi Châled: Galenus in libro suo ad Glaucanem asserit, absinthium alvum adstringere et laxare. Ibn Samhun: Nunquam Galenus ea, quae Châled ipsum facit dicentem, est effatus. Liber experientiarum: Stomacho vires addit ciborumque adpetentiam adauget. Elsherif: Oleo junctum amygdalino morbis aurium confert. Diosc. V. 49. de vino absinthite. — Avic. I. p. 125. Abum. p. 24.

116. أفبيقطيس 'Επιπακτίς. Epipactis.

Diosc. IV. 107. Elgafeki: Refert Costâ Ben Lucas, esse herbulam foliis rutae similibus, pilosis, tubulaceis, tres digitos longis, seminibus atriplicis (سرمق, sarmak) nigris, raro albis. Bibitur contra venena letalia. Efficacior radix. Crescit in locis humidis.

117. أفبيقوون 'Υπήκοον. Hypecoum.

Diosc. IV. 68. Gal. VIII. 20. 6. Elsherif: Consopit dolores.

118. أفيون Opium.

Est lac sive succus papaveris nigri. Eltamimi: Genuinum quidem opium neque in Occidente neque in Oriente gignitur; indigena Aegypti et imprimis Thebaidos prope Asiut (أسيوت). Diosc. IV. 65.

Avic. I. p. 133. Chavâs Ben Mohraris (خواص
(مهرايس): Opium aceto junctum si asini naso
illinitur, oculis lachrymantibus rudit. Alius: Suc-
cedaneum est semen hyoscyami. — Abum. p. 36.

119. افيميدون 'Επιμήδιον. Epimedium.

Diosc. IV. 19. Gal. VI. 5. 15.

120. افيسوس Ἀπιος. Apium.

Diosc. IV. 174. — Sunt, qui hanc plantam
(فجل برى) et raphanum sylvestrem
adpellent.

121. افشرج Afsharach.

Succus expressus ex plantis, praesertim fructi-
bus et vinum, quod ex ejusmodi succis expressis
conficitur, velut pyrorum, pomorum, aliorum fructuum
atque herbarum, quae suis quaeque locis memora-
buntur.

122. افعى Afa. Vipera.

Gal. XI. 1. 1. — Elephantiasi viperarum carnes
conferre, tradit Beithar historiis aliquot adjectis notae
isti Galeni narratiunculae de viro elephanti obnoxio
sanato potu vini, in quo vipera erat submersa, inter
quas haec est: Similis elephantis sanatio successit
in agro Murciano haud procul a patria mea. La-
boraverat enim vir quidam eodem morbo balneoque
uti volebat. Qui quum puellam pulcherrimam habe-
ret concubinam, cui res suas commiserat, eam se-
cum ad balneum duxit. Habitabant non ita procul
a balneo in loco arido, viperis pleno, quarum una

in situlam apertam inciderat ibique erat mortua. Puella autem, optimo hoc modo se ab hero suo liberari posse rata, quum haud deessent, qui ipsam amarent, hero aquam illam epotandam propinat; itaque sanitatem praeter opinionem recuperat. Diosc. II. 18.

123. اقحوان Ukhuvân. Parthenium. Matricaria.

Quam plantam Arabes matricariam, Aegyptii nominant كركاش, Andalusii شجرة الكافور, plantam camphoratam, Ninivitae كافور. Duae sunt species, altera montana in frigidis montibus, hortensis altera. Diosc. III. 145. παρθένιον. Gal. VI. ἀμάρανον. Razes: Parthenii odor inducit somnum. Elbasri: Decoctio urinam pellit. Mosih Damascenus: Viscidos corrigit humores. Elshe-rif: Unguentum Venerem stimulat.

124. اقنثيون 'Ακανθιον. Acanthium.

Dumi genus in vallibus Andalusiiis vocatum رأس الشيخ caput senis. Radix calida, adstringens. Diosc. III. 16. Gal. VI. 4. 15.

125. اقثياقنتس 'Οξύακανθος. Oxyacantha.

Vocabulum graecum significat spinam acutam. Herbarii Andalusii hanc arborem خربوك (حرموك Matrit.) adpellant. Diosc. I. 122. Gal. VIII. 15. 11.

126. اقطى 'Ακτὴ. Sambucus.

Aliud hujus arboris nomen خمان Chamân

Persice سبوقة Sabbucat, Sambucus; tenera arbor نذقة.

Ibn Samhun: Razes in libro Kafi (خاوی) کافی
dicit, sambucum esse remedium indicum speciesque
duas esse cognitاس شل et بل earumque vires esse
resolventes. Diosc. IV. 171. Gal. VI. 1. 21.

127. اقنتا اريبيقي "Azartha áravixή. Spina
arabica.

Cf. شوكة عربية.

128. اقنتا لوقي "Azartha λευκή. Spina alba.

Ita graece vocatur, arabice باذاورد bādsāverd.

129. اقطن (اقطين Hamb.) Actin. Mungo.
Lusit.

Genus leguminis, foliis phaseoli, baccis viridi-
bus, quae paulo minores pisis. Cf. ماش, māsh.

130. اكليل الملك Iklil Elmalek. Corona re-
gia. Melilotus.

Is. B. Amrân: Herba foliosa, foliis viridibus,
tenera, ramis subtilibus, flore luteo, seminibus par-
vis, rotundis, sinapi haud disparibus. Elgafeki:
Multae meliloti sunt species; illa autem optima,
quam Amrân describit. Alia species vocatur Car-
buliat (لسان الحمل), foliis plantaginis (قربولية).
Alii vero affirmant, melilotum Alexandrinum esse
bene olentem ejusque folia porro (قرط) similia:
odorem ficus edere, leniter aromaticum, florem esse
luteum. Ego: Mea quidem aetate Alexandriae haec

species erat incognita; — Cahirae vero et Damasci
nam habent cognitam; — locoque meliloti habent
plantam, quae fructus cornibus bubulis fert s'miles.
Diosc. III. 41. Galen. VII. 12. 8. Bedigoras:
Meliloti succedaneum matricaria. Sofaien Anda-
lusius: Tumoribus hepatis splenisque convenit. —
Avic. I. p. 124.

131. اكليل الجبل Iklil Elchabel. Corona
montana. Ros marinus.

Vulgaris planta Andalusiae, qua furnos calefa-
ciunt, in montibus locisque asperis; Alexandriae
colitur in hortis herbisque accensetur aromaticis;
Cahirae opinantur, esse carum sive careum (قردمانا),
in quo errant. Namque carum semen est et ros ma-
rinus herba. Et Elsherif quidem rorem marinum
pro libanotide Dioscoridis (III. 79.) perperam habet.
Galenus enim et Dioscorides roris marini plane nul-
lam injiciunt mentionem. Elgafeki: Frutex ligno
duro, floribus subcoeruleis sive albidis, foliis amaris
adstringentibus, fructu duro nigris seminibus pleno.
Urinam mensesque ciet; hydropi confert. Venatores
et piscatores, posteaquam praedam exenteraverunt,
ore marino ventrem infarciunt, ne vermiculi in-
vascantur.

132. اکتامکت Iktamakt. Aetites.

Minhâch: Sunt hujus lapidis species diver-
sae, unde modo حجر الولادة lapis parturientis, modo
حجر العقاب lapis aquilae vocatur. Aristoteles:
Venit ex India; in hoc lapide alius lapillus move-
tur, quando agitur, quem Graeci aetiten nominant;
quod lapidem significat, qui suppositus partum pro-

movet. Masuja vires ei tribuit paeoniae. Elgafeki: Dicit Kosufrates (كسوفراطيس), hujus lapidis, quem Graeci aetiten vocant, quattuor esse species: primam inveniri in Arabia felici, gallae similem, nigram; secundam in Cypro, lapillo sive nucleo majore Arabico, molliore, arena saepius admixta; tertiam in Armenia (لوينة), parvam, colore arenaceo, lapillo molli, albo, facile fragili; quartam in agro Antiocheno, albam, rotundam; aquilas hunc lapidem in nidum gestare ad partum promovendum atque inde derivari nomen. Elsherif: Dextra qui hunc lapidem tenent, invicti e pugna egrediuntur. — Avic. I. p. 136. Abumans. p. 31. Diosc. V. 160.

133. اكر البحر Okr Elbahr. Pilae marinae.

Abulabbas Elnabâti: Est corpus lanuginosum, quod in profundo mari nascitur, foliis asphodeli mitibus, longis, radice cyperi. Corporis massa rotunda, ad radicem nigra, pomorum aurantii magnitudine. Ejicitur e mari procellis agitato. Radix usta pulveris identificio adhibetur.

134. اكموباران Ikmubarân. Verbena.
(اكمودان Hamb.)

Cf. رعى الحمام pastus columbinus. περιστερεών.

135. اكرار Ikrar. Heliotropium.

Abul. Elnabâti: Haec planta fructu destituta vocatur طرنشولى, tornasol (Hisp.), fructifera

صامر يومًا Ego: Apud Syros vocatur
 نيو. mod vocabulum videas.

36. أكل نفسه Akil nafsih. Exesor sui
 ipsius. Euphorbium.

Cf. الفريون.

37. النج (البح) البج Matrit. Hamb.) Elbach.

Ibn Redvan: Radices albae, punctis nigris
 distinctae, quae ex India adferuntur. Vocantur et
 دوا الشر remedium¹⁾ epinyctidum. Medentur ter-
 anis. — Amon in versione Hispanica pro لبخة
 persea habet. cf. Abdollat. ed. Sacy. p. 49. et sqq.

38. اللبني Ellobna. Οὐνάρθη. Oenanthe.

Elsherif: Graece haec planta significat
 (؟). At equidem eam daucum esse puto ne-
 e aliud ei indam nomen. Diosc. III. 125.

139. الأومالي 'Ελαιόμελι. Elaeomeli.

Graece significat mel oleosum; apud alios au-
 mel Davidis. Diosc. I. 37.

140. الاطيني 'Ελατίνη. Elatine. Lupulus.

Cf. لبلاب الماجوسي Convolvulus magicus. In
 adalusia nostra adpellatur سحمية et ab aliis
 سراويل الظل, serâvil eltsolul. Diosc. IV. 40.
 al. VI. 5. 5. Liber experientiarum: Labia
 wat ulcerosa.

1) Plin. XX. 6. epinyctides — pustulae liventes et noctibus
 quietantes.

141. الوين " *Αλυπον*. Alypum.

Diosc. IV. 177. Elgafeki: Dicit patriarcha in versione sua operis Galeni, alypum nasci in litoribus, calefacere et purgare.

142. الاسفاقس ' *Ελελίσφαζον*. Salvia.

Diosc. III. 35. Nicolaus monachus asserit, graece significare linguam cameli. Fallitur tamen, elelisphaco confuso cum elaphobosco (رعى الابل).

In Andalusia vocatur شالبية (Salvia) et ناعمة. Gal. VI. 5. 8. Ibn Cholchol: Qui salviam in ore tenent, melius faciunt verba. Dios. V. 71. de vino e salvia.

143. الية Eljat. Cauda ovis vel arietis adposita.

Avicenna et Masuja: Alimentum pravum, durum, quod difficile concoquitur.

144. الانيون ' *Ελένιον*. Helenium.

Cf. رأسن. Elgafeki in libro suo de theriaca Galeni refert, helenium provenire in terra أمة. Vocatur in Andalusia بقلة الرماة, herba sagittariorum, quam vide.

145. الاطى ' *Ελάτη*. Abies.

Arbor pino similis, resinosa. Auctor libri de agricultura Graecorum dicit, esse nucem pineam ejus fructum, amygdalae similem.

146. الب Ilb.

Abu Hanifa: Arbor citreae similis, sed mi-

or et spinosior, foliorum aliarumque partium succo enenata et lethalis. Ibn Nosaim (نسيم): Leoes si hujus arboris medulla foliisve carnibus adositis vescuntur, obcaecantur surdique fiunt.

147. *أملج* Amlech. Emblicae.

Is. B. Amrán: Fructus baccati nigri, nucleis raediti, oculo bubulo similes, styptici, qui ex Indiaeniunt. Fructibus solis sine nucleis utuntur. Ho-aish: Vires habent easdem cum myrobalanis *أهليل*, Ihlilech. Lacte conditi *شبراملج* vocantur, Iâserchuja: Adstringunt, capillorum radices ac stomachum roborant. Chark (شرك, Charaka) Indus: Calefaciunt et sunt domini medicinarum. De virtute emblicarum etiam citantur Mosih, Ma-aja, Bedigoras, Judaeus, Avicenna, Elsherif, Liber experientiarum. — Avic. I. p. 128. Abumans. 23. — Emblica officinalis Gaertn. Phyllanthus Emblica Lin. Spreng. hist. rei herb. I. p. 223.

148. *أمبرباريس* Berberis.

Persice *زرشك*. Reperitur in Hispania, Graecia, agro Damasceno, terra sancta in montibus Baientensibus (*بيروت*) et Balbecensibus *بعلبك*. Pharmacopolae Cahirenses et Damasceni fruticem graecum habent optimum. Liber de agricultura: Arbor fructu parvo, puniceo, acerbo. — *أنبرباريس* Avic. I. p. 131. Abumans. p. 17.

149. *أمبروسيا* 'Αμβροσία. Ambrosia.

Diosc. III. 119. Gal. VI. 1. 27.

150. أمدریان Amedriân.

Frequens in terra sancta et Charam (جرم) atque in coemeteriis portae orientalis Damasci ejusque vicinia. Primo aspectu videtur esse capparis. Hobaish: Succus robur addit hepati et tumores dissolvit. Abul. Elnabati: Epotus morsui scor pionum et viperarum medetur; leucomata dispellit.

151. أمسوخ Amsuch.

Planta nodosa foliis fere olivae, fructu rubro adstringente, amaro. Est species الذناب الخيل caudarum equinarum, quae arabice dicitur ناييب. Anâbib, persice سالة Sâla. Elgafeki: Duae sunt species, major et minor. Minor habet ramos duros folia olivae, truncum crassum lignosum; flore fructuque caret; radix lignea; provenit in locis petrosiss. Decoctio adstringit et confert herniis morbisque renum et vesicae. Cocta cum ficis tussim mitigat. Pulvis inspersus vulnere celerius inducit cicatricem.

152. (أمارنطن) أماريطن 'Αμάραντον. ('Ελκυσσον sive Χρυσάνθεμον. Paris. mg.)
Amaranthus.

Plurimi auctores pro specie parthenii habent easdemque ei tribuunt vires; equidem autem pro specie abrotani (قيصوم, kaisum) habeo. Diosc. IV. 57. Gal. VI. 1. 29. ἀμάρανθος.

153. أم وجع الكبد Om vachia elkibed
Mater dolentis hepatis.

Ahmed Ben David: Herba parva, portulaca

ae similis, flore fusco, rotundo, qua oves pascuntur. Succus doloribus hepatis biliosisque humoribus convenit.

154. أم غيلان. Om gilân. Spina Aegyptia.

Elnabâti: Est nomen spinae arabicae (سمر) dicitque Abu Hanifa, vulgo ita appellari arborem quandam proceram (طلح talh, acacia). — vic. I. p. 132.

155. أم الكلب. Om elkalb. Mater canis.

Abulabbas Elhâfez (حافظ): Arbor montana, flavens, cubitalis, foliis ligustri, latioribus, lester asperis, flore luteo tithymalo (ينوع) simili. go: Nascitur in Aegypto et exportatur ex provincia Cahirensi et Raka Musa (ركع موسى). ucci drachmae duae cum oleo potatae viperarum scorpionumque venena vomitu evacuant.

156. أمعا Amaâ. Intestina.

Razes in libro de alimentis noxiis: Coquenda non sunt cum albo cibario (quod ex carnibus, cecis, oleo, butyro et caseo sicco componitur), sed cum ferculo, cui nomen النفايق.

157. أنجبار Anchabâr.

Elgafeki: Planta scansilis, quae rubis implicat palmites, in ripis Euphratis frequens, foliis triolii, pulverulentis; caulibus rubentibus; flore rubro; radice polypodii, profunde in terram defixa, aberrima, styptica, e cujus corticibus degluptis succus exprimitur rubicundus ut succus mororum, qui

ad drachmam propinatur. Cum saccharo syrupus ex eo paratur. Est remedium praestantissimum haemorrhoidum, alvi fluxionum sanatque ulcera.

158. أناغورس 'Ανάγυρος. Anagyris.

Arbor, quae in Aegypto adpellatur حب الكلى (Hab elkola); crescit in Aegypto atque Italia. Diosc. III. 157. Gal. VI. 1. 40.

159. أنثليس 'Ανθυλλίς. Anthyllis.

Diosc. III. 143. Gal. VI. 1. 46.

160. أنجدان Enchudân. Laserpitium sive Silphium. Ferula assa foetida.

Medici nonnulli folia arboris laserpitii esse dicunt sive assae (حلتيت hiltit) atque hiltit (assa, laser) verum ejus resinae est nomen. Is. B. Amrân: Duplex est species assae: alba, quae et alimentum et remedium est cujusque radices محسروت mahrut, vocantur; altera nigra. Abu Hanifa eadem fere habet. Mohammed Ibn Abdun (عبدون): Crescit in Babylonia atque oleribus adnumeratur Abu Obaid el Bakri: Species nigra ejusque succus male olent Indisque هنك, Hink, nominatur Diosc. III. 84. Gal. VIII. 18. 16. — Avic. I. p. 130. Abumans. p. 20. Reiske Observat. med. ex Arabum monum. (Lugd. Bat. 1746.) p. 15.

161. أنيسون 'Ανισον. Anisum.

Diosc. III. 58. Gal. VI. 1. 48. Razes: Hydropses et ventositates resolvit. Honein: Adhibet

ur ad collyria in epiphora. Liber experientiarum: Gingivas putres roborat. — Avic. I. p. 125. Abumans. p. 21.

162. أنجرة Enchurat. Urtica.

Synonyma sunt قرص (korrais) et حريق (horraik) ab urendo. Soliman Ben Hasan: Planta foliis asperis, flore luteo, aculeis parvissimis, qui oculis vix conspiciuntur, tacti vero cutem urunt et colorant. Duae sunt urticae species, maior et minor. Diosc. IV. 92. ἀκάλυφη. Gal. VI. 1. 13. Machhul: Seminum urticae drachmae duae cum syrupo purgant. Liber experientiarum: Semen calculos renales sanguinisque coagula solvit. — Avic. I. p. 133. Abumans. p. 27.

163. أنغرا 'Onagra. Onagra.

Diosc. IV. 117. Gal. VIII. 15. 6. Ruphus in libri sui de melancholia tertio capite dicit, onagram aequae ac vinum exhilarare animum.

164. أنف العجل Anf Elichl. Nasus vituli.

'Αντίρρινον. Antirrhinum.

Diosc. IV. 131. Gal. VI. 1. 49.

165. أندرو صارون 'Hδύσαρον. Hedysarum.

Diosc. III. 136. Gal. VI. 7. 2.

166. أندهمان Andhimân. (أنداهيمان Gol. Lex.)

Razes: Medicamentum vulgare Carmanicum ad cohibendas et alvi et alias fluxiones, cujus succellaneum bolus Armena cum malicorii et santali albi semisse. Bedigoras: Ventrem detinet.

167. أندروطاقس 'Ανδροόσακες. Androsaces.

Est leguminum genus piso simile, quod apud Arabes multis gaudet nominibus v. c. ملّاح mul-lâh. Diosc. III. 140. Gal. VI. 1. 42.

168. أنبطرون (أنيطرون) Codd. vitiose. V Gol. Lex.) "Εμπετρον. Empetrum.

Diosc. IV. 178. Gal. VI. 5. 13.

169. أناغاليس 'Αναγαλλίς. Anagallis.

Diosc. II. 209. Gal. VI. 1. 39. Oribasius (أريباسيس): Potio anagallidis cum succo thymis et sinapi hirudines e faucibus ejicit. Elzahrâvii Gargarisma anagallidis hirudines interimit.

170. أنفس النفس Anfas Elnafas.

Elsherif: Adpellat hanc plantam Ibn Ra-chiat hatamen (حاطامن). Est annua, foliis erucae, flore luteo. Apes ea delectantur. Lac auget exhilarat.

171. أنقون Incun. Rosa foetida.

Cf. ورد منتن.

172. أنقراقون Encarâcun. (أنقوافون Hamb Gol.).

Medicamentum Persicum, quod singulari polle exhilarandi facultate, unde etiam خرم (Chorrem Pers.) et مريحة Arab. adpellatur i. e. exhilarans Avic. I. p. 137. أنقراسفون.

173. أنزروت Anzarut. Sarcocolla.

Diosc. III. 89. Gal. VIII. 18. 4. Eltabari: Articulis luxatis confert inuncta. Ibn Masuja: Pituitam solvit viscosam. Hobaish: Remedium fortissimum, carnes ulcerum fungosas exedit et pituitam bilemque evacuat. Ego: Medici vulgo existimant, parvas tantum hujus medicamenti adhiberi posse doses; sed vidi Aegyptias mulieres majores doses unciae unius duarumve assumere illaesas cum cucurbitis, quando balneis exeunt, sibique persuadere comperi, ipsas obesas et corpulentas ita evadere. — Avic. I. p. 127. Abumans. p. 36.

174. أنفحة Infahat. Πιρύα. Coagulum.

Gal. X. 11. Diosc. II. 85. Honein: Coagulum cuniculi conceptionem impedit et cum aceto epilepsiae confert. Athursofos (أطهورسفس): Coagulum leporis cancrorum est unguentum. Eltabari: Mulier gravida si leporis maris coagulum potaverit, masculum edet foetum; sin feminae, feminam. Elisraili: Coagulum onagri cum aceto hydropi incipienti convenit. Gal. X. 12. de coagulo phocae. — Avic. I. p. 128. أنفحة. Abumans. p. 19.

175. أنبج Anbach. Fructus conditus arboris Indicae.

Cum melle ex hoc fructu conficitur conserva. Abu Hanifa: Arbor indigena in Arabia haud procul a loco Amân (عمان). Duplex fructuum color et amygdalarum et prunorum acidusque sapor ut uvae Damascenae (موز mauz).

176. أنتلة السوداء Antolat Elsudâ. Zedoaria nigra.

Vocatur in Andalusia جدوار Cheduar habetque folia coriandri et multos radicum ramulos; habitat in montibus. Ibn Elkenâni (كناني): Mihi est narratum, in monte aliquo prope Zaragozam ex una radice duas provenire herbas; alteram vocari طوارة (φθορά), napellum eamque esse venenum lethale, aliam أنتلة, illius antidotum. Avicenna eam adpellat ترياق البيش, antidotum napelli.

177. أنتلة البيضاء Antolat Elb'dâ. Zedoaria alba.

Frutex humilis, qui Andalusiiis فبيق (فيبيق Gol. Lex.) nominatur, foliis sennae, odore acri, aromatico, flore subflavo. Folia contra tormina flatuque praescribuntur.

178. أندراسيون Vox Syr. Andrasium. Peucedanum. Diosc.

Latini ita nominant suffitum Gordiaeum (بخور), qui apud Andalusios audit يربطورة Jarbaturat.

179. أنب Anab. Melongena.

Cf. بادنجان, Bâdinçân.

180. أنجوك Gol. Anchuk. (أنحرك Matrit. Hamb.) Sampsuchum. Majorana.

Cf. مرزنجوش Merzenchush.

81. أنقرديا 'Anaxárhoia. Anacardi. Fructus Indici.

Cf. بلادر, balâdor (vox Indica).

182. أنجدان رومی Anchudân graecum.

Cf. سيساليوس, Seseli.

183. انتوتيا Endivia.

Ibn Masa (ماسه): endivia Damascena, la-folia.

184. أنبوب الراعى Virga pastoris.

Cf. منرمار الراعى et عص الراعى Mosih: Est species sempervivi (حى العالم).

185. أناكير Anâkir.

Secundum Honein ita vocatur anagyris, de qua ntea erat sermo.

86. أنفلق Onfâk. 'Ομφάκιον. Omphacium.

Est succus uvae acerbae, nondum maturae.

187. أنجسا "Αγχουσα. Anchusa.

Cf. أبوجلسا Shunchâr. — Avic. I. 135.

188. أنبالس "Αμπελος. Vitis vinifera.

Cf. كرم.

189. أنبالس اغريا "Αμπελος ἀγρία.

90. أنبالس لوقى "Αμπελος λευκή. Vitis alba.

Est etiam bryonia, فاشير fâshir.

191. أنبالس باليا "Αμπελος μέλαινα.

Genus vitis albae scandens. Cf. دكرمة سورا
sive فاشرشين, fāshirshin.

192. أهلال قسطا Ahlāl costa. Costus hortensis seu Mentha saracenica.

Elgafeki: Est planta odorifera, aromatica, quae in cubiculis colitur, floribus ex albo viridibus.

193. أواقنتوس 'Υάκινθος. Hyacinthus.

Sunt, qui hanc plantam حدفي nominant.
Diosc. IV. 63. Gal. VIII. 20. 1.

194. أونوبروخيس 'Ονοβρυχίς. Onobrychis.

Diosc. III. 160. Gal. VIII. 15. 8.

195. أونوسما "Ονοσμα. Onosma.

Est species anchusae (شنجار). Diosc. III. 137.
Gal. VIII. 15. 7.

196. أوبغلضين 'Υπόγλωσσον. Hypoglossum.

Ibn Cholchol: Ita nominantur multorum animalium linguae. Diosc. IV. 130. Gal. VIII. 20. 7.

197. إوز Ivaz. Anser.

Eltamimi: Alimentum commendabile, quod bonos creat humores.

198. أوبوطيلون Aubutilon. (أونوطيلون Gol.
Herbae vulnerariae species.)

Avicenna: Est planta similis cucurbitae.
Avic. I. p. 137. أوبوطيلون cf. Gol. Lex. p. 192.

199. *Ὀλόστιον*. *Holostium*.

A botanicis Andalusii vocatur جبرة et جبر.
Diosc. IV. 11. Gal. VIII. 15. 4.

200. *أوسيد* *Usid*.

Razes: Species *Nenupharis Indici*, quae cale-
facit et exsiccatur. Elbalsi (البلسي): Herbarii
Africani dicunt, solvere drachmam unam ventositates. —
Avic. I. p. 138.

201. *Ωξιμοειδές*. *Ocimoides*.
(*أوقيمويداس* Gal.)

Significat plantam, quae ocimo (بازروج) est
similis. Vulgaris est in Africa et frequentissima in
monte Macus (ماكوس) Tunetano, ubi ipse eam col-
legit. Ab Afris botanicis appellatur لسبيعة. Diosc.
V. 28. Gal. VIII. 24. 2.

202. *Ὀσυρίς*. *Osyris*.

Diosc. IV. 141. Gal. VIII. 15. 19.

203. *Ὀροβάγχη*. *Orobanche*.

Vocatur etiam أسد العدس et خانق الكرسنة
Leo lentis, Cahirae هالوك, qui vicinas plantas om-
nes perimit. Lenti est similis. Latinum ejus nomen
طرائيث tharâthith. Diosc. II. 171. Gal. VIII. 15. 15.

204. *أوفاديا* *Aufâdiâ*.

Est succus cucumeris asinini (قناء الحمار,
kinnâ elhimâr.)

205. اوراسالينون 'Ορεοσέλινον. Apium.

Cf. كرفس, karafs.

206. اوليذا (Gol. أوليرا) "Ολυρα. Olyra.

Est genus tritici, duplici grano in eodem cortice, quod Arabiae felicis incolae كنيب, kenib, vocant, quod videas.

207. أوقيمون "Ωκιμον. Ocimum.

Nomen graecum. Cf. باذروج.

208. أودر "Υδωρ. Aqua.

Nomen graecum aquae, de qua alio loco disseram.

209. أونومالي Oινόμελι. Mulsum.

Graece vinum cum melle mistum ita vocatur. Diosc. V. 16.

210. أونيا (أوتنا Gol.). 'Οθόννα. Othonna.

Diosc. II. 213.

211. إيماروقالس 'Ημεροκαλλίς. Hemerocallis.

Est سوسن Lilium flavum sive سوسن خطايي Lilium Chataicum. Mihi vero hanc plantam ostendit Sharef, judex illustris (شرف القاضي), quam Damasco Cahiram secum tulerat. Diosc. III 127. Gal. VI. 7. 3.

212. إيمونييطس 'Ημιονίτις. Hemionitis.

Diosc. III. 142. Gal. VI. 7. 4.

213. ایرابوطانی 'Ιερὰ βοτάνη. Verbena.

Diosc. IV. 61. περιστερεών.

214. ایشوفیس Αἰθιοπία. Aethiopia.

Diosc. IV. 103.

215. ایداریداً 'Ιδαία ῥίζα. Idaea radix.

Diosc. IV. 44. Gal. VI. 9. 1.

216. اندیقون (pro ایدیقون) 'Ινδιζόν.
Indicum.

Est species purpureae (فرقیر ferfir.) Diosc. V. 107.

217. ایریغارن 'Ηριγέρων. Senecio.

Herbarii Andalusii hanc plantam بربا (Gol.)

el شربا) appellat. Diosc. IV. 95. Gal. VI. 7. 5.

218. ایرسا 'Ιρις. Iris.

Est radix lilii (سوسن). Galenus hanc plantam omisit. Diosc. I. 1. Avic. I. p. 132. Razes: succedaneum est mezereum cum lacte لقاح (floris malmae). — Abumans. p. 30.

219. ایشقان Ihacân. Eruca.

Dicitur esse جرجير, Chirchir, eruca sylvestris.

Alnabâti: Planta vulgaris in Arabia, in vallibus arusiis (عروس) frequens, atriplici similis, sine eos sapore. Abu Hanifa eadem de hac planta refert.

220. ایدع Aidah. Sanguis draconis.

Cf. دم الاخوين. Abu Hanifa eldainuri

(الدينوري): Est arboris lachryma (gummi) rubra, quae ab urbe Scutari (سقطرا) Slavoniae adfertur et vulnera sanat.

221. إيل Ijal. Cervus.

De carnibus cervinis Galenus, Avicenna, Razes et Dioscorides laudantur, de sanguine et pelle Dioscorides. Avenzohar: Cornu cervi limatum cum aceto leprae conducit.

Litera Be.

1. بابونج Bâbunech. 'Ανθεμίσ. Chamaemelum. Chamomilla.

Diosc. III. 144. Ego: Chamaemelum Dioscoridis albis est floribus, quod Cahirenses كاس et Andalusii المقارحة (Gol. مفرحة exhilarans) nominant, quod ex latino repetendum est sermone nomen, (?) Afri اقحوان, parthenium, raroque haec herba utuntur, saepius herba يابوق Elnabatii Iâbuc est optima species, quae in Hispaniam transvecta hodie ibi invenitur. — Avic. I. p. 139. Abu Mans. p. 42.

2. باذرناجبويه Bâdserenchebuje. Μελισσόφυλλον. Melissa. Citrigo.

Vocabulum Persicum, quod significat citri odorem. Apud Hispanos huic herbae nomina sunt بقلة. Olus citrinum, et ترنجان. Galenus

anc herbam omisit. Planta est, quae animi tristitiam exhilarat. Diosc. III. 108. Avic. I. p. 144. — Abu Mans. p. 40.

بازورد Bâdseverd. Ἀζανθα λευκή. Spina alba.

Diosc. III. 11. Gal. VI. 1. 16. Elmachusi, مارجوسی: Radix in diuturnis et malignis febribus adhibetur. Machhul: In tinea illinitur. Avic I. 140. Abu Mans. p. 43.

بازروح Bâdseruch. Ὠξιμον. Ocimum. Basilicum.

Synonyma sunt ریحان روحانی et حوك. Herba vulgo nota. Dios. II. 170. Gal. VIII. 24. 1. Avic. I. p. 146. — Abu Mans. p. 39.

باقلی Bâkila. Κύαμος ἑλληνικός. Faba graeca.

Gal. VII. 10. 59. Diosc. II. 127. Avic. I. 148. Paulus. Niunius (نيونيوس?) in libro de agricultura Persica: Faba debilitat memoriam omniumque aufert, flatus gignit. Si gallinae iis vescuntur, ova amplius non pariunt. Costus, قسطس: Faba tristitiam adfert et animum demittit. Liber experientiarum: Mixta cum ورش (calculo viciae felleae vaccarum) emollit palpebrarum indurationes. — Abu Mans. p. 37.

باقلی قبطی Kύαμος Αἰγύπτιος. Faba Aegyptia.

Cahirae cognitae sunt nomine dactylorum viduum (جامسة). Diosc. II. 128.

7. بان Bân. *Bálavos μυρεψική*. Glans unguentaria. Hyperanthera Moringa.

Abu Hanifa: Arbor excelsa, tamarici similis, ligno levi, ramis viridibus, medulla farctis; fructus siliqua, viridissima, pisis albis fuscisve repleta pistaciis similibus; oleum exprimitur e fructibus diffissis, putaminibus molitis et cribratis. Diosc. IV. 157. Gal. VI. 2. 1. Avic. I. p. 139. — Abu Mans. p. 44. Spreng. hist. rei herb. p. 261. Forsk. Fl. Aeg. p. 76.

8. بادنجان Bâdenchân. Melongena.

Vocabulum Persicum. Arabice بذنج, وعد. Razes: Stomacho conducit, nocet capiti. Avic. I. p. 144. — Abu Mans. p. 38.

9. باخروجی Bâchiruchi.

Planta in arido et duro solo ad tria cubita excrescens, foliis rugosis, flore leviter rubro, et grana succedunt nigra, ciceribus paulo minora et molliora. Adstringit, haemoptysin compescit.

10. بامية Bâmia. Hibiscus ficulneus et esculentus.

Herba pentagona Aegyptiaca ejusque fructus semine edule. Elnabati: Fructus durus, niger orobinus, dulcis, qui cum carnibus coctus editur. — Abdallat. p. 16. 37. Spreng. hist. rei herb. p. 222. Prosp. Alp. de pl. Aeg. p. 44. Forsk. Fl. Aeg. p. LXX. CXVII.

11. بادزهر Lapis Badzahar.

Nonnulli nostratium medicorum nominant Bazar har duas res, quae contrariae sunt indolis et naturae.

ae. Aristoteles: Lapidis color varius, flavus, cinereus, glaucus, albidus. Antidotum venenorum. Gemma, quae e Sina Indiaque adfertur. In palamuli gestata venenosa animalia fugat. Ibn Mohammed Elhâseb, الحاسب: Soli expositus la-
is sudorem manat; qui si lambitur, malignis ebribus et ophthalmiis confert. Ibn Chomia, حميد: Hic lapis in corde cervorum invenitur.

2. باطاسيطيس (Conj.) Πετασί-
της. Par. mg. Petasites.
Diosc. IV. 106. Gal VIII. 16. 15.

3. باريكلوماين. Περιζύμενον. Periclymenon.
Elnabati: Sunt, qui habeant صرية الجدى
(ص.) Sed errant. In montibus Andalusii ejus nomen est عينية et ذات
الاعبر. Diosc. IV. 14. Gal. VIII. 16. 13.

14. باطانجى. Κατανάγκη. Catanance.
Diosc. IV. 132.

5. بابلص. Πέπλος. Peplus seu Papaver spu-
meum خشخاش زبدى.
Diosc. IV. 165. Gal. VIII. 16. 9.

16. باطس. Βάτος 'Ιδαία. Rubus Idaeus.
Cf. عليق Ollaik.

7. بارود. Βάρud. Lapis seu flos lapidis Asii.
Aegyptiis est ثلج صينى, nix Sinensis. Cf.
اسيوس.

18. بادامك Bâdâmek. *Salicis species.*

Arbor Hispanica, nota nomine نفس (بين Gol.) et صفاف, e cujus ramis crates plectuntur.

19. بارزد Hamb. (بادرد) Gol. Bârzed.).
Gummi Galbanum.

Cf. قنة kinna.

20. باروق Bâruk. Χαλβάνη. Cerussa.

Tunetanis hoc nomine vocatur cerussa. cf. اسفيداج. — In Cod. Hamb. post verbenam ponitur.

21. بابارى Bâbâri. Πέπερι. Piper nigrum.

Cf. فلفل fulful.

22. بارنج Bârench. Coccus.

Cf. النارجيل Nux indica major.

23. بارسطاريون Περιστερών. Verbena.

Cf. رعى الحمام Pastus columbinus.

24. ببرالة Eobrâlla. Aristolochia longa.

Nomen est berbericum Aristolochiae longae.

Cf. زراوند طويل.

25. بتع Bitâ. Mulsum.

Vinum ex recentibus dactylis paratum. Cf. reliqua vina.

26. باجم Cod. Hamb.) بباجم Gol. Bachm.

Potus e dactylis sive fructibus arboris Aegyptiae اتل, tamarisci. Cf. اتل.

7. ببخ (بخ Cod. Hamb. بخ, buch, Gol.).
Arbuti fructus. *Kóμαρος*.

Nomen Africum fructus arboris قطلب Cf.
Preng. ad Dios. I. 175.

8. بخور مريم Bachur Mariam. Suffitus Ma-
riæ. *Kυκλάμιος*. Cyclamen.

Diosc. II. 193. Gal. VII. 10. 60. — Abu Man.

44.

9. بخور مريم آخر Alia species ejusdem
plantæ.

Ibn Elhaishem, هبشم: Planta foliis gra-
mineis, caule cubitali, subtili, capitulis (umbellis?)
anetho similibus. Mulier, quæ hujus plantæ
et radicem, non concipit.

10. بخور الأكراد Suffitus Gordiacus. *Peu-
cedanum*.

Cf. أندراسيون Jarbatura, et يربطورة.

31. بخور البربر Suffitus Berbericus.

Planta sarmentitia, quæ una radice alte demer-
tur, per terram diffundens plurima filamenta, fo-
s tenuibus, rotundis, inter quæ tenuissimus flos
picans prodit. Cf. سرغنت.

32. بختج Persic. Buchtech. Decoctum.

Cf. مطبوخ.

33. بداسكان et بدسكان Badâsican?

(Gigg. Simplicis medicinae genus. alii referunt
(براسقان). Planta calidæ siccaeque qualitatis
miae opponitur humiditati.

34. بذذ (بدة cod. Hamb.)?

Elgafeki: Planta, foliis apertis coriandro-
similibus, ramos ex eadem radice plurimos emittit;
male olet; provenit inter segetes. Unguentum ver-
rucas exedit.

35. بدليون Bdellium.

Graecum vocabulum significat quietem leonis.
Cf. مقل, mokl.

36. برنجاسف Berenchâsef. Pers. 'Αρτεμισία
Artemisia.

Arabice شويلا, Shavila. Diosc. III. 118. Gal.
VI. 1. 62. Elgafeki: Flores latei majorem albi
virtutem habent in obstructionibus febribusque ter-
tianis. — Avic. I. p. 141.

37. پرسیاوشان Pers. Persiâvushân. 'Αδίαντον
Adiantum. Capillus Veneris.

Multa apud Arabes ei sunt nomina, inter quae
est كنبرة الكبير, quia folia coriandro habet simili-
lia. Diosc. IV. 134. Gal. VI. 1. 7. Razes: Cum
aceto oleoque illitum tineam capitis sanat. — Avic. I.
p. 146. Abu Mans. p. 42.

38. بردي Berdi. Πάπυρος. Papyrus.

Soliman Ben Hasan: Tritiora sunt nomina
فرفير et خوص. Herba aquatica, foliis palmis si-
milibus, scapo excelso viridescenti sive albido, ex
quo papyrus conficitur, quod ustum in medicamen-
torum formulis praescribitur. Elnabati: Dioscori-
des hanc herbam jam descripsit; provenit etiam in-
ter segetes, capitulis allio porrove similibus. Aegy-
ptii olim chartam ex hac planta ita parabant, ut me-

am a summo ad imum diffissam atque in laevi
bula, partibus iterum conjunctis, expansam obdu-
rent loti aegyptiacae fructus in aqua soluti li-
ore siccatasque has laminas laevigarent. Diosc.
115. Gal. VIII. 16. 3. Soliman Ben Hasan:
combustum papyrum pulvis est dentifricius. Min-
ach: Sanguinis profluvia cohibet. — Avic. l. p. 148.
ou Mans. p. 47.

39. برطانيقي *Βρεταννική*. Britannica.

Diosc. IV. 2. Gal. VI. 2. 16. — Avic. l. p. 146.

40. برنج Bernech sive برنق (Avic.) sive
ابرنج.

Isaac Ben Amran: Persice ita vocantur
ana parva, rotunda, laevia, maculis nigris albis-
e distincta, odoris expertia, amara, Sinensia.
vic. l. p. 145. Hobaish: Lumbricos ejiciunt. —
ou Mans. p. 45.

41. بر بينة *Berbina*.

Elgafeki: Planta foliis asperis, e viridi ni-
ricantibus, cinereis, caulibus teneris, tetragonis,
ore coriandri. Pituitam vomitu evacuat et vento-
tatem solvit.

42. بر سبانا et برما مصر) ? برقا مضرا Cod.

Hamb. *Trifolium Aegyptiacum?*)

Liber de agricultura: Planta Cahirensis,
nae exeunte mense Majo seritur, foliis sinapeos,
pore acri foeniculi, seminibus viridibus, bene olen-
bus jucundique saporis. Semina stomacho et he-
ati conducunt, ebrietatem dissipant, haemorrhoides
nant.

43. برناتطو؟ (Cod. Hamb.?)
Gummi nucis Romanae. Amon.

Cf. الكوبهان (cod. Hamb.) Elgafeki: Semina, quae mense Julio sine floribus proveniunt; stomachum roborant. Sunt frequentia in hortis Babyloniis; vitae spiritus excitant.

44. برنوف Bernuf. Arbor Aegyptiaca.

Eltamimi: Arbor procera Punicae similis, foliis mespilinis sive aronicis, sed magis lanuginosis et pulverulentis, cinereis, odorem suffitus Mariae (cyclaminis Nr. 28. د.) spirantibus, inter quae florum luteorum pendent racemi. Folia porriguntur in eclampsia atque epilepsia infantium.

45. برد و سلام Berd Vasilâm. Plantago.

Cf. لسان الحمل Arnoglossa.

46. برهليا Nux Indica. Coccus.

Cf. رانج.

47. برشاذدارو (Hamb.) Virga pastoris.

Cf. Virgam pastoris.

48. بروانیا Bryonia. Vitis alba.

Cf. فاشر.

49. برنجمشك Berenchamisk. Species ocimi.

Musculus Francicus sive Europaeus? Gol.

Cf. حبه قرنفلی, Ocimum caryophyllatum.

50. برغشت Bergesht. Genus oleris sylvestris.

Cf. شجرة البهق sive قنابری.

1. بربر (Berir. Gol.). "Αραζος. Aracus.
Cf. الاراك.

2. بر غوثی Berguthi. Psyllium, Pulicaria.
Cf. بنرقطونا.

53. بر. Bur. Triticum.
Cf. حنطة, hinta.

4. بر نیس (Bernis. Quercus species.
Cf. بلوط.

5. بر فوق Bercuc. Βερίζοzza Sym. Seth.
ραϊζόzza. Graecit. med. Albaricoque Hi-
pan. Aprikose Germ. Malum Armeniacum.
Cf. مشمش, Mishmish.

56. بر هفانج Berhafânech.
Arbustum quoddam. Est مرماحور, marmâ-
nur, quod videas. — Avic. I. p. 206. مرماحور.

57. برم Baram. Mimosa flava?
Flores arboris سبط, Sebet, suaveolentes, in
ortis Bagdadensibus frequentis. — cf. Abdallat. p. 124.

58. برواق Barvâk. Asphodelus.

Cf. خنثا. Conjicio خنثا.

9. بنرقطونا Bezeroctuna. ψύλλιον. Psyllium.

Persice افسیوش (Gol.); Graece
فسلیور. Dios. IV. 70. Gal. VIII. 23. 2. Ho-
aish: Semina in febribus biliosis acutis profi-
ciunt. Avicenna: Sitim sedant. Ahron Elcas,

أهن القفس: Contraria sunt ventris doloribus, diarrhoeae, cephalalgiae. Razes: Nonnunquam syn-
copen lethalem adferunt; atque tunc antidotum est
piper nigrum et cerussa. — Avic. I. p. 142. Abum. p. 40.

60. بزر الكتان Bazr Elkattân. Αινόσπερ-
μον Par. cod. mg. Semina Lini.

Gal. VII. 11. 17. Diosc. II. 125. Abu Cho-
raich, حريج: Renum vesicaeque ulcera sanant.
Eltabari: Unguibus superimposita cum melle ce-
raque virginea spasmos resolvunt. Razes: Dolores
consopiant. Israili: Cum cerussa ac cineribus
mista verrucas exedunt. Ego: Sunt abortiva, de
quo mecum consentiunt Elchuz atque Ibn Vâfed. —
Avic. I. p. 148.

61. بسفانج Pers. Besfânech. Πολυπόδιον.
Polypodium.

Diosc. IV. 185. Gal. VIII. 16. 34. Is. B. Am-
ran, Hobaish, Mâsujâ de viribus hujus plantae citan-
tur scriptores. Ibn Serapion, سرافيون: Humores
expurgat viscosos, pituitosos. Avicenna: Flatus
abigit. Ahmed Ben Abi Châled: Melancholiae
medetur per septem dies cum drachmis duabus et
dimidia cassiae decoctionis adhibitum. — Avic. I. p. 147.
Abum. p. 43. بسبايج.

62. بسباسة Basbâs. Μάχερ. Macis.

Diosc. I. III. Is. B. Amran: Hic cortex ean-
dem habet virtutem cum nuce moschata. Mosih
idem asserit. Liber experientiarum: Ulceribus
canalis urinae confert sanguinisque profluviis. Tia-

ac, تبادوق: Succedaneum est nux moschata. —
Avic. I. p. 148. Abum. p. 46.

3. بسذ Bossaz. Κοράλλιον. Corallium.

Diosc. V. 138. Paulus: Valde exsiccatur et
dysenteria constringit. Ben Masa: Est colly-
rium. Razes: Collo suspensum (periaptum) epile-
ptiae convenit. Châled: Corallium combustum cum
summi arabico sanguinem sistit. — Avic. I. p. 147.
بسذ. Abum. p. 45.

4. بستان ابروز Bustân Abruz. Horti decus,
Amaranthus.

Soliman Ben Hasan: Planta cubitalis, fo-
lis cucumeris, floribus purpureis, splendidis. In Hi-
spania primus hoc medicamentum adhibuit Paulus
Iharâni, الحمراني. Succus est antidotum, quem
herbarii Hispani adpellant نبال, nibâl Elma-
husi: Ardorem jecinoris et stomachi restinguit.

5. بسر Busr. Dactyli immaturi, jam adulti,
Φοῖνιξ.

Diosc. I. 148. Gal. VIII. 21. 6. Masuja:
Enteritis fluxus sistunt et gingivas roborant. — Avic. I.
143. Abdallat. p. 74.

66. بسباس Bisbâs. Foeniculum.

Cf. رازيانج.

67. بسعير (بسعيرير) cod. Hamb.)

Est نرجس, narcissus, quem vide.

68. بسيلة (بسيلة cod. Hamb.) *Cicerculae*
genus.

Alba, multis granis plena; optima Kahirensis.
Cf. al. loc.

69. بستيناج Bastinâch. *Tribulus*.

Aegyptiis est خلال, gingidii species, visnaga.
Seminum decoctio odontalgiae opponitur. Cf. حسك,
hasak.

70. بشام Bashâm. Arbor balsamifera.

Abu Hanifa: Arbor foliolis parvis, satureja
etiam minoribus, fructu destituta, succi lactei plena,
bene olens. In montibus. Foliis nigrescunt capilli.
Elnabati: Frequens in montibus prope Meccam,
flore ex albo flavo, fructibus racemosis, edulibus.
Invenitur et in Hispania. Lignum vocatur lignum
balsamicum. Qui hanc arborem fructibus carere di-
cunt, falluntur. — Spreng. hist. rei herb. p. 257.
Amyris Opobalsamum. Forsk. Fl. Aeg. p. 79. Ab-
dallat. p. 93. 94.

71. بشنة Bishna. Milii genus.

Elgafeki: Planta parva, multicaulis, quae su-
per saxa sese extendit; foliis succo viscoso, mel-
ligeno madidis; flore minutissimo, albo; seminibus
parvis amaris, stypticis. — Galium viscosum sive
Aparine?

72. بشنين (بشتين Hamb.) Bashnin. *Λωτὸς*
Αἰγυπτίος. Lotus Aegyptia. *Nymphaea Lotus*.

Diosc. IV. 112. Ego: Planta in Aegypto cre-
berrima inundationis tempore, similis نينوفر, Ne-

uphar. Duae ejus sunt species اعرابی و ختریری,
narum postrema melior est oleumque praebet, quod
a tumoribus et doloribus genu proficit. Radix ap-
pellatur بيارون, Bajarun, leviter aromatica, jus-
alorum condimentum; Venerem stimulat.

73. بشبش.

Sunt folia colocynthidis. Cf. حنظل.

4. بشكر آين (شكر آس Gol. p. 111. For-
tassis: بشكر آس) Chamaeleon albus.

Cf. اشخيص.

5. بشاكسة (Hamb.) Gentiana.
Amran: Hoc nomen est gentianae in Hispania.

76. بصل Basal, ρόμβον. Ceba.

Gal. VII. 10. 58. Diosc. II. 180. Masuja:
in aqua cocta Venerem stimulat. Nimius ceparum
usus pravos generat humores. Israili: Ceba As-
salonia (عسقلان) humidior, non ita acris. Li-
ter experientiarum: Pituitam e pectore et pul-
monibus ejicit. Avic I. p. 142. Abum. p. 41.

7. بصل القي Bulbus vo-
mitorius.

Diosc. II. 201. Gal. VI. 2. 10.

78. بصل الفار Ceba muris, Scilla.

Cf. عنصل Onsol.

9. بصل الذيب Bulbus esculentus. (بصل
الذنب Hamb.)

Cf. بصل النرين. Avic. I. 150. ابلهوس.

80. بصاق Bosák. Cochleae.

Gal. XI.

81. بصاق القمر Selenites. Lapis lunaris.

Multa ei sunt nomina. Cf. حجر القمر.

82. بطم Butm, τέρενθος, Terebinthus.

Liber de agricultura: Arbor in montibus terrisque lapideis, ramis granisque viridibus. Gal. VIII. 19. 1. Masuja: Fructus pravam praebet cibum. Eltabari: Gangraenae et paralysi confert. Elgafeki: Tineam capitis sanat et capillos spissiores reddit. — Avic. I. p. 150. Abum. p. 41.

83. بطيخ Battich, σίzyς, Melo.

Diosc. II. 162. Gal. VIII. 18. 14. Masuja: Melonum species quaedam adpellatur Elmamuni (المماموني), carnibus rubris, dulcissima. Israili: Melonis cortex exsiccat. — Avic. I. p. 143. Abum. p. 38.

84. بطيخ هندي Melo Indicus sive aquaticus. Anguria.

Razes: Humidissimus est ardoremque exstinguit in febribus acutis, calidis; cum potionibus acidulis mixtus non ita inflat ventrem; urinam ciet. Eltamimi: Est etiam melo aquaticus minor, ruber et flavus, quae Kahirae لفاح, luffah, mandragora, vocatur, viribus autem multum ab ea distat; intermediam habet virtutem melonis et melonis aquatici. Mosih: Damasci parvi hi melones nominantur دستبونة, quia alvum laxant. — Abum. p. 38. Spreng. hist. rei herb. 269. Forsk. Fl. Aeg. p. 75.

85. بطرة (بطدة).

Elnabati: Planta foliis cicerculae, notissima in Andalusia, imprimis prope Hispalim, ubi سلين nomen est. Herbarii eam vocant سوس بلدى. Contra fistulas vulgaris ejus est usus.

86. بط Bat. Pato. Hisp. Anser vel Anas.

Razes: Caro humida et dura. Itaque difficilis concoctu. Elfulhumân, الغليمان: Caro anserina calidior et pinquior. Salmuja, سلموية: Dolores corporis internos mitigat. Razes: Adeps anserinus optimus. — Avic. I. p. 146.

87. بطراساليون Πετροσέλιον.

Cf. كرفس.

88. بطباط Batbât. Virga pastoris.

Cf. عصا الراعى. — Avic. I. p. 150.

89. بطارس Batâres. Filix.

Cf. al. loc.

90. بطاحيون Batâhiun? Ammoniacum.

Cf. al. loc.

91. بطرلاون Petroleum, Naphtha.

Cf. نفط.

92. بع Baar. Stercus.

Cf. زبل, Zibl. — Avic. I. p. 150.

93. بقلة الحمقا Baclat Elhemcâ. Olus fatuum sive insipidum. 'Ανδροάχνη. Portulaca.

Plurima synonyma ejus sunt vocabula v. c.

بقلة المباركة, olus benedictum, بقلة اللينة, olus molle, فرج, فرحين, etc. Diosc. II. 150. Gal. VI. 1. 43. Hippocrates: Offusca hebetatque visum et vomitum sedat. Masuja: ciborum appetentiam auget. Mosih: Verrucas aufert. Razes: In quo cubiculo est, non somniant, ibi qui dormiunt. Liber experientiarum: Sitim extinguit. — Avic. I. p. 146. Abum. p. 39.

94. بقم Baccam.

Lignum arboris magnae foliis amygdalinis, cujus decocto tingitur color rubicundus seu pseudopurpureus; sistit sanguinem; carne implet exsiccatque ulcera. Hanc arborem describunt Hanifa, Ibn Redwan et Ibn Hasan. — Cf. p. 13. عندم. Lignum Bresillum. Gigg.

95. بفس, Bucs, sive شمشار, Shimshâr. Buxus

Ibn Hasan: Frutex foliis myrtuosus, seminibus nigris. Decoctio diarrhoeam compescit. Sheerif: Conserva e scobe confecta capillos roborat.

96. بقم Buccam. Nux Mâthel.

Cf. جوز مائل.

97. بقتو فوشن (بقتو قرشن Hamb.¹) Πυχνόζομον.

Diosc. IV. 173. Gal. VIII. 16. 40. —

98. بقلة يمانية Beclat Jemânet. Βλῆτον Blitum.

Haec herba in Hispania vocatur بليطش Diosc. II. 143. Gal. VI. 2. 8. βλῆτον. Avic. I. p. 142.

1) Conjicio secundum descriptionem arabicam: بقتو قومس.

Masuja: Est potius alimentum quam medicamentum. Razes: Humectat et reficit. — Abum. p. 40.

9. بقلة الرمل Baclat Elraml. Faba Nabataea.

Sherif: Arabes vocant plantam vallis; in montibus arenosis; est similis plantae قنابري, munnabara, flore luteo, semine erioxylo (gossypio) simili, amara; stomachum roborat; pulvinari supposita somnia adlectat dulcia.

100. بقلة ذهبية Baclat Dsahbiet. Spinachium sive Atriplex.

Cf. قطف.

101. بقلة الانصار Baclat Elansâr. Crambe. Brassica.

Cf. كرنب.

102. بقلة باردة Baclat Bâridat. Olus frigidum. Hedera.

Cf. قسوس, κισσός.

103. بقلة يهودية Baclat Jehudiet. Olus Judaicum. Eryngium. Sonchus.

Cf. قرصعنة. Avic. I. p. 150.

104. بقلة الضب Baclat Eldhob. Ita et Gigg. (الضرب Hamb.)?

105. بقلة الخطاطيف Baclat Elchatâtif. Chelidonia.

106. بقلة أترجية Baclat Utruchit. (Citrago Gol.)

Est nux Indica, coccus. Cf. بارنج.

107. بقلة حامضة (Gigg.) حامضة Baclat
Hâmidhat.

Masnja: Planta brassicae similis, aquosa,
frigida; temperat ardores. — Deest in cod. Hamb.

108. بقلة مباركة Baclat Mobârikat. Herba
benedicta. Portulaca.

Cf. Be. 93. — Abum. p. 39.

109. بقلة الملك Baclat Elmalek. Herba regia
Fumaria.

Cf. شهترج.

110. بقلة دشتی?

Herba quaedam sylvestris.

111. بقلة حمقا برية Portulaca sylvestris.

Est laserpitium. Cf. أنجدان.

112. بقلة الرماة Baclat Elromât. Epithymum

In vallibus Hispaniae. Elgafeki hanc plantam
ponit in الفافقى (?). Est annua, foliis plantagin-
inis, magis cineraceis. Decoctio radicis pice
venenandis telis inservit.

113. بقلة الأوجاع Baclat Elauchâa. Herba tor-
minibus arcendis utilis.

Abulabbas Hâfez: Arabes Africani ha-
planta omnes ventris dolores persanare dicuntur
quae virtus et in Hispania experientia est compro-
bata. Dioscorides eam nominat فافاليا (Conj
فافاليا) Cacaliam.

114. بقرة Bacar. Bos.

Galenus, Razes et Avicenna carnes bubula
laudant. Razes: Cornua limata aqua permist

istunt sanguinis profluvia. Alius: Bovis ungula cum melle juncta animum exhilarat. Diosc. II. de felle auri. Gal. X. de stercore taurino. Sofaien An- alusius: Viscera vaccae adhuc calida luxationi- us conducunt. Eltabari: Viscerum combustorum ci- eres oleo juncti in arthritide proficiunt. Diosc. II. de pilis et sanguine taurinis. —

115. بك (بكا) Gol. Bakâ.)

Elnabâti: Arbor Arabiae Meccensis, similis rutici odorato, qui arboris balsami formam fere fert. Foliis truncoque albus inest succus. — Spreng. st. rei herb. p. 218.

116. بلسان Balasân. Βάλαμος. Arbor Bal- sami. Amyris Gileadensis.

Provenit in agro Kahirensi prope locum عين, الشهباء, Heliopolin. Diosc. I. 19. Gal. VI. 2. 2. Razes: Calculos frangit, penem erigit ferrumque incendit. Eltabari: scorpionum morsui confert. Amran: Oleum balsaminum tussim sedat. Israili: corae inungitur. Razes: lignum balsami et se- na scorpionibus inimica et foliorum decoctio loco argarismatis adhibita hirudines assumptas ejicit. Atamimi: conserva corticis cum melle parata sto- macho convenit. — Avic. I. p. 140. Abum. p. 44. Spreng. ad Diosc. II. p. 355 et sqq.

117. بلبوس Βολβὸς ἐδωδιμος. Bulbus esculentus.

Liber agriculturae: Similis caepae, sed quas putaminibus caret atque est amarus, stypticus. Gal. VI. 2. 9. Diosc. II. 200. Oribasius: bul- bus contusus et cum aceto mixtus ossium tumores dissolvit. — Avic. I. p. 142.

118. بليلج Belilech. Myrobalanus Bellirica.
Terminalia Chebula.

Is. B. Amran: Fructus viridis, qui siccatus evadit flavus, amarus, stypticus. Utuntur putaminibus. Adfertur ex India. Machhul: Myrobalano est similis, putamine laevi. Elbasri: Diarrhoeam sistit. Hobaish: conserva mellita digestoria. Elsherif: A quibus jejunis cum aqua tepida et saccharo sumitur, iis ptyalismus sanatur. Amran: Succedaneum est Myrobalanus Emblica, quae viribus non ita multum distat ab hoc medicamento. — Avic. I. p. 144. Abum. p. 45. Spreng. hist. rei herb. p. 220.

119. بلوط Bellut. Δρῦς. Quercus Ballota.

Gal. VI. 4. 11. Diosc. I. 142. Avicenna castaneae glandibus meliores. Razes: Quercus compingit ventrem atque urinam. Succedaneum est si liqua dulcis. — Avic. I. p. 148. Abum. p. 37.

120. بلوط الارض Quercus humi repens. Cha-
maedrys.

Is. B. Amran: Ramis intubaceis; in locis sabulosis, sub rhoibus; est leniter amara; pellimenses atque urinam. Elsherif: radix cum melle ulceribus chronicis et putridis confert.

121. بلوطى βαλλωτή. Ballota.

Diosc. III. 107. Gal. VII.? Virtutes euphorbii habet.

122. بلح Balah. Dactylus recenter enixus
prorsus immaturus.

Hanifa: Hoc nomen dactylo inditur, quando adhuc viridis est et rotundus spathamque nondum superavit. Vinum palmiprimum sive e dactylis bene

et. Ex his dactylis mulieres monilia conficiunt
propter odorem jucundum. Masuja: Nocent pul-
moni; parum nutriunt. Avicenna: hepar obstruit.
Isharif: elephantiasin debellat. — Ita vocatur
dactylus inter statum خلال et بسر. Abdallat p. 74.

123. بلخنة Bilchitat.

Elgafeki: Planta, cujus rami super terram
expandunt, foliis ex albido rubellis; quam si
argarizas, sanguisugae decidunt.

124. بلخية Balachiat. Arbor.

Eltamimi: Arbor ramis crassioribus in hor-
is et ante domos; floribus splendidissimis, croceis,
amygdalam amaram suavissime olentibus malumve
persicum. Kahirae haec arbor vocatur bacharis.
eorum odor capita oppilata obstructaque juvat.

125. بليحا Balihá.

Herba tinctoria, quam Afri ليرون, Arabes
أسلي vocant. cf. Asolaich. p. 48.

126. بل Bul. Cucumis Indicus.

Razes: Cucumis Indicus amarus, calidus et
secus in gradu secundo, adstringit, nervis robur
adit. Is. B. Amran: Est granum nigrum, simile
grano Indico, semine interno pingui. Elbasri:
nervis resolutis atque arthritidi conducit. Mosih:
similis est medicamento Indico شل, quod zingi-
ris naturam prae se fert et haemorrhoides ju-
vat. — Avic. I. p. 144.

127. بلاذر Beladsor. Anacardi. Semecarpus
Anacardium.

Ibn Elchazâr, الجزار: Indi Graecique vo-

cant hunc fructum Anacardia أنقرديا, quod nomen significat id, quod cordi est simile. Is. B. Amran: Arboris fructus ceraso similis, cordis rubro colore, in cujus medio humor quasi sanguinolentus inest. Advehitur e Sina et provenit quoque in Siculorum monte ignivomo. Masuja: memoriam roborat atque in omnibus cerebri affectionibus proficit. Razes: sanguinem incendit. Aisa Ben Ali: memoriam juvat, sitim facit. Abu Choraiech: paralysi confert. Liber de venenis: Mel hujus fructus herpetem et verrucas exedit. Hobaisha: Anacardus est atrox venenum, quod infert lassitudinem, tormina, abdominis meteorismum, viscera atque intestina exulcerat saepiusque interimit. Itaque sine medici cujusdam jussu ne assumantur neque sine remediis cardiacis adjectis, quibuscum paralysis praecaveatur. Bedigoras: Avellana est succedaneum. — Avic. I. p. 141. Abum. p. 44.

128. بلان Ballân.

Elnabati: Planta lanuginosa, foliis cicereolae, stypticis; flore purpureo; fructu flavo et rubro amaro, seminibus minutis, stypticis referto. Haemorrhoidi confert. E ramis Hierosolymis scopae fiunt. Vulgaris etiam prope Barcen. Arabes eam vocant شرف.

129. بلسك ἀπαρίνη. Aparine.

Diosc. III. 94. Gal. VI. 1. 50.

130. بلنجاسف Artemisia.

Cf. برنجاسف Nr. 36.

131. بلسن Bulsun. Lentesc.

Cf. al. loc.

132. بلس Balas. Ficus.

Cf. تين.

33. بنفسج Benefsech. ἰὸν. Viola odorata.

Diosc. IV. 120. Gal. VI. 9. 3. Hobaish: cephalalgiae medetur. Amran: flores violae cum odoribus chamomillae cocti cephalaeam juvant. Liber experientiarum: in humoribus biliosis atque inflammationibus intestini recti et fissuris proficit. Masuja: syrupus violarum pleuritidi morbisque vesicae idoneus. Razes: conserva violarum anginae confert semenque ejaculat. Eltamimi: Sicca facit oppressiones et tristitiam. Elsherif: scabiei ex humoribus biliosis conducit. Abdalla Ben Elanab Ben Sâlah: foliorum succus cum saccharo conditus infantibus confert, quibus umbilicus prodit. Razes: radix liquiritiae et borraginis succidanea sunt medicamenta. Avic. I. 140. Abum. p. 47.

34. بنجنگشت Benchenkesht. ἄγνος. Vitex. Agnus castus.

Vocabulum persicum, پنج انگشت, quod πενταδάκτυλον sive quinquifolium significat. Diosc. I. 134. Gal. VI. 1. 2. — Avic. I. p. 147. بنجنگشت. Abum. p. 42.

35. بنطافلی πεντάφυλλον. Quinquifolium.

Diosc. IV. 42. Gal. VIII. 16. 8. Gafeki: vulnera illico sanat recentia atque adhuc cruenta. Qui huic herbae supercubant, malis non vexantur omniis.

136. **بنج** Bench. *Hyoscyamus*.

Diosc. IV. 69. *ὑοσσύαμος*. Gal. VIII. 20. 4. Amran: semina cum opio et pice melleve doloribus pectoris dentiumque conferunt. Masuja: semina nigra saepe interimunt; cadavera lurorem induunt; siccitatem linguae visusque obfuscationem faciunt. Razes: Opium hyoscyamo substituitur. Avic. I. p. 145. — Abum. p. 45. **بنك**.

137. **بندق** Bunduc. *λεπτοζάρον*. *Nux avellana*. *Guilandina Bonduc*.

Hanifa: Vocatur etiam **جلوز**. Gal. VII. 10. 12. Diosc. I. 179. Hippocrates, **أبقراط**: auget cerebri substantiam et ad coitum stimulat. Masuja: leniter adstringit; difficilius concoquitur nuce majore (juglande); nuces avellanae cum ficis et ruta sunt mensae secundae optimae. Mosih: adhibetur in haemoptysi. Eltabari: cum ficis rutaque scorpiorum morsui medetur; idem facit, dummodo gestetur. Israili: flatus gignit, praesertim quum edatur cum putamine interno, quod adstringit ventremque obstruit. — Avic. p. 147. Abum. p. 37.

138. **بندق هندي** *Nux avellana Indica*.

Alterum ejus nomen est **رتة**, *retta* (ريّة Escor.); falso vocatur palma. Elmasaudi, **المسعودي**: nuci avellanae similis est atque in India magni aestimatur. Elbâlsi: Putamen fuscum, interne flavum; digestionis auxilio est. Razes: Patriarcha dicit, venenorum esse antidotum, et contra guttam serenam febresque quartanas adhiberi. Elchauz: paralysin tollit.

39. بَنَك Bunk. بند cod. Par. *νάσσαφθον*.
(*Chamomilla foetida* et *pulicaria*. Amon.)

Diosc. I. 22. Hanifa: Frequens in Arabia
lici in valle عوسجة. Ibn Redvân: Adstrin-
git et suffimentum est, quod corpus reddit bene-
ficus. Elmachusi: hepar roborat. — Avic. I. p. 143.

140. بنتومة Bantuma.?

Hoc nomen Hispani herbarii huic plantae in-
ferunt; Persae ita vocant arborem magnam, foliis
cucurbitinis, fructu ficis simili, quam etiam stercus
vulvum nominant. In agro Damasceno et Neapoli-
no (?) nascitur. Arbor Arabica, fructu rubro ra-
misque teneris. Fructus cum oleo comeduntur. Her-
mae parasitae instar radices agit in piris, oleis,
amygdalis ramosque harum arborum circumplectitur
ad modum cuscutae, كشوت. Ibn Hasan: Pro-
venit in oleis e stercore avium, ut opinantur; est
egyptica, leniter amara. Succus luxaturis sanguinis-
que profluviiis adversatur. Eadem fere habent Ga-
ski et Sherif.

41. بنات وردان *σίλφη*. Blattae. Lumbrici.

Diosc. II. 48. Sherif: in ulceribus pedum
unguentum blattarum cum oleo ceraque virginea pro-
icit. — Avic. I. p. 150.

142. بنات الرعد Tubera terrae. Fungi.

Cf. كمء.

143. بنات النار Urtica.

Cf. أنجرة.

144. **بنجکشروان** (Hamb.)

Est **لسان العصافير**, lingua passerina i. e. semen fraxini, quod adeas.

145. **أقحوان** sive **بهار** Behâr. Bupthalmum.

Diosc. III. 146. Gal. VI. 2. 14. Avic. I. p. 145. **Eltamimi**: Damasci minor bupthalmi species invenitur, quae perdicis oculus vocatur; collyrium e floribus paratum visus offuscationi confert. — Abum. p. 47.

146. **بهيچ** Bahich. Radices albicantes.

Cf. **بوزيدان**.

147. **بهمن** Behmen. Radix Behen.

Amran: Duplex est species, rubra, — *Salvia haematodes*, — et alba, — *Centaurea Behen*, — pastinacae parvae similis. Adferuntur ex Armenia et Chorasana. Adhibentur contra arthritidem. Avic. I. p. 141. **Razes**: Venerem stimulat. Substituatur ei *erysimum*, **تودري**. — Abum. p. 46.

148. **بهی** Bohma. **φοῖνιξ**. Phoenice.

Diosc. IV. 43.

149. **بهرامچ** Bahrâmech. Salix Balchica.

Hanifa: Duae hujus arboris sunt species, quarum altera semina rubra habet, suaveolentes. Cf.

خلاف البلخي.

150. **بهرمان** sive **بهرم** Bahrem seu Bahremân.

Flores cnici seu stamina croci.

Hanifa: est **عصفر**, Osfor, quod adeas.

151. **بهش** Bahsh. Bdellium recens.

Hanifa: dicunt, esse resinam lentisci sive pini cujusdam, cujus glandibus boves vescuntur. Est

tem gummi arboris Indicae, quae etiam in Arabia Sicilia colitur. — Sacy Chrest. Arab. III. p. 456.

2. بهق الحجر Bahac Elhachr. Vitiligo lapidis. Lichen.

Cf. حنراز الصخر.

3. بوزیدان Buzidân. Orchis Morio. Satyrium.

Soliman Ben Hasan: Radices durae, albientes, similes radicibus Behen, quae ad podagram dolores arthriticos faciunt; ex India veniunt. In Redvan, Masuja, Hobaish eadem narrant. Avic. I. 144. — Abum. p. 46.

154. بوش دربندی Bush Derbendi.

Est collyrium album Armeniacum. Ibn Herdâr, هنرآردار: succus, qui collyriis additur et podagram facit. Ibn Redvân: succus foliorum arboris cujusdam. Razes: succus, qui ex Armenia fertur; arthritidi confert. Avic. I. p. 150. — Abum. p. 44?

155. بوصير Busir. φλόμος. Verbascum.

Medici Damasceni radicis lanugine utuntur in doloribus arthriticis. Diosc. IV. 102. Gal. VIII. 21. 5. — Avic. I. p. 145.

156. بونیون Βούνιον.

Diosc. IV. 122. Gal. VI. 2. 13.

157. بولوغالین Πολύγαλον.

Diosc. IV. 140. Gal. VIII. 16. 27.

158. بولامونیون Πολεμώνιον.

Diosc. IV. 8. Gal. VIII. 16. 29.

159. بولوغاناطین Πολυγόνατον.

Diosc. IV. 6. Gal. VIII. 16. 28.

160. بولوقنيمن *Πολύζνημον*.

Diosc. III. 98. Gal. VIII. 16. 32.

161. بورق *Burac. Borax. Nitrum.*

Vocatur etiam *نظرون*. Aristoteles: Nitrum interdum est fluidum et paulatim congelat et lapidescit, interdum jam congelatum solidumque invenitur, et rubrum et album et pulverulentum (griseum). Amran: Species altera appellatur nitrum Armenum, quae ex Armenia defertur; altera nominatur *نظرون* atque advehitur e Lavahât (لوحات). Rahath. Serap.) et rubra et alba. Vâfed: Nitrum naturale optimum est Armeniacum et Aegyptiacum; hoc frequentissimum, rubidum, salso austeroque sapore. Huc pertinet et nitrum pistorium, quod pistorum Cahirenses aqua solvunt panique antea inspergunt, quam furno immittant. Ita panes laeves splendidique evadunt. Nitrum vero artificiale est sal induratum, quod ex plurimis solutionibus et ex ipsa aqua saturnina (plumbi) igni superposita paratur. Razes: Nitrum argenteorum alia est species, alba densaque, quae cremor nitri appellatur atque optima est. Diosc. V. 130. Gal. IX. 3. 18. Aristoteles: utrum humidum exsiccat. Hobais: nitrum accedit ad pilulas purgantes, electuaria et clysmata. Amrân: oleo junctum chamomillae corporique inunctum sudorem elicit. Machhul: nitrum cum melle peni pubique illitum Venerem stimulat. Sherif: aqua solutum et cum oleo calefactum in doloribus colicis (colica saturnina) operarum argenti fodi-
narum proficit. — Avic. I. p. 141. Abum. p. 42.

162. بوريطش *Πυρίτης. Lapis Pyrites.*

Cf. مرقشيتا et حجر النور *Marcasita.*

163. بوقيصا Bukisa. Ulmus.

Cf. دردار, derdâr.

164. بوشد Bushad. (Gol.) Napus. Rapum.

Cf. شلجم, shelcham.

165. بوطانية Butâniat. Vitis nigra.

Nomen Andalusium. Cf. كرمة السوداء.

166. بوغلسين Buglossum.

Cf. لسان الثور.

167. بولوديون?

168. بولوطونحون (بولوطريخون) } Polytrichum.

Cf. پيرشاوشان, adiantum.

169. بول الابل.

Elzahrâvi; Sunt pastilli Arabici, qui Meccae videntur quibusque recentia sanantur vulnera. Nascentur enim in Arabia felici herba, qua pascuntur cameli. Urinam autem, quam postea cameli mittunt, siccant pastillosque ex ea conficiunt. Ego: Aliter haec res se habet et Zahravi fallitur. Namque est materia quae in cavernis Meccae vicinis invenitur. Sunt frusta nigra, lapidea, quae ab Arabibus collecta et a mercatoribus in pastillorum formam redacta hoc nomine insinuantur. Sunt, qui hirundinis esse stercus opinentur,

170. بوقسرم (Hamb.)

Planta berberica, cui apud Andalusios nomen ابو ماموت, Abu mamut. Succus ad leucomata oculorum facit.

171. بول Baul. Urina.

Gal. X. 15. Diosc. II. 99. Avic. I. p. 149.

172. **بيض** Baidh. Ova.

Diosc. II. 54. 55. Avic. I. p. 143. Eltabari: albumen ovi cum farina epotum sanguinis fluxum cohibet. Israili: albumen ovi in oculorum fistulis proficit. Liber exper. Mosih et Razes de ovorum usu laudantur.

173. **بيقية** Bikiat. 'Αφάξη. Vicia.

Diosc. II. 177. Gal. VI. 1. 74. Avicenna: nervis confert.

174. **بيش** Bish. Napellus. Thora.

Ibn Samhun: secundum auctores in China nasci dicitur in regione Sindi (سند) prope locum Halâhel (هلاهل). Herba foliis intubaceis, quae in urbe comeduntur; centum vero passus extra urbis moenia eos, qui iis vescuntur, interimunt. Hobaiish: omnia animalia perimit praeter coturnices; mures hac herba pinguescunt. Isa Ben Ali: duplex hujus herbae color et albidus, caulibus nodosis, et subflavus; haec species perniciosissima. Ahron Elkâs: celeriter perimit; tela ea venenantur. Razes: dolores capitis, oculos rigidos, natantes, paetos, syncopen facit; emetica et muscus ejus sunt antidota. Avicenna: unguentum utile in lepra. Avic. I. p. 147. Abum. p. 47.

175. **بيش موش** Bish Moysis. Napellus Moysis.

Avicenna: Herba, quae napelli est antipharmacum et leprae confert. Est etiam animalculum muri simile, quod contra lepram adhibetur. — Avic. I. p. 150. **بيش موش** Bish Moysis.

176. **بيارون** Bajârun.

Radix loti Aegyptiacae. Cf. **بشنين** p. 93.

— 112 —

Catalogus

odicum de re medica Sanscritorum,

qui
palatio societatis negotiatorum Indiae Orientalis
(East India House) Londini adservantur.

Graecorum ac Romanorum antiquitates, historiae, leges, literae atque artes per multa jam saecula laudibus omnium nationum doctis summo certamine sunt exploratae. Quamvis autem tantum absit, ut studia haec digna laudibus tamque nobilia pro consummata haberi possint, ut quotidie novae quaestiones novaeque difficultates exoriantur novaeque his studiis accendantur, nuperrime tamen Indicarum rerum studium ita inter nos exarsit tantamque auctoritatem Indicae nactae sunt antiquitates, ut Graecis Romanisque dignitatem tanto jure comparatam diuque servatam derogare minarentur. Ex Oriente lux afflavit Graecis Romanisque declamabatur ipsaque vestitissima Aegyptus ex India incolas literasque atque artes accersivisse contendebatur. Lites sunt contestatae inter antistites utriusque studii, qui inter se excanduerunt, ut studiis magis nocuisse quam profuisse existimarentur. Graecorum propugnatores se abnuunt sectatores Indomanorum, quos vocant, si praepostere et linguam et culturam Graecam similitudine aliqua sonorum atque institutionum

ex Gangeticis derivant gentibus. Indiae vero laudatores tanquam Europaeae culturae matris se in his studiis vix ac ne vix quidem primores tantum fixisse plantas obliviscuntur. Injurias vicissim repellunt re-torridi homines seque invicem in Caeritum tabulas referunt. In quo dolendum est, veritati nihil addi minusque etiam Indicarum antiquitatum studium recens evocatum omnique cultu et favore indigum promoveri.

Historia antiqua Indis certissima fere nulla. Nihil igitur facilius quam hujus gentis monimenta literis consignata recentioribus adscribere saeculis, id quod ab adversariis Indicorum studiorum frequenter factum esse habemus compertum. Celebratissima Indorum auctorum nomina ad fabulosam pertinent aetatem idque levitatis Asiaticae luculentissimum ducitur esse indicium, quum nec de aetate nec de vita scriptorum quicquam certi constet. Quid Indi in carminibus componendis et epicis et scenicis et lyricis praestiterint, Ramayanae et Maha-Bharatae partibus aliisque poematiis septemque dramatibus jam publicatis inter omnes constat, quid de astronomia, mathesi, philosophia, legibus reliquerint posteritati, Colebrookei aliorumque indefatigabili studio in clara positum est luce. De ceteris artibus parum accepimus, ut judicium ferre queamus. Quum vero anno proximo Londini commorarer thesaurosque manuscriptos in illa urbe asservatos, qui de rebus medicis sunt, accuratius examinarem, in palatio negotiatorum Indiae orientalis (East India house) sat magnum Codicum Sanscritorum, qui de medicina tradunt, numerum conspexi et proprio impulsu eo delatus suffragiisque illustrissimorum juvenum, Drr. Rossenii et Stenzleri, qui in isto palatio studiorum

inscriptorum castra posuerant scriniaque etiam nunc
adabiler in usus suos compilant, ad evolutandos
s libros instigatus atque accensus eorundemque
minibus et imprimis eruditissimi atque amicissimi
enzleri adjutus catalogum concinnavi, operae pre-
m me esse facturum ratus, si scriptorum medico-
m Indiae eorumque operum Sanscrito exaratorum
rmone nomina primum hoc modo innotescerent
medicorumque aliorum juvenum studia ad has partes
posterum traherentur.

Graecos ab Indis accepisse medicinam atque
ppocratem a Charaka Susrutave didicisse, ut con-
deret, eo procedere dementiae nemo adhuc est
sus tum propter divinum Coi senis ingenium tum
propter Indorum medicorum apud nos obscuritatem.
si quando istiusmodi quaestio in medio ponere-
r, talis causae actores se esse velle denegarent
unum omnes, qui vel unum Indi cujusdam me-
ei legissent versiculum. Tanta est inter Graecos
dicosque libros medicos et formae et rerum dif-
ferentia. Verum tamen negari non potest, sequiorum
tatum medicos Graecos scriptoribus Arabum quan-
tuncunque medicinae Indicae notitiam retulisse ac-
ptam. Namque in altera parte Aetii publici juris
ndum facta aliquoties in modum auctorum Ara-
m, Avicennae, Razis, Serapionis, aliorum, ὁ Ἰνδὸς
re οἱ Ἰνδοὶ laudantur. In eo enim omnis fere
abam versatur medica doctrina, ut auctoritates
tiquorum scriptorum et exterorum et inquilinorum
cumulent sibi que satisfecisse et placuisse videan-
r, si Graeciam, Persiam atque Indiam spoliaverint.
nde Reiskius in observatt. med. p. 8. haec habet:
aliud nihil egerunt aut moliti sunt Arabes, quam
forulos suos interpretationibus Hippocratis, Ga-

leni et Aristotelis onerarent, quemadmodum ex indicibus librorum, quos Abu Oseibah (Osaibia) vitis suorum medicorum singulis subjecit, intellexi. Parum ipsi de suis addiderunt. Ultra Graecos vix eminent. Ipsi fatentur ultra Hippocratem se nihil sapere. Hunc sidus medicinae appellant.“ Occidentem atque Orientem Arabes circumspexerunt inter utramque regionem positi, ut interpositis multorum auctorum testimoniis se munirent atque eruditionis ceteroquin haud spernendae speciem induerent suamque tenuitatem fuco obtegerent. Non est, quod locos Arabum medicorum congeram, ubi Indi laudantur. Tam multi in vulgatis Arabum operibus medicis prostant. Frequentissimum Indi medici nomen, apud Arabes obvium, est Charakae (شرك), cujus operis etiam hodie extare catalogus noster comprobabit. Abumansur p. 26. Chateki Indi (خاطك) allegat verba. Casiri I p. 426. quaedam affert de Katka, Indico Astrologo, quae huc transcribo: „Katka natione Indus, longe vetustissimus, Indorum omnium astrologorum facile princeps est habitus: cujus nulli vel aetatis, vel rerum notitia quum propter locorum distantiam tum propter obvia utriusque regni impedimenta ad nos pervenit. Hinc factum, ut Indorum scripta vix aliqua acceperimus. Enimvero tria illorum, et quidem notissima, systemata astrologica recensentur, videlicet Sindum Indum, Argebahrum atque Arkandum: (Bohlen Alt. Ind. II p. 281.) ex quibus unum duntaxat Sindum Indum ad nos olim perlatum est; — — quod autem a eorum scriptorum opera spectat, in manus nostras incidit liber musicus, Indica lingua Baipho (بيافر) Biyâphar. Vidyâphala Sansc. Bohlen Ind. I

195.) dictus, i. e. sapientiae fructus, musicae et
 armonicae artis elementa complectens; liber ethi-
 rum, Kalila et Dimna inscriptus (Panchatan-
 . Notices et extraits etc. Vol. IX. X.); liber
 tis logisticae (hanc algebram edidit cl. Rosen-
 b. et angl. Londini. 1831.) a Mohammede Ben
 sa Elkhwarezmita exornatus, qui ceteros omnes
 vitate methodi ac facilitate praestat, Indorumque
 praeclarissimis inventis ingenium et acumen osten-
 ; — — Haec Casirius. Ad quem locum notat
 lebrooke Algebra of the Hindus p. 70. „The Arabs,
 however, had other communications of portions of
 lian science, which the author of Tarikhul kukma
 sir. I. p. 426 — 28.) has in this place overloo-
 d: especially upon medicine, on which many trea-
 es, general and particular, were translated from the
 lian tongue. For instance a tract upon poisons
 Shanak (Sansc. Charaka?) of which an Arabic
 sion was made for the Khalif Almamun by his
 ceptor Abbas ben Said Johari. Also a treatise
 medicine and on materia medica in particular,
 ich bears the name of Shashurd, (Sansc. Sús-
 ia?) and numerous others. (Herbelot Ketab Al-
 num, Ketab Sendhashat, Ketab Alsokkar, Ketab
 shurd alhendi, Ketab Rai alhendi, Ketab Nouf-
 al alhendi, Ketab Alkakhir etc.)“

Quibus omnibus si paucas easque dissitas man-
 que de rebus Indorum medicis notitias, ex libel-
 periodicis Londinensibus et Calcuttensibus ple-
 que collectas, addideris ac cum iis composueris,
 ae historiarum medicinae scriptores recentiores
 rant, de medicina Indorum nos nihil fere scire
 te colliges. Inter illas, quas dico, notitias sunt:
 stigia vaccinationis in medicis Indorum scriptori-

bus (*Asiatic Journal*. VII. July. p. 27. Gostany oc-
cum est lymphæ variolæ vaccinae. Tikadars, in-
culatores. *Calcutta Transac.* V. Citatur opus Dha-
wantari, quod Sacteya Grantham appellatur.); —
spasmodica Indiae cholera ex auctoribus Indis (*Madras Courier*. 12 Jan. 1819. *As. Jour.* VIII. Sept.);
de medicina et chirurgia Indorum (*Asiat. Jour.* XI.
Sept. p. 241. et sqq. *Orient. Mag.* Febr. 182
unde Adelung in historia liter. linguae Sanscri-
p. 176. hausit, quae de his rebus profert;
D. A. Talboys, qui hunc librum anglice vertit,
historical sketch of Sanscrit literature, from
German of Adelung. Oxford. 1832.) multa se
didisse multaque correxisse gloriatur; quae quae
sint, quoniam librum nondum viderim, judicare
possum; — de cura elephantis (*As. research.*
p. 149.) — de plantis Indiae medicinalibus (*As.*
res. II. p. 345.), — Catalogus plantarum medici-
narium Indiae, adjectis earum nominibus Hindostanicis
et Sanscritis (*As. resear.* XI. p. 153 — 197.);
Heyne (tracts historical and statistical on India
Lond. 1814. 4.) p. 125. priorem partem medici-
oris ex lingua Telinga vertit, quod Sanscrita Ka-
pasthânam vocatur tironumque commendatissimum
est compendium. Tradit de re herbaria plantisque
radicibus medicinalibus, de ponderibus et com-
positione medicamentorum. — p. 148. alius operis parte
transtulit de diagnosi, victus ratione etc.

Ibn Abi Osaibia (obiit 668 Heg. 1269 Ch)
vero singulari capite (duodecimo) medicorum In-
dorum vitas est complexus. Quo quum nemo ac-
curatius inter Arabes de his fontibus tractaverit,
hujus capitis maximam partem e Codice Richiani
olim Bagdadensi, Musei Londinensis (Mines

cient III. p. 329.) exscripsisse et transtulisse,
 quis est, qui in hac documentorum et testimoniorum
 copia mihi non sit condonaturus?

الباب الثانى عشر

فى طبقات الاطبا الذين كانوا من الهند
 (١) كنكه الهندى حكيم بارع
 متقدمى حكما الهند واكابرهم وله نظر
 صناعة الطب وقوى الادوية وطبايع المولد
 وخواص الموجودات وكان من اعلم الناس به
 العالم وتركيب الافلاق وحركات النجوم
 ابو معشر جعفر بن محمد بن عمر البلخى
 فى كتاب الالوف ان كنكه هو المقدم فى
 النجوم عند جميع العلما من الهند فى سائر
 الدهر ولكن كنكه من الكتب كتاب النجم
 فى الاعمار كتاب اسرار المواليد كتاب القراء
 الكبير كتاب القرانات الصغير كتاب
 الطب وهو يجرى مجرى كناش كتاب
 الوهم كتاب فى احداث العالم والدور
 القرآن

(٢) صناعهه كان من علما الهند وفضلا
 الخبيرين بعلم الطب والنجوم وله من الكتب

باب الموالييد الكبير وكان من بعض صنجهل
 هندی جماعة في بلاد الهند ولهم تصانيف
 مروفة في صناعة الطب وفي غيرها من العلوم
 ال باکھر داهر جیہر۔ راحہ انکر اندی۔
 کہ زنکل جاری۔ کل ہولا اصحاب
 انیف وہم من حکما الهند واطبايہم ولہم
 حکام الموضوعۃ فی علم النجوم والہند
 متغل بمولفات ہولا فیما بینہم ویقتنون بها
 تناقلونہا وقد نقل كثير منها الى اللغة العربیة
 جدت الرازی ایضا قد نقل فی کتابہ الحاوی
 ی غیرہ من کتب جماعة من الهند مثل
 باب سیرک الهند وهذا الكتاب فسرہ عبد
 بن علی من الفارسی الى العربی لانه اولا
 مل من الہندی الى الفارسی وعن کتاب
 سرد وفيہ علامات الادوا ومعرفة علاجها وادويتها
 وعشر مقالات امر یحیی بن خالد بتفسیرہ
 کتاب یدان (Nidāna, diagnosis ندان Conj.)
 علامات اربعمايۃ وأربعة ادوا ومعرفتها بغير
 لچ وکتاب سندھیشان وتفسیرہ وکتاب
 ورة النجیح وکتاب فیما اختلفت فیہ الهند
 روم فی الحار والبارد وقوى الادوية وتفصیل
 منة وکتاب تفسیر اسماء العقار باسمها عشرة

وكتاب أسانكر الجامع وكتاب علاج
الجبالي للهند وكتاب مختصر في العقاقير
للهند وكتاب نوفسل فيه مائة داء ومائة دواء
وكتاب روسا الهندية في علاجات النساء وكتاب
السكر للهند وكتاب راي الهندي في اجناس
الحيات وسمومها وكتاب التوهم في الامراض
والعلاج لابى قبيل الهندي ❦

ومن المشهورين ايضا من اطبا الهند
(٣) شاناق وكانت له معالجات وتجار
كثيرة في صناعة الطب وتفنن في العلوم وفي
الحكمة وكان بارعا في علم النجوم حسن الكا
متقدما عند ملوك الهند ومن كلام etc. ومن
الكتب كتاب السموم خمس مقالات فسد
من اللسان الهندي الى اللسان الفارسي منك
الهندي وكان المتولى لنقله بالخط الفارسي
رجل يعرف بابى حاتم البلخي فسره ليحيى بن
خالد بن برمك ثم نقل للمامون على يد
العباس بن سعيد الجوهري مولاة وكان المتولى
قرانه على المامون كتاب البيطرة كتاب في علم
النجوم كتاب متنخل الجواهر والفه لبعض
ملوك زمانه وكان يقال لذلك الملك ابن قمانصر
الهندي ❦

(٤) جودر حكيم فاضل من حكما الهند
وعلمائهم متميز في أيامه وله نظر في الطب
وتصانيف في العلوم الحكمية وله من الكتب
كتاب المواليده وهو قد نقل الى العربى

(٥) منك الهندى كان عالما بصناعة
الطب حسن المعالجة اطيف التدبير فيلسوفا
من جملة المشار اليهم في علوم الهند متقنا
للغة الهند ولغة الفرس وهو الذى نقل كتاب
شاناك الهندى في السموم من اللغة الهندية
الى الفارسية وكان في أيام الرشيد هرون
وسافر من الهند الى العراق في أيامه واجتمع
به وداواه ووجدت في بعض الكتب ان منك
الهندى كان في جملة اسحق بن سليمان بن
على الهاشمى وكان ينقل من اللغة الهندية
الى اللغة الفارسية والعربية ونقلت من كتاب
اخبار الخلفاء

(٦) صلح (Cod. Oxon.) صالبح) بن بهله
الهندى متميز من علماء الهند وكان خبيراً
بالمعالجات التى لهم وله قوة وانذارات في
تقدمة المعرفة وكان بالعراق في أيام الرشيد
هرون . . . وقال جعفر بن يحيى ان طب
جبرييل طب رومى وصلح بن بهله الهند فى

العلم بطريقة أهل الهند في الطب مثله
جبرييل في العلم بمقالات الروم . . . وولى
مصر وفلسطين وتوفى بمصر وقبره بها

Versio.

Caput duodecimum.

De classibus medicorum Indorum.

Katka¹⁾ Indus, vir doctus atque eruditus inter
eteres Indiae philosophos ejusque praeclara ingenia,
scientiâ artis medicae viriumque medicamentorum
cognitione pollebat, naturae rerum peregrinarum et
proprietas patriarum scientissimus. Accensebatur
iris eruditissimis, qui de mundi forma situque re-
gionum motibusque siderum coelestium sunt meditati.
Dicit vero Abu Maashar Chaafer Ben Mohammed
Ben Omar Balchensis († 885.) in libro suo celeberrimo,
Katkam olim fuisse inter celebratissimos Indiae viros
doctos propter eximiam astrorum scientiam. Ex Katkae
operibus sunt: Liber Elnamûâr, de aetatum tempore. Liber
de Astrologiae genethliacae secretis. Liber Conjunctionum
major. Liber Conjunctionum minor. (Casir. I. p. 427.) Liber
de arte medica, Jachri Machri, Syntagma.

1) Abu Maashar (Vers. latin. Norimb. 1549.) Indicem auctorem cum Osaibia Kankam adpellat; recte Casiri et Colebrooke commendant Katka. Confusa vero sunt nomina disciplinae (Kuttaka, Algebra) et auctoris (Aryabhata), ut Arabes nomen disciplinae pro nomine auctoris habuerint. Cf. Bohlen Alt. Ind. II. p. 281.

Liber de opinione (Logica?). Liber de temporibus mundi et periodo conjunctionis siderum.

2) Sanchahal. Est inter viros Indiae doctos celeberrimus et peritissimus artis medicae astrorumque scientiae. Ex ejus operibus sunt: Liber de nativitatibus magnus. Est autem secundum nonnullos auctores Sanchahal Indus nomen collectivum in India plurium virorum, quorum in arte medica reliquisque literis exquisita erat doctrina v. c. Bâkhor, Dâhir, Chabher: Râha, Anker, Andi: Saka, Zenkal, Châri; hique omnes junctis studiis opera componebant, Indorum philosophis medicisque adnumerati, penes quos omnis astrorum erat scientia. India vero collegit, quae illi inter sese elaboraverant communi-que harum doctrinarum studio incensi erant elucubrati. Itaque multi Indorum libri in sermonem arabicum sunt translati atque equidem inveni, Razem in Continente aliisque operibus e multis libris Indicis multa vertisse v. c. e libro Indico Sairek;¹⁾ quem librum arabice interpretatus est Abdalla Ben Ali ex Persico sermone, in quem prius ex Indico erat translatus; dein ex libro²⁾ Susrud, in quo signa morborum eorumque curationes et remedia traduntur decem libris, quem Jehia Ben Châled commentariis illustravit; tum est liber Nidana de signis quadringentorum quatuor morborum iisque cognoscendis sine eorundem curationibus; porro liber Sindhisban ejusque commentarii; liber de ratione prosperi successus (de prognosi?); liber de quibus Indi Graecique

1) Non est, quod probem, solum Charakae librum hoc multo nomine intelligi, qui apud Arabes est omnium Indiae auctorum notissimus.

2) Susruta, medicus et liber Indus.

discrepant in definiendis qualitatibus calidis et siccis deque medicamentis annique tempestatibus; liber interpretationis medicaminum aromaticorum decem vocabulis synonymis; liber Asankara magna; liber de curandis mulieribus gravidis secundum Indos; liber Epitome de radicibus aromaticis secundum Indos; liber Nufasal, in quo de centum morbis centumque remediis agitur; liber Rusa Indica de sanandis mulieribus; liber de saccharo secundum Indos; liber Râi Indicus de generibus serpentum eorumque venenis; denique liber opinionum de morbis atque aegritudinibus Abi Cabili Indi.

Porro est inter medicos Indos celebres referendus:

3. Shânâk, penes quem magna in curandis morbis facultas summaque in arte medica erat experientia pariter atque in ceteris literarum disciplinis et in ipsa philosophia; pollebat etiam astrorum scientia, oratione facundus Indiaeque regibus dilectus. Ex ejus dictis sunt etc. (Omitto aliquot codicis versus). Ex ejus vero operibus sunt: Liber de venenis quinque libris comprehensus, quem ex Indico sermone in Persicum transtulit Manka Indus eratque praefectus interpretationi in linguam Persicam vir quidam cognitus nomine Abi Hâmmem Balchensis. Versio autem facta est in usum Jehiae Ben Châled Barmacidae, qui postea idem opus transtulit in usum Chalifae Almâmun auctoritate opeque Alabâs Ben Soaid Chauhari (gemmarii), ejus Veziri, qui apud Elmâmun lectionibus praeerat. Liber de medicina veterinaria. Liber de astrologia. Liber de gemmis eligendis, quem composuit alicui Indiae regum aetatis suae, cui nomen est Ibn Kemânes Indus.

4. Chudr. Vir doctus atque illustris inter Indos philosophos atque inter eruditos homines aevi sui excellens, praeclarus artis medicae scientia et philosophiae doctrinarum cognitione. Ex ejus operibus est liber de nativitatibus, cujus arabica versio extat.

5. Manka Indus, artis medicae peritus atque expertus curationum, eximius in vita instituenda philosophus; omnes in literis Indicis celebres viros superabat, linguae Indicae Persicaeque gnarus, illeque ipse est, qui Shânâki Indi de venenis librum e sermone Indico in Persicum vertit. Vixit autem aetate Reshidi Harun eodemque tempore iter fecit ex India in Iracam, ejusdem Chalifae sodalis, quem aegrotantem sanabat. Sed inveni apud auctores nonnullos, Mankam Indum vixisse in aula Isaaci Ben Solimân Ben Ali Hâshemitae atque ex lingua Indica in Persicam atque Arabicam libros transtulisse. Et haec quidem deprompsi ex libro historiarum Chalifarum.

6. Saleh Ben Bahla Indus, praestans inter Indos eruditos, in curandis morbis rationum, quas ibi sequuntur, peritissimus; singulari virtute et adhortatione scientiae tenebat principatum. Vixit autem aetate Reshidi Harun in Iracâ. — — Chaafar Ben Jehia, medicina, inquit, Gabrielis¹⁾ est medicina Graeca; sed Saleh Ben Bahla Indus in medicina Indorum sequitur rationem, sicut Gabriel Graecorum libros. — — Postea adivit Aegyptum et Palaestinam inque Aegypto mortem oppetiit ibique ejus est sepulchrum. —

1) Gabriel, Bachtishnae filius, Syrus, medicus eodem tempore celeberrimus. Abulph. Hist. dynast. p. 153. Bachtishnarum integram historiam alias concinnabo, quando iterum ad hanc periodum fuero delatus.

Haec fere sunt, quae Sanscritorum codicum catalogo de medicinae Indicae exteris fontibus praestanda esse duxi e schedarum mearum mole intra quinquennium hinc illinc haud sine iudicio delibatarum exscripta. Maximum codicum Sanscritorum numerum in scriniis bibliothecae societatis negotiorum Indiae Orientalis reposuit vir immortalis Colebrooke, cui postea codices Gaikawarenses, Tayloriani, Johnsoniani, Mackenzieanae collectionis aliquot, Leydeniani, alii, sunt additi. A docto quodam Pandita Colebrooke elenchum librorum manuscriptorum curavit concinnandum, in eadem cum codicibus ipsis charta Indica, flava, characteribus Sanscritis eademque forma transversa angustaque exaratum et secundum singulas disciplinas digestum, in quo codices nonnulli Colebrookeani desiderantur. Alter extat latine scriptus catalogus, a bibliothecae subpraefecto, optimo Mickelio, secundum locos dispositorum codicum confectus, vitiis innumerabilibus scripturae inquinatus, cujus sunt librorum numeri. Utrumque catalogum consului, qui nihil nisi operum titulos continent.

I. Codices Colebrookeani.

Codex I.

Cod. 61. Catal. major. Londin. Cod. 51. Catal. Colebr.

Character Dewanagari, foliis 154.

राजनिघंटु नरहरिकृत Râjanighantu Naraharikrita.

Lexicon eximium materiae medicae, a Narahari conditum. In ipso Codice auctor etiam Narahara et Nrihari nominatur, Cashmirensis. Opus in viginti tria capita divisum, quorum singulis medicamenta, de quibus est locuturus, ligata composita oratione leguntur praefixa. Omnes fere doctrinae,

uti mos est apud auctores Indos, summos versificatores, ne dicam poetas, versibus pertractantur, ut vix miremur, medicos quoque libros, paucis exceptis commentariis, numeris certis pedibusque deduci. Sermo est in hujus codicis initio de aquis locisque atque elementis; dein de plantis, de herbis scansilibus, de Gudûchi (Menispermoglabro), de fruticibus. Cap. VI. de parvis arbustis, de parpata (Gardenia latiflora). Cap. VII. de radicibus, foliis et fructibus esculentis. De oleribus (Sâka). Cap. VIII. de Sâlmali, (silk-cotton-tree Wils. Lex.), Bombace heptaphyllo. Cap. XVI. de oryza. Cap. XIX. de leonibus, muribus, piscibus, anseribus. Cap. XX. de morborum nominibus.

Codex II.

Cod. 85. Cat. Lond. Cod. 2. Coleb.

Charac. Dewan. fol. 231. Recentissimus, Colebrookei jussu transcriptus a Pandita.

Râjanighantu. Lexicon materiae medicae. Volumen primum, secundum literarum ordinem dispositum, literas A ad N usque amplectens. Vocabulum primum est Ankura, ramus. Arka, Asclepias gigantea. Et ipsa adjiciuntur synonyma, et animalia eorumque partes recensentur. Nâlikera, cocos sive nux Indica. Ultimum est Nepâlaninvas i. e. Ninvas Nepalicus, Melia Azedarach.

Codex III.

Cod. 113. Cat. Lond. Cod. 50. Cat. Coleb.

Charact. Dewanag. fol. 186.

चिकित्सस्थान चरक Chikitsasthâna Charaka.

Charakae liber de morbis curandis. fol. 10. de oleo Santalino aliisque oleis. De curanda bile flava

raktapitta). De splenis induratione (gulma). de plethora sanguinis ejusque profluviis. De stranguria (prameha). De phthisi pulmonali (Rajayakshman). De vomitu (Chhardi). f. 179. de morbo pudendi mulieris (Yonivyâpad); ubi de corrupto semine fluxuque menstruo disserit. — Atrejas venerabilis (Bhavân) passim laudatur in hac parte Charakae operum.

Codex IV.

Cod. 180. Cat. Lond. Cod 29. Cat. Col.

Char. Dewanag. fol. 218.

सिद्धियोग धन्वंतरी

Siddhiyoga, auctore Dhanvantari.

Dhanvantari opus de morbis curandis. Praefatur de iis, quae medico bono sunt necessaria; amore, non lucri cupiditate medicinae studium esse amplectendum artemque medicam eadem ex causa exerceendam. In capita opus est distinctum, quibus singulorum morborum signa, causae, curationes, remedium compositiones absolvuntur, v. c. cap. I. de signis febrium (jvarânâm lakschanam); de febrium causis (jvaranidâna); de vâtapitta kaphakopalakshmanam (de signis vata, arthritidis - pitta, bilis - kapha, pituitae - kopa, irae. Qualis demum hic est morbus?); de signis curaque febris arthriticae (vâtajvaranidânachikitsa); de cura febris biliosae (pitajvarachikitsa); de haemorrhoeide, diabete, diarrhoea, stranguria; de morbis narium, faucium, aurium etc. fol. 218. de cura menstrui morbi mulierum (strînân somarogopakramas). Magna est inter composita remedia copia oleorum, unguentorum, butyrorum.

Codex V.

Cod. 193. Cat. Lond. Cod. 22. Cat. Col. Antiquus, optimae notae.
Char. Devan. fol. 118.

माधवनिदानटीका आतंकदर्पणा

Mâdhava Nidâna Tikâ Atankadarpana.

Madhavae Commentarius in speculum morborum. Opus, in quod hic est commentarius, âtankadarpana etiamnunc extat. Charaka saepius citatur. f. 72. de ambustis; de hydrope. Ultimum de medulla (meda).

Codex VI.

Cod. 240. Cat. Lond. Recentissimus, a duabus manibus scriptus
anno 1856 aerae Indicae ¹⁾ (Saka).

Charact. Dewan.

1. Atanka darpana. Speculum morborum.
fol. 133.
2. रुग्निनिश्चय Rugvinischaya; de morbis cognoscendis, auctore Madhava. fol. 52.

Eodem modo morbos disposuisse videntur medici Indici, quum ultima secundi operis capita de morbis tradant mulierum, id quod in Cod. IV. jam factum vidimus.

Codex VII.

Cod. 252. Cat. Lond. Cod. 7. Cat. Col. Optimae notae.

Char. Dewan. fol. 480.

चरकसंहिता Charakasanhitâ.

Opus Charakae integrum. Initio totius operis ad deos precatur Brahmam, Indram, Asvinas, Dhan-

1) Aera Indica Saka sive Salivahana incipit ab anno 78 post Chr. — Aera Indica Samvat sive Vicramadityae incipit ab anno 57 ante Chr.

antiarum, alios et de artis medicae difficultate et
 dignitate loquitur, quam operis partem Indriyasthâ-
 nam appellatam invenies. Sequitur Sutrasthâna, quae
 de semiotice et therapia universe tractat. Ultima
 operis pars est Chikitsasthâna, de therapia speciali,
 (f. Cod. III.) cujus ultima quattuor capita de ge-
 neratione sunt. Atreyam saepius laudat auctorem.

Codex VIII.

Cod. 260. Cat. Lond. Cod. 54. Cat. Col.

Char. Devan. fol. 104.

निदानप्रदीप नागनाथ

Nidâna Pradîpa. Nâganâtha.

Fax diagnoseos, auctore Nâganâtha. Laudantur
 Charaka et Susruta. Opus est de morbis cogno-
 scendis. — De febribus, febribus inaequalibus, de
 statu morbo trium humorum, de vermibus, de
 morbis mulierum, de veneno canis rabiosi.

Codex IX.

Cod. 298. Cat. Lond. Cod. 13. Cat. Col. male exaratus.

Char. Devan. fol. 171.

योगसंग्रह जगन्नाथ

Yoga Sangraha Jagannâtha.

De morbis curandis, auctore Jagannâtha. Ex-
 ordium facit de virtutibus et facultatibus, quae me-
 dico sunt necessariae. De febribus; qui febricitant,
 cedentes cibum assumunto; urinae mittendae alvique
 excretioni diligenter studetor; ne balneis utantur. —
 De colica (sûla); de haemorrhoidae etc. Curae
 cunctiuscujusque horum reliquorumque morborum plu-
 rimae medicamentorum additae leguntur composi-
 tiones.

Codex X.

Cod. 326. Cat. Lond. Cod. 57. Cat. Col. chartâ Anglicâ Colebrookei jussu exaratus, recentissimus.

Char. Bengalico, fol. 171.

सारकौमुदी Sârakaumudî.

Epitome de morbis curandis. — Sanitas omnium virtutum est mater, omnium vitiorum morbus. — De corporis fabrica. — De morborum signis colligendis et dignoscendis; de lingua nasoque explorandis; de uroscopia. — de praesagitione (parabhâshâ). — De doloribus colicis (sûla). — de tussis (kâsa). — Versus finem de venenis eorumque antidotis loquitur v. c. de felle piscium sicco compositum cum succo arboris nimbae (Mel. Azed.), optimo antidoto. Auctor ignotus.

Codex XI.

Cod. 341. Cat. Lond. Cod. 43. Cat. Col. script. anno 1838 Sakchar. Devan. fol. 53.

भावप्रकाश हरितक्यदि द्रव्यगुण

Bhâvaprakâsa Harîtakyadi Dravyaguna.

De nominibus et viribus myrobalanorum (haritaki) aliorumque medicamentorum. Est pars operis Bhâvaprakâsae. — De myrobalanis — cannabi — floribus edulibus — oryza farinaque tostis — herbis inebriantibus (narcoticis) — decoctione succi arboris madukae (Bassiae latifoliae). —

Codex XII.

Cod. 382. L. Cod. 46. C.

Char. Devan. fol. 215.

Bhâvaprakâsa. Purva kandâ (Volumen primum). De universa medicina hoc opus tractare videtur. Medicinae Indicae mythicam partem ini-

io hujus operis delineatam ita fere legi: Ipse Brah-
nâ, mundi universi creator, primus canones medi-
cinae consignavit literis — Brahmâsiddhântam, quod
opus centum millia (laksha) versuum distichorum
(Slokas) amplexabatur. Deinde erudit in arte me-
dica Prajâpatim Daksham (Bohl. Alt Ind. I. p. 260.),
qui artem secum communicatam docuit Solis duos
filios, Asvinau, (Bohl. I. p. 239.) a quibus liber
(Sanhitâ) medicus est compositus. Horum autem
fratrum, qui deorum Indiae Paeanes sive medici ha-
bentur, praeclara sunt multa facinora v. c. Svayam-
bhuvae caput a Bhairava diffissum iterum composi-
tum sanant itaque sacrificiorum participes sunt fac-
ti; — Indrae luxatum humerum reponunt; — in
oroeliis Devarum Asurarumque (Bohl. I. p. 261.)
deos invulnerabiles faciunt; — Chandram, lunae de-
um, e lapsu ex luna (Soma) claudicantem sanant;
— Solis dentem senio debilem ejusque filii, Bhagae,
oculos coecos Lunaeque phthisin curant; — Bhâr-
avae, Veneris planetae dei, propter senectutem im-
potentis et libidinosi Venerem remediis stimulant
tumque juvenili imbuunt libidine. — Propter tot
tantaque facinora ab ipso Indra ceterisque diis sum-
mis gemini hi fratres dignantur honoribus atque
Ayurvedam sive vitae scientiam Indrae tradunt, qui
postea Ayurvedam docet Atreyam aliosque viros sanctos
(Munis). Et ita quidem Atreya magister Indras eva-
dit. Terrarum orbem pestilentiali morbo vexatum
oppressumque quum olim vidisset Atreyas, secum diu
reputavit misericordia motus, quomodo tam saevo
malo opem ferre posset et librum Ayurvedae postea-
quam legit, Indralokam sive Indrae coelum petiit,
quem concelebratum a Rishis iisque stipatum vide-
bat. Accessit ad Indram instanterque est precatus,

ut pesti finem faceret ipsique Ayurvedam exponeret. Promissis Indras stetit et Atreyae Ayurvedam cum Angis (Bohl. II. p. 189.) praelegit et commentatus est. Quo facto Atreyas in terram rediit et ipse medicam concinnavit Sanhitâm, suo nomine insignitam. Scholas vero Atreyae medicas frequentarunt Agnivesa, Bheda (Bhela. Wils. et Cod. 782 Lond. Cat.), Jatukarna, Parasara, Kshîrapâni, Hârîta, qui ad unum omnes tantras (formulas, libros) componebant, eorumque tantris auditis laetus plaudebat Atreyas. Illorum etiam est Muni Bharadvâjâ. — Hos excipit Charaka, qui vivebat, quum Vishnus esset in Matsyâvatâra i. e. piscis formam assumeret (Bohl. I. p. 240.). Sesha (Bohl. I. p. 204.) ipse, Muni cujusdam filius natus, in orbe terrarum Charakae nomen in se recepit. Qui ubi omnes multorum virorum sanctorum, qui ab Atreya fuerant instituti, Tantras collegit, opus suum inde condidit medicum. — Dhanvantari Sâkârâ i. e. adparitio. — Terram morbo fatigatam quum videret, Indras Dhanvantarium in eam descendere jussit: Esto tu rex et dominus urbis Kâsî (Benares). Vivebat vero Dhanvantari in hac urbe in domo Latobahuchae ejusque nomen in terra erat Divodâsa. Brahmae voluntate Kâsî imperium tenebat. Et Dhanvantari Sanhitâm scripsit medicam artisque addiscendae cupidos docuit. — Porro Susrutas, filius regis Visvamithrae, a patre cum centum filiis aliorum virorum sanctorum Kâsî ad Dhanvantarium est missus. Quem quum in silvarum solitudine invenissent, rogarunt, ut Ayurvedam ipsos doceret. Quibus precibus satisfecit. Hanc igitur scientiam edocti domum redierunt ac Susruta primus Tantram elaboravit, et ipsam Susrutam (i. e. bene auditam) appellatam, quia omnibus placebat. —

in historiam medicinae Indicae antiquissimae scriptorumque medicorum celebriorum breviter expositam quamque ex Indicis haustam fontibus. —

Ut ad ipsum codicem XII, ex quo haec delavi, revertar, Dhanvantari Susrutam erudiens loquar de discrimine trium Svaruparum i. e. formarum naturae, de rerum qualitatibus, de proprietatibus elementorum, creatione, generatione, graviditate ejusque signis (Cf. Raghuvans. III, 2. ubi e Vâgbhatta medico graviditatis signa enumerantur), de victus ratione secundum anni tempestates, carnibus, oleis, etc.

Auctor Bhâvaprakâsae, uti assolet, in umbilico codicis nominatur Bhâvamisra.

Codex XIII.

Cod. 435. L. Cod. 15. C. sub finem mutilus.

Char. Devan. fol. 170.

चक्रदत्त Chakradatta.

Opus de morbis curandis, auctore Chakradatta. Initium sermonis facit de tribus qualitatibus (gustas); — dein capita sequuntur de febribus, vermis, vomitu etc.

Codex XIV.

Cod. 525. L. Cod. 33. C. script. anno 1673 Samvat s. aerae Ind. Vikramadit.

Char. Devan. fol. 99.

माधवनिदानटीका मधुकोषे

Mâdhavanidâna Tika Madhukoshe.

Mâdhavanidâna sive Vishanidâna, Commentarius in thesaurum dulcedinum. — Est commentarius Mâdhavae in librum therapeuticum. Citantur aliquoties Charaka et Susruta. Capita insunt de angina,

elephantiasi (Slipada), de inflammatione et tumore
vulnerum, de vulneribus, de ossium fractorum con-
junctione, in quo capite Bhāluki laudatur, de fistu-
lis, de morbis oculorum, capitis, mulierum, infan-
tim etc.

Codex XV.

Cod. 557. L. Cod. 53. C.

Char. Dev. fol. 148.

रसरत्न समुच्चय

Rasaratna Samuchchaya.

Opus de metallis et mineris, Collectio, viginti
septem capitibus, in quo de Maharasis, Uparasis,
Borace, gemmis et venenis traditur.

Codex XVI.

Cod. 579. L. Cod. 41. C.

Char. Dev. fol. 63.

वैद्यरत्न विद्यापतिभट्ट

Vaidyaratna, Medicinae margarita, Vidyâpati-
bhatta auctore.

De morbis curandis v. c. de febre, de singultu
ejusque cura, remediorum compositionibus additis,
de morbis oculorum, aurium etc.

Codex XVII.

Cod. 605. L. Cod. 23. C. script. ann. 1777 Samv.

Char. Dev. fol. 107.

सूत्रस्थान शुश्रुत

Sâtrasthâna, Susruta auctore.

De rebus medicinalibus in universum. Sâtra-
sthâna est pars prima totius Susrutae operis. Nar-

tur initio Ayurvedae origo Susrutaeque apud Dhan-
tarium, Kâsî regem, institutio. Sequuntur capita
sanguine, pulsibus, hirudinibus etc.

Codex XVIII.

Cod. 609. L. Cod. 45. C. script. ann. 1850 Sak.

Char. Devan.

मञ्जनिदान अग्निवेश

1. Manjanidâna, auctore Agniveśa.

Aphorismi, triginta quatuor versibus compre-
hensi, de morbis nonnullis.

2. वैद्यजीवन लोलिमरारा. scriptum est hoc opus
ann. 1715 Sam.

Vaidyajîvana, Vita medici, auctore Lolimmarâja.

Aphorismi medici argumenti quinquaginta sex
versus complectentes.

Colebrookeus verborum plurimorum interpreta-
tiones Anglicas superscripsit huic codici itaque in
medicis Indorum libris legendis in hoc codice po-
tuisse videtur vir immortalis tirocinia.

Codex XIX.

Cod. 619 L. Cod. 1. C. Recentissimus, chartâ Anglicâ script.
ann. 1728 Sam.

Char. Bengal. fol. 259.

सुखबोध वैद्यराज

Sukhabodha, Sangraha, auctore Vaidyarâja.

Index (Sâchipatra), tredecim constans foliis, ad
alцем est adjectus, unde patet de universa hoc
opus esse medicina: v. c. de virtutibus medici, ge-
neratione, signis mortis et somni, de signis morbo-
rum, qui curari et qui curari non possunt; de er-
roribus medici, de venenis, antidotis, de vermibus
multisque aliis morbis, additis remediorum formulis.

C o d e x X X.

Cod. 641. L. Cod. 11. C.

Char. Beng. fol. 241.

चक्रदत्तटीका शिवदाससेन

**Commentarius in Sangraham Chakradattae, auctor
Sivadasasena. Cf. Cod. XIII.**

C o d e x X X I.

Cod. 647. L. Cod. 31. C.

Char. Dev. fol. 59.

रसेन्द्रचिंतामणि

Rasendra Chintamani.

Opus therapeuticum, in quo de morbis mulierum infantiumque inter alia argumenta traditur.

C o d e x X X I I.

Cod. 678. L. Cod. 20. C.

Char. Dev. script. anno 1731 Sam.

1. रसमञ्जरी शालिनाथ

Rasamanjarî auctore Sâlinâtha.

Opusculum, quod^r septem foliis continetur, therapeuticum. Exordium fit a capillis tingendis.

2. गुणरत्नमालाकोष मिश्रभावा

Gunaratnamâlâkosha, auctore Misrabhâva.

fol. 130.

Lexicon materiae medicae. De oleis, unguentis, conservis, lacte, sero lactis etc. Cf. Cod. XII

C o d e x X X I I I.

Cod. 687. L. Cod. 39. C. bonae notae.

Char. Dev. fol. 59.

मगधपरिभाषा Magadhaparibhâshâ.

De morbis curandis.

C o d e x X X I V.

Cod. 727. L. Cod. 3. Col.

Char. Dev. a fol. 233 — 520.

Râjanighanta. Volumen secundum. Cf. Cod. II.

Auctor est Narâyana Dâsa (नारायण दास).

C o d e x X X V.

Cod. 742. L. Cod. 16. C. script. anno 1655 Sam. fol. 60.

Charaka Sanhitâ. Postrema Charakae operis de medicina pars. Cf. Cod. VII.

C o d e x X X V I.

Cod. 782. L. Cod. 8. C.

Char. Bengal. fol. 297.

रत्नावली Ratnâvali. Linea margaritarum. Vaidya Sastra (वैद्यशास्त्र). Liber medicus. De morbis cognoscendis et curandis. De origine Ayurvedae initio hujus codicis eadem fere narrantur, quae e codice XII Melibavi. De sitis causis, de siti sedanda, de causis animi deliquiorum, de ebrietate, digestionem etc. Index capitum codici est adjectus.

C o d e x X X V I I.

Cod. 791. L. Cod. 6. C.

Char. Bengal. fol. 241.

मुग्धबोध माधव

Mugdhabodha, auctore Mâdhava.

Codici haec sunt subscripta: Ita in libro Mugdhabodha a Mâdhava, poetarum regi (kavirâja), cura febrium aliorumque morborum est absoluta. — Auctor ipse asserit, se Vagbhatae, Susruta, aliorum libros medicos perlustrasse, optima quaeque sive medullam expressisse, omisisse, quae factu difficilia neque in aliis regionibus inveniantur.

Codex XXVIII.

Cod. 829. L. Cod. 32. C.

Char. Devan.

1. योगचंद्रिका लक्ष्मण

Yogachandrikâ, auctore Lakshmana.

Opus complectitur folia 67, exaratum anno 1733 Samv. Auctores allegantur Harîta et Parâsara. De morbis curandis, v. c. de tabe ejusque remediis, de pneumonia, de singultu, de vulneribus etc.

2. रसरत्न समुच्चय **Rasaratna samuchchaya.**

Collectio medicamentorum, viginti septem capitibus composita, fol. 112. exarat. anno 1756 Samv. Cf. Cod XV.

Codex XXIX.

Cod. 838. L. Cod. 45. C.

Char. Devan. fol. 77. script ann. 1854. Sak.

वैद्यविनोद गोस्वामि शिवानन्दभट्ट

Vaidyavinoda. Delectatio medica.

De morbis cognoscendis et curandis. Incipit a pulsu (nâdi) explorando. Ad calcem primi et secundi capitis opus vocatur Vaidyaratna. Auctor est Gosvâmi Sivânandabhatta.

Codex XXX.

Cod. 885. L. Cod. 4. C.

Char. Bengal. fol. 231.

गूढबोधक हेरम्बसेन

Gûdabodhaka Sangraha, auctore Herambasena.

Medicina initio codicis laudatur. Dein de morbis dignoscendis; de aquae, remedii nobilissimi, praestantia; de febribus quotidianis earumque remediis; de morbis infantium etc. Ultimo de Aphrodisiacis.

C o d e x X X X I.

Cod. 962. L. Cod. 30. C.

मदनविनोद Madanavinoda. Charac. Devanag.
fol. 111.

Lexicon materiae medicae, auctore Madana. —
vocabulary of Materia medica.

पाकाध्याय पाकावली Pākādhyāya sive Pākāvalī.
Char. Dev. f. 30.

Series formularum medicarum cum versione in
linguam Hindi. — A Receipt book with a transla-
tion into Hindi.

3. रामविनोद Rāmavinoda.

Liber, sermone Hindi compositus, de medicina,
comparatus anno 1720 Samvat char. Devan. fol. 179.
Continet formulae medicae versibus Sanscritis compositae
cum Tika, commentario, lingua Hindi addito. —
A medical treatise in Hindi. Tertiū hujus operis,
quod e lingua Maghada¹⁾ i. e. Sanscrita in linguam
Hindī translātum esse dicitur, folio 178 index me-
dicorum Indorum librorumque legitur medicinalium:
Sūtreya, Charaka, Hārīta, Yogachintāmani, Vrinda,
Cāgghatta, Susruta, Kshārapāni, Anandamālā, San-
tibhāta Kalikā, Rāja Mārtanda, Rasachintāmani, Yo-
gasataka, Vindusara (guttarum medulla), Manorāma
(recreatio cordis), Sarangadhara, Kalajnānam (cogni-
tio temporis), Vaidyavinoda, Vaidyasarvasva (univer-
sum peculium medicinae), Vaidyavalabha (amicus me-
dicinae), Vaidyamanotsava (gaudium cordis sive inti-
mum medicinae), Vaidyasanjivana (vita medica),
Vaidyakasārauddhāra (enucleatio medullae medicinae),

1) Maghada etiam Indiae septentrionalis pars aliqua vocatur,
ubi Buddha natus est.

Sârasangraha (epitome medullae), Bhâvaprakâsa, Chikitsâmritasâgara (oceanus nectaris sanationis), Chikitsârûnava (oceanus medendi), Kshemakarahala (aratum medendi), Rasamanji (Rasarum caulis), Rasaratnâkara (fodina gemmarum), Tadarânam, Madhavi Damodara, Madhavanidana, Vangasena, Chikitsâratnabushana (mundus gemmarum medendi), Vasishta

C o d e x X X X I I.

Cod. 989. L. Cod. 56. C.

Char. Devan. fol. 48.

पाकविलास Pâkavilâsa.

Formulae culinariae. — A collection of receipts for cookery put into verse in various Indian dialects.

C o d e x X X X I I I.

Cod. 1011. L. Cod. 25. C.

Char. Bengal. fol. 185.

Mâdhava Nidana Tika, Commentarius in Mâdhava Nidana sive Madhukosha (dulciolorum thesaurus) vyâkhyâ, auctore Vijayarakshita — विजयरक्षित
Trium foliorum index superadditus. Mâdhavae opus de morbis tractat curandis. Fol. 70. de lipothymia somno, lassitudine etc. Cf. Cod. XIV.

C o d e x X X X I V.

Cod. 1041. L. Cod. 26. C. optimae notae, cum notis marginalibus

Char. Devan.

1. Ashtângahridaya — अष्टाङ्गहृदय — Sanhitâ, Vâgbhatta वाग्भट — virachita sive kriti i. e. auctore. Constat fol. 82. Uttarasthâna, pars ultima (or Vamana kalpa vyâkhyâ). Primum verbum facit de vomitu laudatque Atreyam aliosque Rishis

cundum de purgationibus alvi iisque rebus, quae purgando accidere solent; etc. Caput ultimum de elixire vitae.

2. उदरक्रिच्छ्रोपशान्ति Udarakrichchhropasânti, cura ventris dolorum. Constat foliis 39, scripto anno 1686 Samv. In hoc opusculo Susrutae Ayurda citatur.

C o d e x X X X V.

Cod. 1049. L. Cod. 44. C. antiquus.

Char. Devan.

1. Chakradatta auctore रामचन्द्र — Râmachandra. De febre arthritica, biliosa etc. Ad calcem de eis, quae adversus podagram adhibentur. Constat fol. 70.

2. षट् ऋतुचर्या Shat Ritucharyyâ, de observandis iis omnibus, quae sex anni tempestatibus — (anaquaeque enim anni tempestas duobus mensibus instituitur) — fieri debent, auctore सुन्दरदेव Sunaradeva. Liber diaeteticus, in quo etiam de coloramentis fit sermo. Constat fol. 50. Est pars maius operis भूपालवल्लभ — Bhûpâlavallabha (amici mundi regis).

C o d e x X X X V I.

Cod. 1103. L. Cod. 49. C.

Char. Devan.

1. Vaidyajivana, वैद्यजीवन vita medici, auctore लोलिम्बरâजा — Lolimbarâja. Auctor Lolimba et Lolimbarâja nominatur. Constat fol. 25. Sunt pancha vilâsas i. e. quinque disputationes. De febribus earumque cura, de morbis cordis, colli etc.

2. Vaidyaratna Tîkâ. Fol. 77. script. ann. 1853 Sak. Commentarius in librum Vaidyaratna in quo legitur inter alia de Sannipata i. e. stat morbo trium humorum, de febribus, de tumor testiculorum etc. Folio 75. Vaidyaratnae auctor appellatur Gosvâmi Sivânandabhatta. Cf. Cod. XXIX.

Codex XXXVII.

Cod. 1126. L. Cod. 28. C.
Char. Bengal. fol. 223.

श्रीचक्रपाणिदत्तकृता सुश्रुतग्रन्थस्य
सौत्राध्यायटीका भानुमतीनाम्नी

Srîchakrapânidatta kritâ Susrutagranthasya
Sautrâdhyâya Tîkâ Bhânumatî Nâmni.

Commentarius splendidus in Susrutae opera partem, Sutrasthânam, auctore Chakrapânidatta.

Codex XXXVIII.

Cod. 1128. L. Cod. 12. C.
Char. Bengal. fol. 227.

सिद्धियोगार्णव Siddhiyogârnavâ.

Oceanus Yogae perfectae, auctore Rajîvalochana (oculis loto similibus) Dhanvantari. Opus Aesculapii Indorum, Dhanvantari. Primum Gurus invocat deos. Dein de sensibus eorumque hebetudine tradit morborum naturam cognosci inspectando, tangendo et interrogando; inspicere faciem, urinam, linguam tangi pulsum, de quo explorando multas exponit regulas; postea de morbis loquitur eorumque remediis. Ultimo capite Rasas persequitur.

Codex XXXIX.

Cod. 1142. L. Cod. 19. C.
Char. Dev. fol. 156. script. ann. 1862. Sak.

Sanhitâ medica, auctore शार्ङ्गधर — Sârnga

para. Opus duobus libris constat. De tempore
hibendis medicamentis opportuno; caput secundum
t de pulsum exploratione; de prognosi; de no-
inibus medicaminum; de victu ac potu; de super-
liis cohole colorandis; de potulentis spirituosus
c. âsava (Rum); de liquore uvarum; de pulte (vata)
aranda; de pulveribus aromaticis; de numero mor-
orum. Liber secundus de pilulis, radicibus, oleis,
edicamentis sudatoriis, emeticis, purgantibus etc.

Codex XL.

Cod. 1156. L. Cod. 52. C.

Char. Dev. fol. 81.

मदनपालनिघंट Madanapâla Nighanta.

On drugs. A vocabulary of Materia medica
c. by Madanapâla or rather by Gunakara. — Lexi-
on materiae medicae e tribus naturae regnis con-
structum, in quo de elephante, equo, camelo, urso,
rinocerote, tigre, leopardo, lupo, cane, sue, ove,
uprea, antilope versicolore, avibus etc. Colebrookei
anus passim in ora codicis deprehenditur.

Codex XLI.

Cod. 1195. L. Cod. 40. C.

Char. Dev. fol. 61.

पथ्यापथ्यविबोधक Pathyâpathyavibodhaka.

Rerum salubrium atque insalubrium expositio.
iber diaeteticus. De herbis, frumento, radicibus,
abis coctis, metallis, carnibus. Auctor कैयदेव —
aiyadeva.

Codex XLII.

Cod. 1202. L. Cod. 24. C. non per transversum scriptus.

Char. Dev. fol. 106.

अग्निवेशतंत्र Agnivesa Tantra.

Agnivesae liber de medicina. Primo loco dis-

serit de causis morborum verbaque Atreyae ineunte quoque capite plerumque affert; — de causis morborum splenis; de signis morborum vesicae; de lepra; de gravidarum mulierum morbis; de urinae animalium virtute medicinali. Index capitum codicis adjunctus est: 1) svaranidana — de causis febrium 2) raktapittanidana — de causis bilis flavae. 3) gulmanidana — de causis splenis. 4) pramehanidana — de causis difficultatis urinae. 5) kushtanidana — de causis leprae. 6) soshanidana — de causis phthiseos pulmonalis. 7) unmâdanid. — de caus. maniae 8) apasmaranid. — de caus. epilepsiae etc. De morte repentina. Caput ultimum est de longaevitate (dirghajivitiya adhyâya).

Codex XLIII.

Cod. 1214. L. Cod. 42. C.

Char. Devan. fol. 89.

संग्रहतरंगिणी Sangrahataranginî.

Sara Sangraha Tarangini, Epitome medullarum, hoc opus quoque vocatur isagogicum in medicinam, viginti tribus capitibus comprehensum. De qualitatibus pravi medici; de aetatibus; de locis; de virtutibus metallorum, frumenti, uvarum etc; de morbis foetus etc. Auctor est शामपंतविद्वांसः Śâmapanta Vidvânsa.

Codex XLIV.

Cod. 1240. L. Cod. 9. C.

Char. Bengal. fol. 232.

चिकित्सादर्पण Chikitsâdarpana.

Speculum medendi. Ex Suchipatra sive Indice adjecto haec excerpti: 1) jihvâpariksha — de lingua exploranda 2) mûtrapar. de urina inspectanda. 3) ne

apar. de oculis observandis; — de purgandis humoribus, de lipothymia eaque curanda. Versus finem de metallis, mineris v. c. talaka i. e. auripigmento, et aliis, unguentis etc. tractatur.

Codex XLV.

Cod. 1271. L. Cod. 38. C. Char. Devan. fol. 55. script. ann. 1861 Sak.

धन्वन्तरीनिघंटु Dhanvantarinighantu.

Lexicon medicamentorum eorumque virtutum (et usus), auctore Dhanvantari; de lacerta (musali); folio 26. de saccharo (ikshu): est dulce, grave, frigidum, sternutamentum, lene, roborans; rheumatismum abigit; sed vermes gignit.

Codex XLVI.

Cod. 1302. L. Cod. 55. C. Char. Dev. fol. 254.

Chikitsa Sâra Sangraha. Prathamakrida (Volumen primum). Epitome medullae medicandae. — De significato vocabuli nidana (causa); de morbis cognoscendis et curandis, additis formulae unguentorum, oleorum, aliarum compositionum. Auctor वगसेन — Vangasena.

Codex XLVII.

Cod. 1315. L. Cod. 18. C. Char. Dev. fol. 187.

वृहद्योगतर्गिणी Vrihadyogatarangini. Volumen primum.

Tarangini, undae, sunt capitum loco, unde operi omen fluxit. — Qui hominem ex oceano limoso torbi traxit, quam honesto officio is satisfecit et quanto dignus est honore! Peccata, quae in anterioribus vitae formis commissa sunt, morbis abluntur. Laudantur Harita et Vagbhatta. Unda prima: de corporis fabrica ejusque cognitione. Unda se-

cunda: de conceptione et menstruis; quibus ex causis foetus crescat; quibus ex causis gemini procreentur; de causis abortus. — Deinde de alimentis et materia medica tradit. — De lacte, sero lactis, oleo, butyro, butyro liquato, de oleo sesamino, lineo, sinapeos, castorino, ricini, carthami, de oleo Mango; de sacchari generibus; de fructibus, uvis, Mango; de camphora, moscho, ligno santalino (raktachandana, santalo rubro — svetachandana, santalo albo), agallocho, croco; de octo metallis, auro (svarna), de auro purgando, argento (tara), cupro (tamra), aere (ritica), ferro (loha), stanno (naga), plumbo (vanga), aere campanario (ghosha) etc. — Tum de febribus aliisque morbis. Colebrooke orae codicis medicamentorum plurimorum nomina Anglica adscripsit.

Codex XLVIII.

Cod. 1304. L. Cod. 35. C. Char. Dev. a fol. 188. usque ad fol. 374.

Yogataranginī. Dvitiyajilda, Volumen secundum.

De siti ejusque causis et cura secundum diversos humores; de animi deliquio eoque sanando; de venenis et carminibus (mantras) iis adversantibus, de veneno anguium, canis rabidi etc. Ultimo loco de morbis mulierum. Index morborum, de quibus tractavit, codici finem facit, quem integrum hic transcribam:

- 1) ज्वर. 2) अतिसार. 3) ग्रहणि. 4) अजीर्ण. 5) कृमि.
- 6) पाण्डु. 7) कामला. 8) रक्तपित्त. 9) राजयक्ष्मा. 10) कास.
- 11) हिक्का. 12) प्रवास. 13) स्वरभेद. 14) अरोचक.
- 15) हृदि. 16) तृष्णा. 17) मूर्छा. 18) पानात्यय. 19) दाह.
- 20) उन्माद. 21) अपस्मार. 22) वातव्याधि. 23) वातरक्त.

- 24) ऊरुस्तम्भ. 25) आमवात. 26) शूल. 27) उदावर्त.
 28) गुल्म. 29) हृद्दोग. 30) उरोग्रह. 31) मूत्रकृच्छ्र. 32) मूत्राघात.
 33) अश्रमरि. 34) प्रमेह. 35) मेद. 36) उदर. 37) शोथ.
 38) वृद्धि. 39) गडमाला. 40) श्लोषद. 41) विद्रुधी. 42) ब्रण.
 43) भगन्दर. 44) उपदंश. 45) शूलकदोष. 46) कुष्ठ. 47) शीतपित्त.
 48) अमृषित्त. 49) विसर्प. 50) विस्फोट. 51) स्रायुक.
 52) मसूरिका. 53) क्षुद्ररोग. 54) मुखरोग. 55) कर्णरोग.
 56) नासारोग. 57) शिरोरोग. 58) नेत्ररोग. 59) स्त्रीरोग.
 60) बालरोग. 61) विषरोग. 62) वाङ्मोक्षरोग.

1) Jvara. febris. 2) Atisâra. diarrhoea. 3) Gra-
 ani. dysenteria. 4) Ajîrna. dyspepsia. 5) Krimi.
 ermes. 6) Pându. pallor. icterus. 7) Kâmalâ. icte-
 us. 8) Raktapitta. bilis flava. 9) Râjayakshmâ.
 hthisis pulmonalis. 10) Kâsa. tussis. 11) Hikkâ.
 ngultus. 12) Svâsa. Suspiritus. 13) Svarabheda. soni-
 ve loquela? 14) Arochaka. ciborum
 ablata appetentia. 15) Chhardi. vomitus. 16) Trishnâ.
 tis. 17) Mûrchhâ. lipothymia. 18) Pânâtyaya. sitis
 ueta? 19) Dâha. ambustio. 20) Unmâda. mania.
 21) Apasmâra. epilepsia. 22) Vâtavyâdhi. morbus
 neumaticus. 23) Vâtarakta. arthritis phlegmonodes.
 24) Urustambha. stupor pedum, paralysis. (stupidity
 of the legs, want of feeling. Wilson.) 25) Ama-
 âta. affectio intestinorum rheumatica. (âma, affec-
 ion of the bowels, disease.) 26) Sûla. Colica? (sharp
 ain in general or especially in the belly as colic
 e. or in the joints from rheumatism or gout.)
 27) Udâvarta. tympania cum constipatione. (a disease,
 atulence and constipation.) 28) Gulma. induratio
 enis, splenemphraxis, σπληνῆς. (a disease, accor-
 ing to some a chronic enlargement of the spleen,
 and it appears to be an induration of the mesen-

teric glands, so as to be perceived externally.) 29) Hridroga. Pyrosis. (heartburn.) 30) Urograha. oppressio pectoris, asthma. 31) Mûtrakrichebhra. dysuria. 32) Mûtrâghâta. Stranguria. 33) Asmari. lithiasis. 34) Prameha. diabetes. 35) Meda. urethritis, gonorrhoea. 36) Udara. Venter. Udari? hydrops. 37) Sotha. Anasarca? (swelling.) 38) Vriddhi. tumor testiculi, hydrocele. (enlargement of the scrotum either from swelled testicle or hydrocele.) 39) Gadamâlâ. impedimentum coronae. paraphimosis? 40) Slîpada. elephantiasis. (enlargement of the legs.) 41) Vidradhî. apostema. (phlegmonoid inflammation or internal abscess.) 42) Vrana. vulnus. 43) Bhagandara. fistula ani. 44) Upadansa. syphilis. (Venereal disease.) 45) Sûkradosha. vitium seminis? 46) Kushtha. lepra. 47) Sîtapitta. bilis frigida. 48) Amlapitta. bilis acida. 49) Visarpa. (visarpana, serpens.) herpes? 50) Visphota. variola. (boil. smallpox.) 51) Snâyuka? (snâju, tendo.) 52) Masûrikâ. variola. (small pox.) 53) Kshudraroğa. morbus parvorum? 54) Mukharoga. oris morbi. 55) Karnaroga. aurium morbi. 56) Nâsâroga. narium morbi. 57) Siroroga. morbi capitis. 58) Netraroga. morbi oculorum. 59) Strîroga. morbi mulierum. 60) Bâlâroğa. morbi infantium. 61) Visharoga. morbi e venenis. 62) Vajîkarana. aphrodisiaca. (stimulus ol. amorous desires by aphrodisiacs.)

Codex XLIX.

Cod. 1338. L. Cod. 5. C. Char. Dev. fol. 387.

Chikitsâ Sâra Sangraha, auctore Vangasena.

Opus integrum. Cf. Cod. XLVI.

Codex L.

Cod. 1340. L. Cod. 14. C. Char. Dev. fol. 216.

Ashtângahrîdaya Tîkâ Sûtrasthâna — अष्टांगहृदय

— Arunadatta virachita sive Vâgbhatta Tîkâ, Commentarius Arunadattae in partem operis (Sûtrasthânam) Vâgbhattae. Initio de animae corporisque differentia disputatur. Sûtrasthâna generalis pathologiae et therapiae capita amplectitur. Cf. Cod. XXXIV.

Codex LI.

Cod. 1343. L. Cod. 34. C. Char. Dev.

1. आयुर्वेद सिद्धान्त सम्बोधनी Ayurveda Siddhânta Sambodhani.

Cognitio principiorum vitae doctrinae. Opus de universa medicina breviter exponit. De corpore ejusque partibus; de aquis, lacte, saccharo, oleo, otulentis, oleis santalinis; de sitanga (cholera, membra algida); de morbis aurium, colli etc. Constat foliis 51. Auctor est कामेश्वर — Kâmesvara.

2. Yogataranginî, auctore — वैद्यवल्लभ — Vaidyavalla.

Constat foliis 53. Videtur esse pars operis majoris, in quo de morbis curandis praecipit v. c. de vomitu, diarrhoea (vireka) etc. In opere ipso auctor aliquoties nominatur — त्रिमल्लभट — Trimalabhatta. Cf. Cod. XLVII.

Codex LII.

Cod. 1365. L. Cod. 36. C. Char. Devan. fol. 159.

आतंकदर्पण माधवनिदानटीका

Atankadarpana Mâdhavanidânatîkâ.

Atankadarpana, commentarius in librum Nidâna compositum a Mâdhava, auctore Vaidyavâchaspati. Cf. Cod V.

Codex LIII.

Cod. 1370. L. Cod. 37. C. Char. Devan.

1. लघुयोगतरंगिणी श्रीलक्ष्मण Laghuyogataranginî.

Laghu (facilis). Videtur esse epitome ex opere

Yogataranginî, elaborata a Srîlakshmana Pandita.
Constat foliis 38. Script. anno 1800 Sak.

2. Ashtângahridaya Sanhitâ, auctore Vagbhata.

Opus tres partes in hoc codice complectitur:

a. शरीरस्थान Sârîrasthâna. De anatomia. Constat haec pars fol. 11.

b. सूत्रस्थान Sûtrasthâna. Praecepta universalia medica. fol. 36.

c. निदानस्थान Nidânasthâna. De aetologia. fol. 17.

Summi Vagbhatae auctores sunt Atreyas alique Rishis. Vagbhatae patri nomen est Vaidyaratî Sinhagupta. Cf. Cod. XXXIV.

Codex LIV.

Cod. 1388. L. Cod. 10. C. Char. Devan. script. ann. 1862. Sak. (1805 aer. Christ.) Volumen secundum a fol. 255. usque ad fol. 508.

Vaidyagrantha, auctore Vangasena. Liber medicus. Volumen primum est Cod. XLVI.

Codex LV.

Cod. 1399. L. Cod. 21. C. Char. Devan. fol. 225. script. anno 1783. Samv.

Vâgbhatta Sûtrasthânâtikâ, auctore हेमाद्री —
Hemâdrî.

Commentarius in Vagbhatae Sûtrasthânam, elucubratus ab Hemâdrî. Textus et commentarius distincte sunt exarati.

Codex LVI.

Cod. 1517. L. In Coleb. catal. deest. Char. Bengal. fol. 118. fine mutilus.

Siddhânta Chintâmani, Mâdhavanidâna Tikâ.

Commentarius in Mâdhavae Nidâna. Propter

nem codicis mutilatum commentatoris nomen de-
deratur.

Codex LVII.

Cod. 1519. L. Char. Bengal. fol. 117. fine mutilus.

Prayogarātnākara. Gemmarum fodina. De
ignis rasarum (rasas); de spasmis, opisthotono etc;
de victus ratione; mantras (carmina); de aromati-
s etc. Auctor est कविकण्ठहार — Kavikantahāra.

Codex LVIII.

Cod. 1525. Char. Bengal. fol. 33 recentissimus.

Dravyaguna, auctore नारायणदास — Nārāya-
nadāsa.

De facultatibus medicamentorum (a treatise on
the medicinal qualities of substances). Haec epitome
consta est ex alio opere — Rājavallabha.

Codex LIX.

Cod. 1569. L. Char. Dev. a diversis manibus diversissima formā
exaratus.

1. कल्पलता Kalpalatā, frutex votifer, a Siva
manifestatus (Sivenaprocta). fol. 30. De morbis
grandis.

2. Kalpalatā. fol. 18. Idem opusculum.

3. शब्दप्रदीप Śabdapradīpa, lucerna vocabulo-
rum. Lexicon medicamentorum (on the names of me-
dicinal substances). fol. 49. script. ann. 1721 Samv.
Auctor est सुरेश्वर — Sureśvara, cujus stemma
codicis fini subnectitur.

4. वृत्तरत्नावली Vṛttaratnāvali. Linea marga-

ritarum curationis. fol. 30. Folia tria initii de
sunt. De flatuum signis; de bilis signis; de ann
tempestatibus et quo victu in iis utendum. Auctor
est श्रीमनिराममिश्र — Śrīmanirāmamisra.

5) Sarvaroga Chikitsitam. Sanatio om
nium morborum. fol. 16. Auctoris nomen वाचस्पतिमिश्र
— Vāchaspatimisra. De morbis curandis v. c
de febribus capite tertio tractatur. Est particula
Vagbhatae operis Ashtāngahridayae, cui aliud solum
modo nomen in hoc codice inditur.

6) Trinsati i. e. liber triginta capitum, auc
tore श्रीङ्गधर — Śārngadhara. fol. 25. script
ann. 1790 Samv. — De morbis curandis.

II. Codices Gaikawarenses.

Inde a cod. 1771 usque ad cod. 2087 recen
sentur in catalogo Mickeliano sive Londinensi h
codices, qui societati dono dati sunt Gaikawari, In
diae urbe.

Codex LX.

Cod. 1797. L. Cod. 128. Gaik. Char. Devan. fol. 163.

Rasaratna Samuchchaya.

De mineris ac metallis (on mineral drugs)
Opus viginti septem capitibus continetur. Auctori
est nomen वाहठ — Vāhatha, qui idem cum Vag
bhata esse videtur. Idem opus, auctoris nomine
omisso, est cod. XV.

Codex LXI.

Cod. 1798. L. Cod. 131. Gaik. Char. Devan. fol. 73.

क्षेमकुतूहल क्षेमाशर्म

Kshemakutûhala, salutis desiderium, auctore
Kshemasarma. On medicine.

Auctor de se suoque stemmate primum loquitur;
deinde se Susrutae, Haritae et Vagbhatae libros
medicos legisse atque ex iis opus suum hausisse as-
serit; de cibis parandis, de supellectile culinae, de
victus ratione secundum anni tempestates, de potuum
paratu etc.

Codex LXII?

Cod. 1844. L. Cod. 13. Gaik. script. anno 1492. Char. Dev.

1. रसवती Rasavatî. fol. 14. Videtur esse de
potulentis.

2. रसमञ्जरी Rasamanjarî. fol. 21. Auctor
भानुदत्तमिश्र — Bhânudattamisra. Erotici argu-
menti esse videtur hic liber.

3. Ratnakalâcharitram, auctore Lolim-
marâja. Dialogus inter mulierem — Ratnakā-
ram, — quae dialecto Prakrita loquitur, et Lolim-
marâjam.

Nomen Lolimmarâjae me induxit ad credendum,
nunc codicem medici argumenti esse posse, quamvis
incertus nunc haeream.

Codex LXIII.

Cod. 1853. L. Cod. 169. Gaik. Char. Dev. script. ann. 1481. fol. 83.

शालिहोत्रशास्त्र जयदत्त

Sâlihotra Sâstra, auctore Jayadatta.

Liber de medicina veterinaria sive equorum
(Sâlihotra) qui constat e sexaginta octo capitibus et
mille trecentis versibus distichis (slokas). — On

the cure of the diseases of horses. Jayadattae pater est Vijayadatta.

Codex LXIV.

Cod. 1870. L. Cod. 291. Gaik. Char. Dev. script. ann. 1750. Samv. fol. 98.

शार्ङ्गधर संहिता Sârngadhara Sanhitâ.

Sârngadharæ Chikitsasthâna, de morbis curandis. (On medicine). Index capitum præfixus. De nominibus medicamentorum et morborum; de morbis oculorum etc. Cf. Cod. XXXIX et Cod. LIX. 6.

Codex LXV.

Cod. 1876. L. Char. Dev.

1. अन्नपानविधि Annapânavidhi. Nr. 388. Gaik. fol. 66. Regulæ de victu potuque sumendis (on viands or diet). Lacunæ insunt frequentes, quia scriptor autographum, opinor, legere non potuit. Auctor est सुखेम — Sukhena (सुषेण — Sushena?).

2. सन्निपात कलिका Sannipâta Kalikâ, gemma collectionis. Nr. 132. Gaik. fol. 29. On medicine. De morbis curandis v. c. de pittagrahani i. e. diarrhoea biliosa etc.

3) Vaidya jîvana tîkâ yukta, auctore रुद्रभट्ट — Rudrabhatta. Vita medici cum commentario Rudrabhattæ. Nr. 130. Gaik. fol. 56. This treatise on medicine is highly esteemed. Rudrabhattæ pater nominatur Koneribhatta sive Konerabhatta (Cod. LXVII). Cf. Cod. XXXVI. 1.

Codex LXVI?

Cod. 1885. L. Cod. 91. Gaik. Char. Dev. fol. 93.

Sârngadhara Paddhati (semita). Num codex sit medicus? — Idem opus continet codex Taylorianus 156. Char. Dev. fol. 147.

Codex LXVII.

Cod. 1911. L. Cod. 386. b. Gaik. Char. Dev. fol. 79.

Vaidyajīvana, auctore Lolimmarāja, cum
commentario Rudrabhattae. Cf. Cod. XXXVI et
LV. 3.

Codex LXVIII.

Cod. 1927. L. Char. Dev. antiquus, bonae notae.

1. Yogaratnavali. Nr. 126. Gaik. fol. 38.
script. ann. 1630. Constat duodecim capitibus. Cap. 9.
de lepra. Cap. 12. de herbis medicinalibus.

2. Yogasataka. Nr. 302. Gaik. fol. 37. script.
n. 1708. Auctor est अमिप्रभव — Amitaprabhava.
signis, causis curaue morborum.

3. Yogasataka tīkā, commentarius in Yo-
gatakam, auctore रूपनयन — Rupanayana. fol. 59.
Jaina work.

These are treatises on medicine.

Codex LXIX.

Cod. 1937. L. Cod. 389. Gaik. Char. Dev. fol. 114. Optimus.

Ayurveda prakāsa, auctore Mādhava.
Illustratio vitae doctrinae. De vitiis humorum (rasas);
de morbis v. c. mūrchanam (animi deliquio); de
de his et metallis v. c. auro (hema); de margaritis
gemmis. Citatur opus Laghuyogatarangini (Cod.
III); de virtutibus boracis crudi (tankana), de
gino (manikya), smaragdo (indranila), topasio
(ushparaga) etc. Versus finem de salibus et venenis.

Codex LXX.

Cod. 2041. L. Cod. 239. Gaik. Char. Dev. fol. 174. fine mutilus.

Turangānam Chikitsitam, de cura equo-
rum, auctore Salihotra. Quum Muni Salihotra
era faceret, eum rogavit Susruta, ut ipsum in equis

curandis instrueret. Opus in sectiones (sthânas) et capita (adhyâyas) est divisum, diversum a codice LXIII. Caput tertium est de foetu equino.

Codex LXXI.

Cod. 2087. L. Cod. 312. Gaik. Char. Dev. fol. 60.

अश्वानां औषध Asvânan Aushada.

De medicamentis equorum, auctore anonymo. —
On veterinary medicine, in the dialect of Kutch. —
De provincia Kutsh cf. Bohl. I. p. 19.

III. Codex Johnsonianus LXXII.

Cod. 2174. L. Char. Dev. fol. 16.

Vaidya Jîvana, auctore Lolimmarâja. C
Cod. XXXVI. et LXV. 3. et LXVII.

IV. Codex Buchananianus LXXIII.

Cod. 2210. L. Char. Dev. fol. 154.

Dravya Nama guna. De virtutibus medicamentorum. Est Nighantu (lexicon), cujus titulus est Madanavinoda, auctore Madanapâla. Cf. Cod. XI.

Catalogus Londinensis sive Mickelianus 235 codices comprehendit. Supplementum ei est adnexum codicum, quos Dr. John Taylor et magister equitum Mackenzie, societati legaverunt. Mackenzieana collectionis codices plerique ex India nondum Londinum missi erant.

V. Codices Tayloriani.

Codex LXXIV.

Cod. 4. Tayl. Char. Dev. Optimae notae. fol. 233.

Susruta Sanhitâ Tîkâ yukta. Opus me-
cum Susrutae cum commentario. I. Nidânasthâna.
de causis morborum. fol. 59 1) Vâtanidana. de c.
chritidis. 2) Arsanid. de c. haemorrhoidis. 3) As-
trinid. stranguria. 4) Bhagandara. de fistula ani.
Kushtha. lepra. 6) Prameha. diabetes. 7) Udara-
l. udara, venter. 8) Mudhagarbha. foetus insipiens?
Vidradhi. apostema. 10) Visarpanâdîsthânaroga.
ethora (extensio) vasorum mammae. 11) Granthia-
chyarbudagalâgandanid. (granthi-articulatio; arbuda-
mor albus; gala-collum; ganda-gena.)? 12) Vrid-
giupadansaslipada. tumor testiculi, syphilis, elephan-
sis. 13) Kshudraroga. 14) Sukadosha (Num Su-
adosha, vitium seminis?) 15) Bhagnanid. fractu-
e. 16) Mukharoga. morbi faciei. II. Sarira-
sthâna. de anatomia. fol. 75. cap. 3. de partu; de
sis eorumque colore etc. III. Sutrasthâna. fol. 18.
IV. Chikitsâsthâna. usque ad finem codicis. de
orbis curandis v. c. suclagata, de fluore albo; de
orbis mulierum, aurium, oculorum; de vermibus
c. — Commentarius in marginibus est scriptus.

Codex LXXV.

Cod. 94. Tayl. Char. Dev. fol. 39. forma 12ma.

वैद्यविलास रघुनाथ

Vaidyavilâsa, auctore pandita Raghunâtha.

Medici delectatio. De morbis curandis; de vul-
neribus pectoris, phthisi, singultu, vomitu, diar-
rhoea etc.

Codex LXXVI.

Cod. 96. Tayl. Char. Dev.

- 1) Mâdhava Nidâna. fol. 52. Cf. Cod. LI.
- 2) Mâdhava Nidâna Vyâkhyâ (commentarius). fol. 183.

Codex LXXVII.

Cod. 97. Tayl. Char. Dev. fol. 20.

Atanka Darpana. Cf. Cod. LI.

Codex LXXVIII.

Cod. 98. Tayl. Char. Dev. fol. 74.

Susruta Sanhitâ.

Pars ex opere Susrutae — Chikitsasthâna. Atreya ubique a Susruta laudatur. Initium facit a longaevitate; dein singulos persequitur morbos. Cf. Cod. LXXIV.

Codex LXXIX.

Cod. 99. Tayl. Char. Dev. fol. 56.

Vaidyajîvana, auctore Lolimmarâja cum commentario Rudrabhattae. Cf. Cod. LXXII.

Codex LXXX.

Cod. 100. Tayl. Char. Dev. fol. 50.

अन्नपानविधि सुचेनदेव

Annapânavidhi, auctore Suchenadeva.

Opus diaeteticum. Cf. Cod. LXV. 1.

Codex LXXXI.

Cod. 102. Tayl. Char. Dev. fol. 164. bene, sed vitiose exaratus.

Atreya — अत्रेयः — Sanhitâ.

Primo ad quaestiones Haritae de morborum origine et causis respondit Atreya. Deinde sequitur epitome de morbis curandis (Chikitsâsangrahanam); de medicorum institutione (vaidyasikshâ); de anni

npestatibus; de aetatum signis; de tribus humo-
 us, vâta, pitta, sleshma (pituita); de sannipâta
 orbid state of the three humors); de ventis quat-
 or mundi regionum; de sex rasis; de aquis v. c.
 ngetis, Oceani etc; regulae de aqua et lacte bi-
 ndis; de butyro, oleis; de signis morborum e
 sisibus colligendis; de curandis febribus biliosis,
 uitosis etc; de febre buta(?); de diarrhoea biliosa
 ttâtisara); de diarrhoea pituitosa (sleshmâtisara);
 vâtâtisara; de diarrhoea cruenta (raktâtisara);
 sannipâtâtisara; de dysenteria (grâhani); de signis
 num (gulmanamlakshanam); de vâtagulma; de cu-
 anda pittagulma; de kappagulma (kappa i. q. sleshma,
 quita); de sannipatagulma; de dyspepsia (ajîrnam);
 vermibus (krimi: vermium duplex est genus,
 ternorum et internorum. Species vermium inter-
 rum sex sunt, externorum septem, inter quos pe-
 uli); de vishamâgni i. e igne inaequali (erysi-
 ate?); de mandâgni i. e igne diuturno; de ap-
 entia ciborum imminuta (arochaka); de phthisi
 monali (kshayaroga); de profluviis cruentis na-
 m, oris, haematuria, metrorrhagia (pradara); de
 ectione cunni (yonidosha); de singultu (hikka);
 suspiritu (svasa); de aphonia (svaropaghata);
 vomitu (chhardi); de siti (trishna); de lipopsy-
 a, lassitudine et insomnia (mûrcha, tandrâ, nidra);
 furore (mada); de ambustis (dagha), quibus op-
 e opponitur aqua frigida; de epilepsia (apas-
 ara); de affectione rheumatica intestinorum (âma-
 a); de ischiade (gridhrasî); de curanda vâtarakta;
 curanda bile acida (amlapitta); de leucophleg-
 sia curanda (sophachikitsa); de lithiasi (asmari);
 tumore testiculorum (andavridhhi); visarpichi-
 sa; de curandis vulneribus (vranachik.); de lepra

(kushtha); de morbis capitis, oculorum; de sterilitate; de foetu curando (garbhachik.); de morbis infantium curandis (bâlachik.); caput ultimum est de antidotis. — Falsarios textuum librorum quoque Indicorum antiquitus jam fuisse eosque suppositiciis capita inseruisse, vocabulum kshepaka — insiticius saepius in hoc codice obvium luculenter probat.

Codex LXXXII.

Cod. 122. Tayl. Char. Dev. fol. 380. script. anno 1737 Samv. splendidus.

Yogarâtnâkara. Idem est opus, quod alia Yogatarangini appellatur. Ganesae, sapientiae deus imago codicis indici est adpicta.

Codex LXXXIII.

Cod. 187. Tayl. Char. Dev. fol. 110. script. anno 1850 Sak. 1731 Sam. In lingua Hindi.

Ramavinoda Vaidyaka Chikitsâ, auctore Ramachandra.

Codex LXXXIV.

Cod. 194. Tayl. Char. Dev. fol. 73.

On medicine. — Exorditur a praeservando a morbis corpore (sarirarakshana); dein de singulis morbis v. c. helminthiasi disserit auctor anonymus et postremum caput est de venenis.

Codex LXXXV.

Cod. 207. Tayl. Char. Dev. fol. 19. script. ann. 1764 Samv.

Sannipâta Chikitsa sive sannipâta Kalika. Cf. Cod. LXV. 2.

Codex LXXXVI.

Cod. 226. Tayl. Char. Dev. fol. 16. script. ann. 1731 Samv.

Yogatarangini. In fine codicis haec legitur subscripta: Hoc est illud caput ex opere Yogatarangini.

tarangini, quod de curandis omnibus morbis bre-
er, in modum epitomes, tractat. — Itaque est
out unicum ex magno illo opere.

VI. Codices Leydeniani.

Catalogue of the books purchased of the Estate of the late
Dr. John Leyden. 1828. 1831.

Codex LXXXVI et LXXXVII.

Cod. 10. Leyd. Char. Bengal. fol. 30.

Vaidya Sundaratîkâ, auctore Sri Rama,
ndita. Cod. Leyd. 27. idem opus continet.

VII. Codices Mackenzieani.

Codices, de quibus hic est sermo, Macken-
iani omnes sunt Sanscriti, jam Londinum ad-
, diversissimis Indiae characteribus exarati; co-
es enim sunt 116, chartacei, caractere Devana-
gi scripti: — codices 103, caractere Nandinagari,
er quos Cod. LXXXVIII. sive 50. 1. Mack. opus
Vidyajîvana complectitur: — codices 245, char-
inga, in palmarum foliis exarati: — codices 40,
er. Telinga, chartacei: — codices 28, char. Ca-
na, in palmarum foliis (on cadjans): — codi-
o 10, char. Teluva, in palm. foliis, inter quos
l. LXXXIX. sive 5. Mack. Vaidya Grantha: —
ices 10, char. Malabarico, in palm. foliis: —
ices 93, char. Grantham, in palm. foliis: — co-
es 3, char. Grantham, chartacei: — codices 2,

char. Bengalico, chartacei: — codices 18, char. Orissa, in palm. foliis, inter quos Cod. XC. sive 17. Mack. Vaidya sastra. —

Wilson, Mackenzie collection. Calcutta. 1828. 2 Voll. 8. Wilson, vir celeberrimus, qui et ipse medicus linguae Sanscritae in Europa studio facem praetulit, hos codices multosque alios, recentioribus Indiae dialectis compositos, accurate hoc opere descripsit, e quo propter hujus libri apud nos raritatem ea, quae ad medicinam pertinent, nunc exscribam: I. p. 25. praefat. — The father of Tamu Grammar and Medicine is said to be the saint Agastya. His grammar is lost and the medical works attributed to him of very doubtful authenticity. I. — p. 132. Ratna Paríkshâ, cod. char. Telugu. On precious stones.

Pag. 134. Codices medici Sanscriti.

1. Vaidyajîvana (Cod. LXXXVIII). Palm leaves. Nandinagari char. A work in three sections on the practice of medicine by Rolamba (!) Râjâ

2. Vaidyagrantha (Cod. LXXXIX). Palm leaves. Telugu or Telinga char. incomplete. A section of a medical work, author unknown: it includes the description of the body or anatomy, the treatment of women in child birth, and the symptoms and treatments of various diseases.

3. Shadrasa Nighanta. Paper. Telugu char. A medical work on the properties of drugs and medicaments, in six sections.

4. Chikitsâ Sata Sloka. Paper. Telugu char. A cento, treating of the cure of sundry diseases with a Telugu comment.

5. Hara Pradîpikâ. Paper. Telugu char.

work on alchemy or mercury, and its combinations, explained by a comment in Telugu.

6. Vaidya Sangraha. Palm leaves. Telugu. A collection of medical formulae, with an explanation in the Karnâta (or Kanara) language.

T a m u l b o o k s.

P. 202. Nr. 17. Agastya Varalâr. An account of the Muni Agastya from the Skanda Purana. Agastya, Hippocrates Indiae meridionalis, descendi in Indiae provincias inferiores saeculo nono.

P. 208. Nr. 32. Account of Mariyamma the goddess of the small pox.

P. 228. Agastya Inyâna. 100 verses upon the means of obtaining divine wisdom. Vers. 74 et seq. „Hearken, I declare that I obtained the eminent name of Agastya, because I was formerly a Sudra; my preceptor was a Brahman who resided to the South of Mahâmeru.

Before receiving his instructions, I purified my mortal frame of all imperfections by abstract devotion: I forsook the world, and lived in caves and forests, when my holy preceptor appeared, and said, to me, I admit you as my disciple. I assented and followed him. He lighted a sacrificial fire, and placed in it a jar, into which he commanded me to leap. I did so, and was consumed, and was born again, I issued from the jar, which was then changed into the form of a woman.

Verily that jar was a form of Maheswara, and the Brahman, of Mahadeva, who were my parents. They brought me up, and trained me in all learning, and finally Siva conferred upon me immortality.”

Accounts of his subsequent actions occur in the 32 to the 39 verse, in which, he says, that by command of Siva he repaired to the Dekhin to illuminate the darkness of the people, and that he invented eighteen languages, including the Shern Tamul (the old or poetical Tamul). „After this he continues, J was ordered by Siva to compose various Sastras — and accordingly J wrote 100000 stanzas on Rasâyana (alchemy), 200000 on medicine and 100000 on divine wisdom. The first J abridged in 1200 stanzas, the last in 100, and those on Medicine J distributed in different works.“

He specifies a number of persons as his disciples, the chief of whom are his son Satya muni, and his pupil Sundara.

P. 252. Agastya is said to have taken up his residence on Podiamalê, the source of the Tâmrâ parnî river, who is described mythologically as his daughter by adoption, given to him by Siva.

The following list of works ascribed to Agastya is given, but they are generally supposed to have perished with a few exceptions.

- 1) Inyâna. 100 verses. 2) Teruvukule. 50 vers.
- 3) Purana. 50 vers. 4) Purana. 100 vers. 5) Purana. 216 vers.
- 6) Sindhûra. 300 vers. 7) Karasi Paujadi. 300 vers.
- 8) Pujâvidhi. 200 vers. 9) Dîkshavidhi. 200 vers.
- 10) Karnasûtra. 43 vers. 11) Mântrika. 8000 vers.
- 12) Kavya. 1200 vers. 13) Pradakshina vidhi. 100 vers.
- 14) Navaloka navaretnâvali. 36 vers. 15) Teruvargam. 800 vers.
- 16) Mychuruka. 50 vers. 17) Nîlakantha. 50 vers.
- 18) Ayaratennûr Sûtra. 100 vers. 19) Mughavariya 6 vers.
- 20) Bâla chikitsâ. 5 vers. 21) Magara chikitsâ. 16 vers.
- 22) Terayanul. 16 vers. 23) Vemba

0 vers. 24) Talluvan. 300 vers. 25) Nighantu.
 0 vers. 26) Verganîl ayasutra. 200 vers. 27) Phal-
 rattu. 300 vers. 28) Gurunadi sastra. 100 vers.
 29) Karmakanda. 900 vers. 30) Vaidya. 1500 vers.
 31) Agama Mûla. 205 vers. 32) Suddhi. 150 vers.
 33) Vâda. 100 vers. 34) Vaidya. 50 vers. 35) Te-
 vâga. 19 vers. 36) Parîkshâ chikitsâ. 16 vers.
 37) Dandaka. 100 vers. 38) Mantrika. 1200 vers.

P. 230. Nr. 54. Agastya Serga. Palm lea-
 ves. An account of Agastya's coming to the south
 India, and visiting Vriddhâchala; being called
 section of the Sthala Purâna of that shrine.

P. 258 — 260. Medicine.

1. Agastya Vaidyam. Palm leaves. A work
 1500 verses on the preparation of medicines
 chiefly, attributed with many others on similar sub-
 jects to the Rishi, Agastya.

2. Agastya Purâna Sûtra. Palm leaves. A
 work on mystical and alchemical medicine, or the
 cure of diseases by religious rites or visiting holy
 shrines, the means of prolonging life, and the art
 of discovering hidden treasures. By Agastya.

3. Bhasmamore. Palm leaves. A work of
 considerable extent on alchemical or metallic medi-
 cines, containing rules for their calcination and re-
 duction to powder, the preparation of various oxi-
 des, and extraction of sulphuric acid. By Agastya.

4. Bâlachikitsâ. Palm leaves. A work on
 the diseases of infants, difficult parturition, puer-
 nal fever etc. By Agastya.

5. Agastya Vaidya Munnur. Palm leaves.
 A tract of 300 stanzas on the calcination, and re-
 duction of various vegetable and mineral articles

to powder, for use in medicine, also on the extraction of essential oils etc. By Agastya.

6. Agastya Vaidya Nuthiyambid. Palm leaves. A treatise in 150 stanzas on the purification of various poisonous substances and their employment in medicine. By Agastya.

7. Agastya Vaidya Napatettu. Palm leaves. A short tract in 48 verses on the cure of gonorrhoea.

8. Vaidya Sûtra Nuru. Palm leaves. A 100 verses on different diseases and modes of treatment. By Agastya.

9. Muppu. Palm leaves. Account of preparing medicines of the alkaline ashes of vegetables etc. By Agastya.

10. Terumalar Vaidyam. Palm leaves. A work on the medical treatment of various diseases, and directions for preparing different medicines. By Terumalar.

Telugu¹⁾ Manuscripts.

P. 357. Nr. 4. Vaidya Pustaka. Palm leaves. A tract on medical preparations, and on the efficacy of certain prayers and charms.

1) *Lingua Tamulica* utuntur in Drâvira tribus Dravirenses i. e. antiquis Indiae regnis, Chola, Chera et Pândya, quae partes nunc vocantur Arcot, Salem, Coimbatour, Kumbhakonam, Tanjore, Trichinapali, Madura, Dindigal, Tinnivelli et Mysore. Recentiores Tamulicae literae Sanscritis sunt; nec tamen lingua Tamulica e Sanscrita est repetenda; multa vero opera Sanscrita in linguam Tamulicam sunt translata. Wils. I. p. 27. — *Lingua Telinga* (s. Trilinga s. Telugu s. Tenugu; apud auctores Sanscritos Andhra, apud Europaeos Gentoos vocatur) utuntur in littore Coromandelico inde a Batava colonia Pulicat usque ad Bangalore. Recentior et ipsa est Sanscrita, e qua libri plurimi in Telingam sunt translati. Telinga lingua pariter ac Tamulica dialecto limatiori et vulgari gaudent. Wils. p. 36.

Hâlakânara¹⁾ Mss. (or) Anshadum (or) Ashadum
Vol. II. P. 63. Nr. 12. Vaidya Nighantu.
Palm leaves. An alphabetical dictionary of medical
plants in Sanscrit with a Canara interpretation.

Nr. 13. Dhanvantari Nighantu. Palm lea-
ves. A dictionary of medical plants and minerals,
and of diseases.

Malayalam Mss. (Malabarici).

Kerala Utpatti. A general account of
the province of Kerala or Malabar, by Sankara
chârya. — Ex hujus operis capite 114 (II. p. 93.)
aec delibantur: All the books that were composed
by Buddhachari, were laid in the middle yard
of the Batta-manna (or house) and burnt; but
among these, three books were not burnt, viz:
1) the Amara Simham. 2) Dharmakirti. 3) Ash-
tanga Hridayem.

Thus were three saved; of these the Ashtanga
Hridayem is not read by the Brahmins, because
it contains Surgery. Cap. 115. While they were
without reading it, in that time a Bramin came
from Para-desam, whose name was Vykaden,
who read it. From him 18 Bramins²⁾ of Para-
desam learned it, who came to Malayalam, but be-
cause they drank of Muteya (or Toddy) mixed as

1) Hâlakânara est lingua antiqua librorum Karnatices (My-
sore); Kanara sive Karnâta est lingua vulgaris. Lingua Tamu-
lica est post Sanscritam antiquissima; antiquior sermone Te-
lingico est lingua Hâlakârana, in quam Sanscritos libros multos
esse translatos accipimus. Wils. I. p. 43. Libri linguae vulga-
ris Canara omnes in Kaddettums (slips of cotton cloth) sunt
cripti.

2) Apud Manum 10. 47 tribus medica, अम्बु — Amba-
htha, memoratur.

Aushadam (or medicine) and exercised the art of Sastra Kriya (or surgery), therefore the Bramins ordered that they were not to be admitted into the Pandi-Bhojanam (or line of Bramins eating together). These are called the 18 Mutanmar. —

Manuscripti libri collectionis Mackenzieanae Mahrattenses (Mahrattarum lingua similis est Hindi, quae e Sanscrito idiomate pessumdata in centralibus Indiae regionibus hodie est vulgaris) — Urissenses (lingua Uriya sive Urissa, inter linguam Telugu et Bengalicam posita, usitata in provincia Cuttack) — Hindici — Arabici (10) — Persici (87) — Hindustanici (or Urdi) (quae dialectus persicis literis utitur et vocabula persica et arabica plurima recepit) opera medica comprehendere non videntur. Namque in schedis meis e Wilsoniano libro exscriptis nihil, quod huc spectat reperi adnotatum.

Vol. II. p. 148. Libri manuscripti Javanici hi sunt medici argumenti:

Nr. 8. Cassitein. Palm leaves. On the members of a Man's body.

Nr. 11. Prembodari Oshodo. Palm l. A medical book.

Nr. 12. Oshoda dengen Honglain. Palm l. On medicines and incantations.

Vol. II. p. 149. Burmani codices duo medici sunt:

Nr. 4. Baidya. A medical book. 2 copies.

II. p. 154. XXIII. 37. Table of the Balagaye and Yeddagay or right hand and left hand casts and Madhyestem or medical casts of the Hindus.

38. Usages among the same casts.

Appendicula I.

VIII. Codices Chambersiani.

Sir Robert Chambers ducenta circiter Sanscrita volumina manuscripta, quae plus mille opuscula continent, in India congeffit; quae quum ejus vidua iam diu vendere vellet, regi nostro munificentissimo lim pretio nimio oblata, vidulis cistisque inclusa acuerant, donec bibliotheca Bodleyana Oxoniensis, cathedra linguae Sanscritae a magistro equitum (Colonel) Boden Oxonii nuper erecta et celeberrimo Wilsonio tandem commissa, serinia sua codicibus Sanscritis locupletari gestiret eosque empturiret. Numrum emti sint nec ne, nondum comperi. Eruditissimus mihiq̃ amicissimus Dr. Rosen tunc temporis (anno 1832) catalogum horum codicum Londini conscripsit, e quo libros medicos mecum, quae ejus est benignitas, communicabat:

- I. Cod. 39. Rasaratna, auctore श्रीनाथ — Srī-nātha. fol. 20. capit. 8.
- II. Cod. 44. Kālikā nāma chikitsā. fol. 46.
- III. Cod. 79. Yogasangraha, auctore Jagan-nātha. fol. 118.
- IV. Cod. 80. mutilus, cujus caput postremum est de gulmachikitsa (liene curando).
- V. Cod. 83. तोडरानन्द — Tōdarānanda auctore liber de morbis curandis (Chikitsāsāstra). Cod. antiquus, sed mutilus.
- VI. Cod. 97. Ex Ayurveda pars, auctore सुश्रुति. fol. 43.

VII. Cod. 98. Dravyasârasangraha. Epitome de medicamentis. Auctore Raghudeva Bhat-tâcharya — रघुदेव भट्टाचार्य Fol. 115. script. ann. 1757 Samv.

VIII. Cod. 103. Opus medicum auctore Srî Dâmodarasûnuh Sârngadhara.

IX. Cod. 114. Jvaranirnaya, de removendis febribus, auctore Nârâyana Bhishad (medico).

X. Cod. 116. Particula libri de morbis curandis.

XI. Cod. 118. Aryachikitsâ. fol. 8.

XII. Cod. 122. Vaidyasarvasvanâmagrantha. script. ann. 1740 Samv.

Codex Marshallianus 328. in bibliotheca Bodleyana, Char. Dev. fol. 188. script. ann. 1709 Samv. (1653 Chr.) ultimis sedecim foliis continet opus medicum Sanscritum वैद्यवल्लभ — Vaidyaval-labha. —

Codex Hamburgensis 250. Cat. Bohlen. chartac. fol. 175. char. Dev. continere dicitur in umbilico libros de medicina. Hunc vero codicem Hamburgi reperire non potui. — In Bibliotheca regia Berolinensi aliquot codices Sanscriti, qui de medicina sunt, asservari mihi referebantur a Cl. Wilkens, quos me non vidisse doleo.

Appendicula II.

Libros Sanscritos in Persicum sermonem antiquitus jam fuisse translatos, e capite Osaibiae duodecimo de vitis medicorum Indorum apparet. Ex-

nt versiones Persicae epicorum Indiae poematum
c. Cod. Persic. 266. (East Ind. house) Johnso-
anus. Nal Daman. A poetical version of the
anscrit story of Nala et Damayanti by Faizi.
od. 304. et 336. Johns. Tarjamah J. Mahâbhârat etc.
xtat lexicon morborum ex lingua Persica et Hindi
oncinnatum, cod. pers. 88. Johns. Farhangi amrâz
rjamah dar Fârsi va Hindi. Extat etiam majoris
ujusdam medici Sanscriti operis versio Persica
tegra eaque in patria nostra, in bibliotheca pub-
ca Hamburgensi, quam duce Cl. a Bohleni cata-
go detexi. Codex enim Hamburg. 134, chart.
l. 444. form. maxima, caractere Taalik, continere
citur in catalogo Bohlen. medicinam theoreticam

therapeuticam: کتاب آیین طب میمون بحقایق
(de morborum signis ac re-
ediis). „Laudatur quidem Abul Mocadem (مکادم)

Ahmed Hoseini (الحسینی) in protocollo;
em in textu p. 2. Iskender Shah Ben Balul
(سکندر شاه بن بهلول); sed quis auctor sit,
efinire nequeo. Haud leviter erravit Starckius (in
atal. Mss. Hinckelmannian.), qui hunc nostrum co-
cem venditat pro historia Indiae, persice scripta.
karatus est ann. Heg. 1001.“ Bohlen. Catal.
ss. 71. Index librorum capitumque codici huic Per-
co est praefixus, e quo haec excerpti atque ex
arte transtuli:

فهرست کتاب.
مشتمل بر یک مقدمه و سه باب مقدم
مشتمل بر دو مباحث.

مباحث اول در تعریف علم طب

شرف آن.

مباحث دوم در مبادی طب.

باب اول.

در مقدمات علاج و این باب بهندی مسمی
سوتر استهانتست مشتمل بر سی و دو فصل.

(۱) در تنبیه متعلم — — و این فصل را
بهندی بر بهاکهنی ناماست.

(۲) در بیان مراتب علاج — — و این
فصل را بهندی اکرویهینه ناماست.

(۳) در بیان شش منزله بهندی مسمی
کهت رس ورت جوجا است.

(۴) در منافع مشروبات چنانکه آب و سیر
و روغن و شهد etc.

(۵) در بیان منافع و مضار ماکولات
و مشروبات.

(۶) در جمع کردن داروها برای معاجونات etc.

(۷) در بیان علامات زیادتی و نقصانی
خلط ثلثه و هفت دهات و بول و غایط و اعتدال

و این فصل را دکهه و هات و ملبرده و جهی
نام است.

(۱۴) در کیفیت اجتماع و غلبه اخلاط نر و خن و حدوث امراض etc.

(۱۹) در اسما بعضی داروها که مصطلح اطباء هندست.

(۲۰) در معرفت نبض.

(۲۱) در بیان داروها استغراغ.

(۲۲) در بیان داروها اسهال.

(۲۶) در بیان انواع منزه و آثار آن.

باب دوم.

در خلقت انسان و تشریح اعضا آن و

باب بهندی مسمی بساریک است مشتمل بر نه فصل.

(۱) در بیان کیفیت منی رجال و خبیض نسای که آن ماده حمل است.

(۴) در بیان اعضاء. — (۷) در بیان احکام فصل.

(۸) در بیان اصول رکها که آنرا ده نامند فروع آن.

باب سیوم.

در بیان علامات امراض و علاجها آن و

باب مسمی به ندان و جیکیسا است.

- (۱) در تقسیم علامات مرض و بیان هر قسم
- (۲) در بیان مرض تب. (۳) در مرض
- سعال که بهندی انرا ایتسار گویند. (۴) در
- مرض سنگرهنی. (۵) در مرض بواسیر. (۶) در
- مرض فساد. (۷) در مرض گرم. (۸) در مرض
- ندروک ویرقان و هلیمک. (۹) در مرض رکتبیت.
- (۱۰) در مرض راج روک. (۱۱) در مرض سرفه.
- (۱۲) در مرض هکک. (۱۳) در مرض دمه که
- انرا سواس گویند. (۱۴) در مرض نباهی اواز
- حلق. (۱۵) در مرض نا ارزوینی طعام. (۱۶) در
- مرض قی که انرا چهره گویند. (۱۷) در مرض
- ستسقا که انرا آتشنا گویند. (۱۸) در زحمت
- بیهوشی. (۱۹) شراب حداث کردند. (۲۰) در
- زحمت نوعی از دیوانه. (۲۱) در زحمت باد
- سرع. (۲۲) در زحمتها بادی. (۲۳) در زحمت
- سرخباد. (۲۴) در زحمت اورستنبه. (۲۵) در
- زحمت انوبات. (۲۶) در زحمت سول. (۲۷) در
- زحمت پرفام سول. (۲۸) در زحمت اداورت.
- (۲۹) در نفخ شکم. (۳۰) در زحمت کوله.
- (۳۱) در زحمت دل. (۳۲) در گرفتگی سینه.
- (۳۳) در سوزاک بول. (۳۴) در بستگی بول.
- (۳۵) در سنک مثانه. (۳۶) در سیلان منی.

- (۳۷) در مرض افشرونی چربی. (۳۸) در زحمت
(۳۹) در زحمت آماس. (۴۰) در افشرونی خصی
(۴۱) در شکنج. (۴۲) در زحمت کلکند
(۴۳) در مرض بیلیمیا. (۴۴) در مرض بدر
(۴۵) در باختکی و جراحت (۴۶) در ناش
(۴۷) در زحمت بهکندر. (۴۸) در نوعی
باختکی قضیب. (۴۹) Item. (۵۰) در زحمت
بیست که انرا کوست گویند. (۵۱)
زحمت اودرد وسیت بیت وکوتنه. (۵۲)
زحمت تلخه ترش. (۵۳) در نوعی از باختکی
(۵۴) در املهاینی که در بدن حادث گردند
(۵۵) در مرض که انرا بهندی مسورکا و سید
(۵۶) در امراض که زیادت ضرس ساند. (۵۷)
مرضها یینی کا داخل دهن حادث گردند
(۵۸) در زحمتها گوش. (۵۹) در امراض بنی
انرا ناسکاروگ گویند. (۶۰) در امراض چنه
که انرا نیتروگ گویند. (۶۱) در امراض
(سرروگ). (۶۲) در خون استحاضه. (۶۳)
فاسد گشتن آب و رطوبت بدن عورت و ساند
گشتن (سوم روگ). (۶۴) در تدبیری. (۶۵)
مرض فرج زن. (۶۶) در دفع بعضی عوارضی
(۶۷) در مرض پستان (استهزروگ). (۶۸) در افشرو

کردانیدن شیر عورت و صالح ساختن آن. (۶۹) در
 زحمتهای کودکان (بالکروگ). (۷۰) در بیان
 ذهن و علاج آن. (۷۱) در عللها. (۷۲) در
 تدبیرها. (۷۳) در صاف کردن دهانها و جواهرها
 بمانند آن. (۷۴) در ساختن اشربه. (۷۵) در
 بیان نوشانیدن روغن. (۷۶) در رسانیدن گرمی.
 (۷۷) در تدبیر قی و اسهال. (۷۸) در بیان فساد
 فی و اسهال. (۷۹) در تدبیر حقنه. (۸۰) در
 بدیهاء حقنه. (۸۱) در چکانیدن دارو در
 بینی. (۸۲) در تدبیر نوشانیدن دود و غرغره
 نهادن لقمه دارو در دهن رسانیدن. (۸۳) در
 بیان کشانیدن خون. (۸۴) در تدبیر شوره
 رتیر آب. (۸۵) در تدبیر داغ. (۸۶) در شمار
 امراض و بیان احوال اخلاط. (۸۷) فی المتفرقات

Index libri. Summa, quae complectitur praefationem
 et tres libros. Praefatio duobus constat capitibus.

Caput primum. De notione artis medicae ejus
 que praestantia.

Caput secundum. De initiis medicinae.

Liber primus.

De praecipuis medicinae regulis; qui liber In
 dice inscribitur Sutrasthana, comprehensus tri
 ginta duobus capitibus.

Caput 1) De virtute magistri in arte medica,
— cui capiti Indicus est titulus Bhâkhani.

C. 2) De natura muneris medici, — cui capiti
Indicus est titulus Akruihrina.

C. 3) De natura sex mistionum, Indice Bakh-
asa (rasa) writchuchâ.

C. 10) De utilitate potulentorum v. c. aquae,
guoris, olei, mellis etc.

C. 11) De utilitate et noxa alimentorum et
potulentorum.

C. 12) De medicamentorum compositione, quae
abigendo et malaxando efficitur.

C. 13) De signis augmenti et decrementi trium
humorum septemque Dhat (?) et lotio et excre-
mento eorumque naturali qualitate, cui capiti etc.

C. 14) Quomodo augentur et superabundant
es humores et sanguis morbosque procreant.

C. 19) De nominibus quorundam remediorum
apud medicos Indos.

C. 20) De dignotione pulsus.

C. 21) De natura remediorum purgantium.

C. 22) De natura remediorum laxantium.

C. 26) De generibus temperamentorum eorum-
que indiciis.

Liber secundus.

De forma hominis ejusque partium anatome,
cui libro apud Indos titulus est Sariraka (Sari-
asthâna), novem comprehenso capitibus.

C. 1) De qualitate seminis virilis menstruique
mulierum sanguinis, quae ventrem ferunt.

C. 4) de corporis membris.

C. 7) de junctura articulationum.

C. 8) de radicibus vasorum eorumque ramis.

Libert tertius.

De morbis cognoscendis et curandis. Indice
Nidana et Chikitsâ.

C. 1) De divisione symptomatum morbi et de
natura uniuscujusque eorum. 2) de febre. 3) de
fluxu alvi. Indice Atisâra. 4) de sangrahani. (Ind.
voc. diarrhoea.) 5) de haemorrhoides. 6) de morbo
venae sectoris (varice?). 7) de helminthiasi. 8) de
bandaroga (Ind. arthritide) et ictero et halimaka. (?)
9) de raktapitta (Ind. bile flava.) 10) de râcharoga
(morbo regio? phthisi?) 11) de tussi. 12) de sin-
gultu. 13) de asthmate (Ind. Swâsa). 14) de amis-
sione vocis gutturis (aphonia). 15) de inappetentia
ciborum. 16) de vomitu (Ind. Chhardi). 17) de
hydropse (Ind. Atrishna). 18) de lipothymia. 19) Potio
quam faciunt. 20) de specie aliqua insaniae. 21) de
epilepsia. 22) de spirituum (sive flatuum Ind. vâta)
molestiis. 23) de rubris spiritibus (raktavâta?). 24) de
urustambha (Ind. pedum gravitate, paralyti). 25) de
Anubâta (âmavâta?) 26) de sula. 27) de specie
morbi Sula. 28) de morbo udâvarta. 29) de tym-
panita abdominis. 30) de morbo gula (gulma?).
31) de morbo cordis (hridroga). 32) de pectoris op-
pressionione (asthmate, urograha). 33) de ardore urinae
(stranguria, mûtrakrichchhra). 34) de retentione uri-
nae (ischuria, mûtrâghâta). 35) de calculo vesicae.
36) de seminis fluxu (gonorrhoea) 37) de morbosa
obesitate (mêda?) 38) de morbo quodam. 39) de
morbo âmâs (spasmo? sotha?) 40) de tumore te-
sticuli. 41) de contorsione. 42) de aegritudine
hepatis (Ind. kalakanda, hepar.) 43) de morbo bil-
biâ. (?) 44) de apostemate (Ind. widdradhi.) 45) de
bachtaki et vulneribus. 46) de vulneribus (ulceribus.)

7) de bhagandara (Ind. fistula ani.) 48) de specie quadam morbi veretri. 49) de eadem re. 50) de morbo sicco (Ind. kushtha, lepra.) 51) de morbo pudend (?) et Sîtapitta (bila alba, pituita) et Kutha (?). 52) de felle acescente. 53) de specie quadam bachiki. (?) 54) de efflorescentiis (?), quae in corpore apparent. 55) de morbo, cui apud Indos nomen Marika (variola) et de fluxu. 56) de morbis, qui ad mentitionem pertinent. 57) de morbis, qui in internis corporis partibus apparent. 58) de morbis aurium. 59) de morbis narium (Ind. nasakaroga.) 60) de morbis oculorum (Ind. netraroga.) 61) de morbis apitis (Ind. siroroga). 62) de sanguinis superabundantia. 63) de corruptela seminis (? liquoris) et humiditate pudendi. (Ind. Somaroga.) 64) Explicatio. 65) de morbo pudendi muliebris. 66) de praecavendis quibusdam morbis. 67) de morbo mammarum (Ind. Sthanaroga.) 68) de galactopoeis mammarumque sanatione. 69) de morbis infantium (Ind. Bâraroga.) 70) de mentis indole et cura. 71) de mentis morbis curandis. 72) Interpretationes. 73) de corporibus mundandis et expurgandis. 74) de potio-ribus parandis. 75) de oleo propinando. 76) de calore faciendo. 77) de vomitu et purgatione. 78) de vomitu ac purgatione materiae morbosae. 79) de clysteribus. 80) de clysmis ex tempore. 81) de medicamentis naribus instillandis. 82) de fumigationibus inhalandis et gargarismatis bolisque deglutiendis. 83) de sanguinis detractioe. 84) de aquis amaris et acribus. 85) de cauteriis (epidemiis?). 86) de prophylaxi morborum statibusque temperamentorum. 87) de convalescentiis.

47) de febribus (Ind. Galeni 48) de specie
 quibus morbi vereri. 49) de eodem re. 50) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 51) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 52) de morbo
 53) de febribus (Ind. Galeni 54) de specie
 quibus morbi vereri. 55) de eodem re. 56) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 57) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 58) de morbo
 59) de febribus (Ind. Galeni 60) de specie
 quibus morbi vereri. 61) de eodem re. 62) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 63) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 64) de morbo
 65) de febribus (Ind. Galeni 66) de specie
 quibus morbi vereri. 67) de eodem re. 68) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 69) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 70) de morbo
 71) de febribus (Ind. Galeni 72) de specie
 quibus morbi vereri. 73) de eodem re. 74) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 75) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 76) de morbo
 77) de febribus (Ind. Galeni 78) de specie
 quibus morbi vereri. 79) de eodem re. 80) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 81) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 82) de morbo
 83) de febribus (Ind. Galeni 84) de specie
 quibus morbi vereri. 85) de eodem re. 86) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 87) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 88) de morbo
 89) de febribus (Ind. Galeni 90) de specie
 quibus morbi vereri. 91) de eodem re. 92) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 93) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 94) de morbo
 95) de febribus (Ind. Galeni 96) de specie
 quibus morbi vereri. 97) de eodem re. 98) de
 morbo siccis (Ind. Galeni 99) de morbo
 humidis (Ind. Galeni 100) de morbo

Impressum Regimontii Prussorum Typis Academicis

Hartungianis.